

ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้
กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

นายวีรศ กิตติพงษ์พัฒนา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Problems Related to the Electronic Monitoring
for Juvenile Criminal Justice**

Mr.Weerit Kittipongpattana

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา
ชื่อและนามสกุล	นายวีริศ กิตติพงษ์พัฒนา
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ วนาพิทักษ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สราวุธ ปิตียาศักดิ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ วรวุฒิ เทพทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่าอิสระ ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา
ผู้ศึกษา นายวิริศ กิตติพงษ์พัฒนา รหัสนักศึกษ 2614004394 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม (2) ศึกษาความเป็นไปได้ในและความเหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชน (3) ศึกษาถึงข้อจำกัดและข้อขัดข้องในกรณีที่มีการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชน (4) ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ ถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของ ประเทศไทยและต่างประเทศ (5) ศึกษาถึงแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศไทย

การศึกษาคั่นคว่าอิสระนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยจากเอกสาร ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวม ข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ในส่วนของกรณีวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ผู้ศึกษาจะทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จาก เนื้อหาที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า (1) แนวคิดในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์ เพื่อควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 และกฎหมายฐานชั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ.1985 (2) ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอน ก่อนศาลมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และภายหลังศาลมีคำพิพากษา (3) ประเทศไทยยังไม่มีมีการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา เนื่องจากมีปัญหา ด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่มีการบัญญัติกำหนดอายุและประเภทคดีที่สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดทางอาญาเอาไว้อย่างชัดเจน (4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีบทบัญญัติและ มาตรการทางกฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา ซึ่งแตกต่างกับประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา ที่มีบทบัญญัติและมาตรการทางกฎหมาย ในเรื่องดังกล่าวเอาไว้ชัดเจน (5) ข้อเสนอแนะ คือ การแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนของบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ประเภทคดีที่สามารถใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติและไม่ควรเก็บค่าใช้จ่ายในการนำ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา

คำสำคัญ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

Independent study title Problems Related to the Electronic Monitoring for Juvenile Criminal Justice

Author: Mr.Weerit Kittipongpattana; **ID:** 2614004394; **Degree:** Master of Laws;

Independent study Advisor: Dr.Varaporn Vanaphituk, Assistant Professor;

Academic year: 2021

Abstract

The purpose of this study were:(1) to examine the origin, problems, and conception of using electronic monitoring devices in juvenile criminal justice process; (2) to conduct a feasibility study in applying electronic monitoring to juvenile delinquents; (3) to investigate limitation and restriction of using electronic monitoring devices with the juvenile delinquents; (4) to compare and analyze electronic monitoring issues on the juvenile delinquents in Thailand and other countries; (5) to study and purpose guidelines for improving and developing justice process related to juvenile justice.

This study was qualitative research by using documentary approach. The primary and secondary data were collected via documents, laws, textbooks, research articles, academic articles related to using of electronic monitoring devices in juvenile delinquents. Literature review and documentary approach were used to analyze and suggest recommendations.

The results of this study were (1) the conception of using electronic monitoring devices with juvenile delinquents is aimed to control the delinquents conforming to “Convention on the Rights of the Child 1989” and “United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice 1985”; (2) Electronic monitoring devices are used in the United Kingdom and the United State of America during before the judgment, in the provisional and after the judgment; (3) There is still no application of electronic monitoring devices in the juvenile justice process in Thailand due to human right issues. Additionally, there are not definition of age range and the lawsuit types for using electronic monitoring devices with the juvenile delinquents in The Criminal Procedure Code; (4) In Thailand, there is no law or legal standard of using electronic monitoring devices with the juvenile delinquents differed from the United Kingdom and the United State of America (Florida) where the law was clearly defined; (5) The suggestion are improvement of The Criminal Procedure Code to set age range and the lawsuit types for using the electronic monitoring devices, and also development of authority and function of officers. However, there should be no charges to the juvenile delinquents in using electronic monitoring devices.

Keyword: Electronic Monitoring devices, Juvenile delinquency, Criminal justice process

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ที่ได้ให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ อีกทั้งยังได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อติดตามและให้ความรู้การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้น ตลอดจนได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ปิตยาศักดิ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระและยังได้ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ ข้อเสนอแนะและแนวคิด ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตลอดจนช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทุกท่านที่ส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ทำให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณกำลังใจ แรงสนับสนุนและความช่วยเหลือในทุกด้านจากครอบครัว ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือทุกท่านในความสำเร็จครั้งนี้มาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้โอกาสผู้เขียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีในการศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและสามารถนำไปศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

วิริศ กิตติพงษ์พัฒนา

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

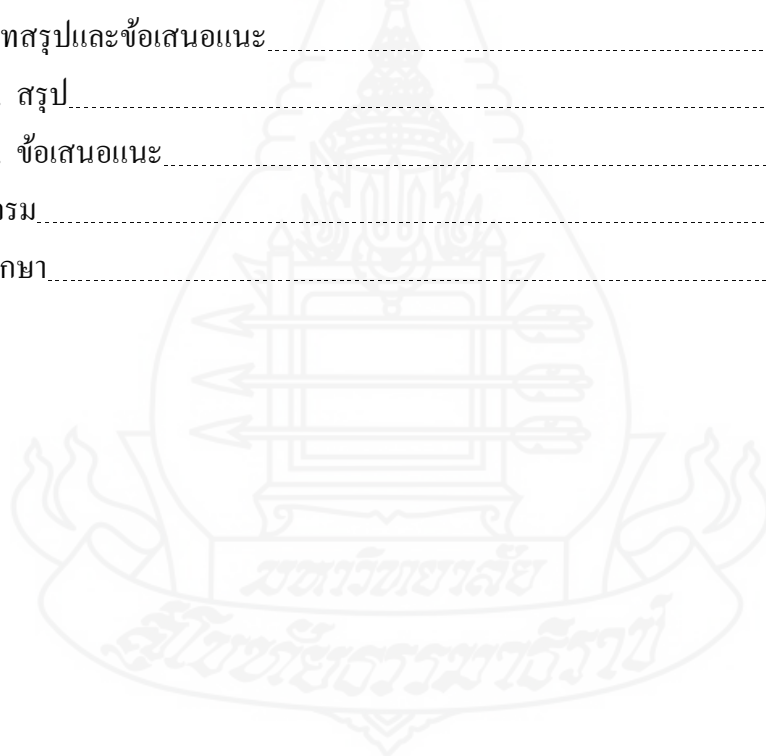
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	8
3. ขอบเขตของการศึกษา.....	9
4. รูปแบบและวิธีการศึกษา.....	9
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวและการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา.....	11
1. ความหมายและประวัติการปล่อยชั่วคราว.....	11
1.1 ความหมายของการปล่อยชั่วคราว.....	12
1.2 ประการปล่อยชั่วคราว.....	14
2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมผู้กระทำความผิด.....	15
3. แนวคิดเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม.....	17
3.1 แนวคิด ที่มา เกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว.....	17
3.2 วัตถุประสงค์ของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม.....	18
3.3 ระบบการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์.....	19
4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน.....	21
4.1 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	21
4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 (Convention on the Rights of the Child 1989).....	23
4.3 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงาน ยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ.1985 (UNITED NATIONS STANDARD MINIMUM RULES FOR THE ADMINISTRATION OF JUVENILE JUSTICE 1985).....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายไทย.....	27
5. ความเป็นมาและหลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาในประเทศไทย.....	30
5.1 หลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในขั้นตอน ก่อนศาลมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	31
5.2 หลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในขั้นตอน ภายหลังศาลมีคำพิพากษา.....	32
6. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกกับเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดอาญา.....	37
6.1 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (alternatives justice) ที่เกี่ยวข้องกับ กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา.....	37
6.2 การแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	39
6.3 การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในการลงโทษผู้กระทำความผิด ที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	41
7. ทฤษฎี เกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม.....	43
7.1 ทฤษฎีติดตรา (Labeling Theories).....	43
7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา.....	44
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา.....	50
1. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา ในต่างประเทศ.....	50
1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	50
1.2 ประเทศอังกฤษ.....	57
2. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา ในประเทศไทย.....	66
3. บทสรุปการเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับเด็กและเยาวชน.....	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา.....	74
1. ปัญหาทางสิทธิมนุษยชนในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดอาญา.....	74
2. ปัญหาทางกฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้กับเด็กและเยาวชน.....	78
3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิด.....	84
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	94
1. สรุป.....	94
2. ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	100
ประวัติผู้ศึกษา.....	101

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 รายงานอายุและเพศของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550 – 2564.....	3
ตารางที่ 1.2 สถิติคดีควบคุมและสอดส่องจำแนกตามฐานความผิดของสำนักงานคุมประพฤติ ทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 – 2564.....	5
ตารางที่ 4.1 ประเทศที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน.....	91

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาผู้ต้องโทษล้นเรือนจำเป็นปัญหาที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัญหาที่ทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริงไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ การลงโทษตามกฎหมายไทยใช้การจำคุกเป็นหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดบางประเภทและบางฐานความผิด เช่น กรณีการกระทำความผิดครั้งแรก การกระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง การนำโทษจำคุกในเรือนจำระยะสั้นมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและสังคม เนื่องจากผู้ต้องโทษจำคุกจะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดีและไม่สามารถเข้าร่วมสังคมได้ และการที่ต้องอยู่ในเรือนจำปะปนกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงหรือผู้กระทำความผิดติดนิสัย ก่อให้เกิดการเรียนรู้การกระทำความผิดอื่น ๆ อีกทั้งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมถึงการจัดสร้างเรือนจำแห่งใหม่เพื่อรองรับผู้ต้องโทษจำคุกที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอีกด้วย จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ จึงได้มีการนำเอาวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่แท้จริง และลดผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดลงซึ่งวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น การทำงานบริการสังคม การชะลอการฟ้อง และการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวกระทรวงยุติธรรมได้ผลักดันร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดวิธีการหรือสถานที่ในการขังหรือจำคุกนอกเรือนจำให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขัง ปราบกฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 และ 89/2 ออกมาบังคับใช้ ทำให้กระทรวงยุติธรรมออกประกาศกฎกระทรวงยุติธรรมเรื่อง “กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556” ซึ่งกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นนอกเหนือจากส่งตัวเข้าเรือนจำ ด้วยการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ต้องโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องคำนึงถึงเหตุจำเป็น คือ เป็นผู้ซึ่งต้องจำคุกจะถึงอันตรายแก่

ชีวิตถ้าต้องจำคุก หรือมีความจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตร ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ และขาดผู้อุปการะ หรือเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง หรือมีเหตุควรได้รับการทุเลา การบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้มีการปรับแก้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ส่งผลให้สามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวและ มีการออกกฎกระทรวงว่าด้วยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ. 2560 อันเป็นผลให้ สำนักงานศาลยุติธรรมและกรมคุมประพฤติต่างได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องหาและ จำเลย ไม่ว่าจะเป็นระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราวหรือคุมประพฤติ แต่ด้วยข้อจำกัดของประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ที่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปี บริบูรณ์แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อ บุคคลอื่นอย่างร้ายแรงหรือมีเหตุสมควรประการอื่น จึงทำให้ศาลเยาวชนและครอบครัวยังไม่ได้นำ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในการปล่อยตัวชั่วคราวหรือระหว่าง การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหรือมาตรการแทนการพิพากษา คดีตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 90 และมาตรา 132 ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดบางส่วนต้อง ถูกส่งตัวไปควบคุม ตัวที่สถานพินิจหรือสถานแรกรับ โดยไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวก่อให้เกิดปัญหาความแออัดใน สถานแรกรับส่งผลต่อสภาพจิตใจ สุขภาพ และอนามัยในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว จนต้องมีการย้าย เด็กและเยาวชนบางส่วนไปควบคุมตัวยังสถานที่แรกรับอื่นทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ นอกจากนั้นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ไม่มีเจ้าหน้าที่เฝ้าติดตาม ตรวจสอบเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างแท้จริง ทำให้ศาล เยาวชนและครอบครัวได้รับรายงานผลการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่งผลให้การ แก้ไขบำบัดฟื้นฟูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ได้ตาม วัตถุประสงค์ ซึ่งเจตนารมณ์ของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ การแก้ไขให้เด็ก และเยาวชน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยเน้นการแก้ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมากกว่าใช้วิธีการกำราบและลงโทษซึ่งสาเหตุที่เด็กและ เยาวชนได้กระทำผิดกฎหมายนั้น พบว่าอาจเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ช่วยทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ได้รับการอบ รบสั่งสอนและความดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัวอย่างถูกต้องและเพียงพอ หรือ

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันไม่เป็นคุณแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งในทางจิตวิทยาถือว่าการกระทำของเด็กและเยาวชนไม่ถึงเป็นอาชญากรรมเช่นการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ แต่เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนและปัญหาในการปรับตัว ส่วนสาเหตุการกระทำความผิดอาจเกิดจากพื้นฐานทางสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน ปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม สาเหตุทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเรียนรู้การกระทำความผิดจากผู้อื่น ซึ่งอาจมิใช่สาเหตุหนึ่งสาเหตุใดโดยเฉพาะแต่เป็นหลายเหตุประกอบกัน ดังนั้น การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยสุ่มรอบคอบ โดยพิจารณาถึงข้อเท็จจริงสภาพแวดล้อม สภาพทางสังคมและครอบครัว ตลอดจนสภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อวิเคราะห์และทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งหาวิธีการอบรมแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงด้วยวิธีการต่าง ๆ

ซึ่งจากรายงานอายุและเพศของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550 – 2564 และสถิติคดีควบคุมและสอดส่องจำแนกตามฐานความผิดของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 – 2564 พบว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นจำนวนมากที่ต้องถูกคุมประพฤติ และส่วนใหญ่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราและความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิตร่างกาย ความผิดต่อพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ปัจจุบันคือประมวลกฎหมายยาเสพติด

ตารางที่ 1.1 รายงานอายุและเพศของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550 – 2564

ปี	เพศชาย		รวม	เพศหญิง		รวม	รวมทั้ง เพศ ชาย-หญิง
	ช่วงอายุ			ช่วงอายุ			
	เด็ก	เยาวชน	เด็ก	เยาวชน			
	10 - 14 ปี	15 - 17 ปี	10 - 14 ปี	15 - 17 ปี			
2564	64	698	762	11	55	66	828
2563	192	1,516	1,708	24	131	155	1,863
2562	60	428	488	5	32	37	525
2561	316	3,449	3,765	39	240	279	4,044
2560	612	5,471	6,083	51	370	421	6,504
2559	707	7,294	8,001	66	473	539	8,540

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ปี	เพศชาย		รวม	เพศหญิง		รวม	รวมทั้ง เพศ ชาย-หญิง
	ช่วงอายุ			ช่วงอายุ			
	เด็ก	เยาวชน		เด็ก	เยาวชน		
	10 - 14 ปี	15 - 17 ปี		10 - 14 ปี	15 - 17 ปี		
2558	1,058	11,577	12,635	87	666	753	13,388
2557	1,431	15,581	17,012	98	899	997	18,009
2556	1,705	17,569	19,274	156	1,006	1,162	20,436
2555	1,580	14,483	16,063	131	967	1,098	17,161
2554	2,499	19,406	21,905	170	1,473	1,643	23,548
2553	2,460	19,576	22,036	223	1,474	1,697	23,733
2552	2,604	19,037	21,641	183	1,112	1,295	22,936
2551	3,221	18,685	21,906	204	1,168	1,372	23,278
2550	3,244	17,678	20,922	184	893	1,077	21,999

ตารางที่ 1.2 สถิติคดีความคุมและสอดส่องจำเนกตามฐานความผิดของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553 – 2564

ฐานความผิด	ปี												
	2564	2563	2562	2561	2560	2559	2558	2557	2556	2555	2554	2553	
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	91	209	404	659	1,164	1,639	2,404	2,756	3,213	3,048	4,259	4,549	
ข่มขืนกระทำอนาจาร และเพศ	43	80	149	265	385	389	564	780	1,040	1,145	1,420	1,712	
เกี่ยวกับเอกสาร	1	4	3	2	3	-	6	2	2	12	17	23	
ขับรถประมาท	27	51	64	93	140	157	177	231	299	238	254	226	
บุกรุก	7	19	15	69	108	129	191	222	287	290	493	555	
ต่อเจ้าพนักงาน	2	2	2	7	16	22	17	26	26	24	28	89	
ต่อชีวิตและร่างกาย	71	154	276	433	777	994	1,211	1,436	1,811	1,833	2,496	2,750	
ต่อเสรีภาพ	3	7	18	23	52	45	66	90	143	175	209	295	
พ.ร.บ. การพนัน	2	5	5	10	36	50	95	164	135	79	109	176	
พ.ร.บ. จราจรทางบก	5	37	89	134	228	429	602	864	1,059	1,157	1,629	1,829	
พ.ร.บ. ป่าไม้ฯ	1	1	6	6	9	25	57	128	81	88	110	69	
พ.ร.บ. ยาเสพติด	527	1,092	1,527	2,060	3,050	3,698	6,431	9,391	10,334	7,596	9,635	8,109	
พ.ร.ก. สาระระเหย	-	-	6	5	22	16	35	42	63	76	88	100	

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

ฐานความผิด	ปี												
	2564	2563	2562	2561	2560	2559	2558	2557	2556	2555	2554	2553	
พ.ร.บ. อาวุธปืน	31	61	138	207	419	805	1,366	1,649	1,624	1,326	1,866	2,241	
พ.ร.บ. อื่น ๆ	4	9	13	32	55	80	116	155	240				
อื่น ๆ	13	132	15	39	40	62	50	73	79	74	935	1,010	
รวม	828	1,863	2,730	4,044	6,504	8,540	13,388	18,009	20,436	17,161	23,548	23,733	

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาจะถูกแยกการดำเนินคดีต่างหากจากการดำเนินคดีสำหรับผู้ใหญ่ โดยจะถูกดำเนินคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ได้กำหนดว่า เด็กที่มีอายุไม่เกินสิบปี กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ และมาตรา 74 กำหนดให้เด็กที่มีอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษเช่นกัน จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้บัญญัติอายุขั้นต่ำในการรับผิดของเด็กไว้ที่อายุ 15 ปี เนื่องจากการกระทำความผิดของเด็กนั้นยังไม่อาจถือได้ว่ามีเจตนาที่จะกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา และควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 การจับกุมเด็กและเยาวชนจะกระทำได้อีกเมื่อเด็กและเยาวชนนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีพฤติการณ์สงสัยว่าจะก่อเหตุร้ายหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล หรือมีเหตุที่จะออกหมายจับ แต่จำเป็นเร่งด่วนไม่อาจรอหมายได้ในขณะที่การลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น เป็นไปเพื่อการแก้แค้นทดแทน ข่มขู่ยับยั้งไม่ให้กระทำความผิด และตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม วิธีการลงโทษจึงมักกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายหรือเสรีภาพเพื่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน แต่วิธีการดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ ในขณะที่วิธีการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น จะเป็นการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเด็กและเยาวชนมากกว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกิดจิตสำนึกไม่กระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงต้องตระหนักถึงผลกระทบในเรื่องปัญหาการยอมรับจากสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิดและปัญหาการเรียกร้องด้านสิทธิมนุษยชน โทษจำคุกจึงควรใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีนิสัยชั่วร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมจริง ๆ เท่านั้น ไม่ควรใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ การแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชน การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางและการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) มาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่มาจากแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ และได้รับการยอมรับรวมถึงนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการช่วยลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำและประหยัดงบประมาณในการดูแลผู้ต้องขังได้เป็นอย่างมาก ในประเทศอังกฤษ และมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยใช้ควบคู่กับการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เนื่องจากการนำเด็กและเยาวชนไว้ที่สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กนั้น เป็นการตัดโอกาสเด็กและเยาวชนในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในครอบครัวและสังคม เสื่อมเสียสิทธิเสรีภาพ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และมีโอกาสที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เทคนิคอาชญากรรมและหันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ในกรณีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ต้องดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2533 และตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดให้รัฐต้องใช้มาตรการควบคุมตัวเป็นมาตรการสุดท้ายในการดำเนินคดี เนื่องจากเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญาทุกขั้นตอน แต่ที่ผ่านมามีการปฏิบัติและวิธีการควบคุมเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดยังประสบปัญหาในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติเพื่อคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างแท้จริงมีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำสูงถึงร้อยละ 20 จึงได้มีการพัฒนารูปแบบของการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลยุติธรรมได้เริ่มดำเนินการสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่สำหรับเด็กและเยาวชนยังถือว่าเป็นประเด็นใหม่ที่ต้องได้รับการศึกษา รูปแบบ วิธีการ และผลกระทบ ซึ่งปัจจุบันศาลยุติธรรมยังไม่มีมาตรการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน แต่ในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับเด็กและเยาวชนทั้งในขั้นตอนก่อนและหลังมีคำพิพากษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ และตัดโอกาสในการเรียนรู้การกระทำความผิดจากผู้กระทำความผิดรายอื่น เนื่องจากการนำเทคโนโลยีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมของไทยนั้นเป็นเรื่องใหม่ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนด การนำมาปรับใช้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและพบปัญหาขัดข้องหลายประการ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาเทคโนโลยีที่เรียกว่า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา และด้วยเหตุผลและความสำคัญในการสร้างความชัดเจนในข้อกำหนดและการปฏิบัติจึงควรศึกษาความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและข้อจำกัดในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนในประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนและแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

2.2 เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

2.3 เพื่อศึกษาถึงข้อจำกัดและข้อขัดข้องในกรณีที่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชน

2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศไทยกับต่างประเทศ

2.5 เพื่อศึกษาถึงแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศไทย

3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาและภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยศึกษาจากแนวทางกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน และวิเคราะห์เฉพาะเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเท่านั้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

4. รูปแบบและวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา (Electronic monitor for Juvenile Criminal Justice.) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หนังสือ ตำรากฎหมาย ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารวิชาการ บทความทางวิชาการ และคำพิพากษาของศาล รวมถึงการหาข้อมูลทางเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถืออันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดอาญาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มา ติดตามตัวใช้ในกระบวนการยุติธรรม

5.2 ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

5.3 ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและข้อขัดข้องในกรณีที่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ติดตามตัว (EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชน

5.4 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศไทยกับต่างประเทศ

5.5 ทำให้ทราบถึงแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวและการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

1. ความหมายและประวัติการปล่อยชั่วคราว

1.1 ความหมายของการปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹ ได้ให้บัญญัตินิยามของคำว่า “การปล่อยชั่วคราว” ไว้อย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาจากตำราคำอธิบาย ความเห็นของนักกฎหมายและเอกสารต่าง ๆ ก็สามารถให้ความหมายของคำว่า “การปล่อยชั่วคราว” ได้ ดังต่อไปนี้

การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาคือการประกันตัวซึ่งทำได้ตั้งแต่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตลอดไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด¹

การปล่อยชั่วคราวมาจากหลักกฎหมายที่สันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาแสดงว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในระหว่างที่ยังไม่มีคำพิพากษาดังกล่าวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้เป็นอิสระไม่ต้องถูกควบคุมหรือกักขัง โดยให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณา ซึ่งจำเลยต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาลเพื่อเป็นประกันว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวต่อศาลตามคำสั่ง²

การปล่อยชั่วคราวคือการประกันตัวจำเลยในคดีอาญา โดยเมื่อบุคคลใดถูกจับหรือถูกเรียกมาควบคุมไว้ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งจะต้องถูกควบคุมหรือขังไว้ตลอดเวลาการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาแต่กฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นได้รับการประกันตัวไป³

การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการทางอาญาจากหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยที่ผ่อนคลายการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะ โดยหลัก

¹ กุศล บุญเย็น. คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณาการ, 2541 หน้า 126.

² เกียรติจักร วัจนสวัสดิ์และคณะ. สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. ในรายงานการวิจัย. มกราคม 2529, หน้า 253.

³ สัตยญา ธรรมศักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ภาค 1-7 มาตรา 267 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม โดยประภาศน์ อวยชัย. กรุงเทพมหานคร : เนติบัณฑิตยสภา, 2530. หน้า 109-110.

จะต้องไม่ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ การควบคุมตัวระหว่างคดีเป็นข้อยกเว้นเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ในระหว่างคดีจึงต้องมีการปล่อยชั่วคราว⁴

การปล่อยชั่วคราวคือการผ่อนคลายการควบคุมและขังโดยยอมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอิสรภาพชั่วคราว เนื่องจากหลักที่ว่าบุคคลจะยังไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นเช่นนั้นจริง⁵

ดังนั้น ความหมายโดยสรุปของการปล่อยชั่วคราว คือ การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาระหว่างถูกดำเนินคดีโดยไม่ต้องถูกควบคุมหรือกักขัง และได้รับอิสรภาพไปในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามที่กำหนดหรือระหว่างที่มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน หรือการไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดีของศาล เป็นมาตรการทางอาญาที่ผ่อนคลายการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับหรือถูกควบคุม เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือขังเป็นเวลานานโดยไม่จำเป็นระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องสัญญาว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือศาล โดยจะไปตามนัดหรือหมายเรียกของศาล จะใช้วิธีไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีหลักประกันและหลักประกันก็ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวผิดสัญญาแล้วผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องก็อาจจะถูกปรับตามสัญญาประกันหรืออาจถูกยึดหลักประกันได้ เหตุที่กฎหมายต้องบัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องการปล่อยชั่วคราวไว้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้

1.2 ประวัติการปล่อยชั่วคราว

1.2.1 ต้นกำเนิดการปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวมีต้นกำเนิดในประเทศอังกฤษ ประมาณปี ค.ศ.1066 ตามหลักการดำเนินคดีอาญาที่จำเลยจะต้องมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดีทุกนัด จึงจำเป็นต้องกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลยเอาไว้ในระหว่างพิจารณาคดี ทำให้เกิดปัญหาหมันักโทษสั้นเรือนจำ เป็นเหตุให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นจำนวนมาก และยังก่อให้เกิด ภาวะการฉ้อขาดแคลนอาหาร รวมไปถึงโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่แพร่ระบาดในคุก จนเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย

⁴ คณิต ฒ นกร. *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, 2538, หน้า 129.

⁵ คณิง ภาไชย. *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. แก้ไขเพิ่มเติมโดยณรงค์ ใจหาญ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541. หน้า 260.

เสียชีวิตก่อนการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น หรือเกิดกรณีที่ผู้บริสุทธิ์ต้องถูกกักขังเป็นเวลานานจนกว่าศาลจะมีคำตัดสินปล่อยตัวไป จากปัญหาดังกล่าวเพื่อเป็นการปล่อยนักโทษที่ศาลยังไม่ได้พิจารณา จึงได้เกิดการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยขึ้น ในตอนแรกเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่คล้ายตำรวจ มีอำนาจจับกุม คุมขังผู้กระทำความผิดอาญาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ประกัน โดยมีเงื่อนไขให้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือบุคคลอื่นที่สามารถเชื่อถือได้ให้สัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาศาลในวันพิจารณาคดี ให้กระโดยในปี ค.ศ.1275 ได้มีการตรา Act of Westminster ขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่คล้ายตำรวจ มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดอาญา (sheriff) ในการให้ประกัน ต่อมาในปี ค.ศ.1327 มีการโอนอำนาจดังกล่าวไปยังผู้พิพากษาแห่งท้องถิ่น (Justice of the peace) และมีการพัฒนามาโดยลำดับ ต่อมามีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการประกันตัวรวม 3 ฉบับ คือ The Petition of Right 1692, The Habeas Corpus Act 1679 และ The Bill of Right 1688 ปัจจุบันกฎหมายที่ใช้ในการประกันตัวคือ The Magistrates' Court Act 1952, The Bail Act 1976 และ The Magistrates' Court Act 1980

1.2.2 ประวัติการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย

การปล่อยชั่วคราวในประเทศไทยตามหลักทางประวัติศาสตร์ด้านกฎหมายที่ปรากฏให้ศึกษา ได้แก่ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งค้นพบเมื่อ พุทธศักราช 2376 ไม่ปรากฏเรื่องการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราว แต่ปรากฏวิธีพิจารณาความพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอุตลาการด้วยพระองค์เอง เริ่มด้วยการร้องทุกข์โดยวิธีการสันกระดังจากนั้นพ่อขุนรามคำแหงจะเป็นผู้พิจารณาความ

ในประเทศไทยปรากฏหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมีกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะตระลาการ การใช้อำนาจตระลาการ คือ ผู้ได้รับอำนาจจากพระมหากษัตริย์ให้มีหน้าที่ตัดสินคดีความ มีอำนาจในการควบคุม กักขังคู่ความ ซึ่งหมายถึงทั้ง โจทก์และจำเลยและมีอำนาจปล่อยชั่วคราวด้วย โดยผู้ประกันจะเป็นตัวตนเองหรือบุคคลอื่นก็ได้ การประกันนั้นผู้ประกันต้องได้รับความยินยอมจากบุตรและภรรยาโดยการสลักหลังสัญญาค้ำประกันเพื่อใช้ในการบังคับเอาสินไหมพินัยจากบุตรและภรรยาของนายประกันหากมีการผิดสัญญา การประกันลักษณะนี้เรียกว่าประกันแบบเทครัวเรือน

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการชำระสะสางกฎหมายเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้วจัดทำขึ้นใหม่เป็นหมวดหมู่เรียกว่ากฎหมายตราสามดวงหรือประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 ซึ่งบัญญัติให้ใช้การประกันตัวกับคดีทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะแต่คดีอาญา โดยทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยจะต้องถูกขังไว้ นอกจากจะหาผู้ค้ำประกันเพื่อเป็นประกันในการนำตัวมาส่งศาล เป็นการบังคับให้มาศาลทุกนัดและไม่หลบหนีเมื่อต้องถูกบังคับตามคำพิพากษา โดยยังคงมีลักษณะเป็น

ประกันแบบเทร่วเรือนอยู่ และการควบคุมนั้นจะคิดค่าใช้จ่ายจากผู้ที่ถูกควบคุมโดยที่ตระลาการเป็นผู้จัดการดูแล ดังนั้นหากคิดค่าเช่าเสียเวลาก็ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง การให้ปล่อยชั่วคราวไปจึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทำการปรับปรุงและบัญญัติกฎหมายตามแบบตะวันตกขึ้น 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมิโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115 โดยใช้กฎหมายอังกฤษเป็นฐาน จนกระทั่งมีพระราชบัญญัติ ร.ศ.117 ยกเลิกกฎหมายตราสามดวงเกี่ยวกับเรื่องประกันตัว และใช้หลักกฎหมายใหม่ คือ การประกันตัวมิได้เฉพาะคดีอาญาเท่านั้น คดีแพ่งจะมีประกันตัวในกรณีเห็นว่าจำเลยไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือคิดจะหลบหนี ศาลก็อาจเรียกประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินได้ ยกเลิกการประกันแบบเทร่วเรือนและกำหนดเป็นการทำหนังสือสัญญายอมเสียสินไหมพินัยแทนการประกันแบบเทร่วเรือนและการขอดอนสัญญาประกันทำได้โดยการบอกกล่าวแก่ผู้พิพากษาที่ให้ประกัน จนกระทั่งมีการเสนอร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีการแก้ไขปรับปรุงอีกหลายครั้งจนบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปัจจุบัน โดยกำหนดอัตราโทษขั้นสูงเป็นเกณฑ์ในการประกัน ประกอบข้อพิจารณาบางประการ เช่น ความหนักเบาแห่งข้อหา และในบางฐานความผิดไม่อนุญาตให้ประกันในชั้นสอบสวน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมผู้กระทำความผิด

2.1 การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ เป็นวิธีการลงโทษที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ในอดีต เพื่อทดแทนการลงโทษด้วยวิธีการทรมาน เฆี่ยนตี หรือเนรเทศออกจากชนเผ่า การใช้เรือนจำในยุคแรก เน้นการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนและข่มขู่ยับยั้ง มุ่งประสงค์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม เป็นสำคัญ ผู้กระทำความผิดควรถูกกำจัดออกจากสังคมเพื่อไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิดได้อีก แต่ต่อมาใน ระยะเวลาหลังได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์จากเดิมไปเป็นเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อบรมให้ผู้กระทำความผิด สามารถกลับเข้าสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุขได้ กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้กระทำความผิดในเรือนจำจึงเป็น ลักษณะของการฝึกอาชีพ การให้การศึกษา เพื่อฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แก่ ผู้กระทำความผิดเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ

อย่างไรก็ตามแม้วัตถุประสงค์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการจำคุกในเรือนจำนี้ จะ เปลี่ยนแปลง ไป โดยมุ่งเน้นที่จะฟื้นฟูสภาพของผู้กระทำความผิดทั้งทางร่างกาย

และทางจิตใจก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วด้วยสภาพความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษ อยู่ในเรือนจำอย่างแออัด ได้ส่งผล กระทบต่อสภาพจิตใจและร่างกายของผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดความเครียด ก้าวร้าว และใช้ความรุนแรง มากยิ่งขึ้น อีกทั้งถูกกดขี่ข่มเหงทั้งจากผู้กระทำความผิดที่แข็งแกร่งกว่าและอาจเกิดจากผู้คุมซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐ นอกจากนั้นแล้วในกรณีของผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรกในคดีที่ไม่ร้ายแรงหรือ กระทำไปด้วยพลาดพลั้ง เมื่อได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำเพื่อรับโทษจำคุกเพียงระยะสั้นๆ ก็อาจได้รับการสั่งสอน วิธีการประกอบ อาชญากรรมอื่นๆ จากผู้ต้องโทษในเรือนจำด้วยกัน ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลายเป็น อาชญากร อย่างแท้จริงได้

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำความผิดไม่ร้ายแรงโดยใช้ เรือนจำ จึงเท่ากับเป็นการสร้างอาชญากรขึ้นมาใหม่ และการใช้เรือนจำควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ทุกประเภทยังก่อให้เกิดปัญหาความแออัดในเรือนจำ มีการปะปนของผู้ต้องขังประเภทต่างๆ ทั้ง ผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้ายกับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านี้ นอกจากจะเกิดความยากลำบากและดูแลไม่ทั่วถึงแล้ว ยังทำให้เกิดการปฏิบัติต่อคนที่มีลักษณะร้าย ด้วยโทษเบาเกินไป และปฏิบัติต่อคนพลั้งพลาดหนักเกินไป

ดังนั้น จึงได้มีการนำเอาแนวความคิดในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้ เรือนจำมาใช้ เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรต้องเข้าไปรับโทษในเรือนจำ ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษ โดยการจำคุกใน เรือนจำ ทำให้ แนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยใช้เรือนจำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟู สภาพร่างกายและจิตใจของผู้กระทำความผิดให้มีความพร้อมที่จะกลับคืน สู่สังคมได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ ภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว แทนที่จะมุ่งเน้น ไปที่การแก้แค้นทดแทน ความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้ลงไป การใช้เรือนจำควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็น อันตรายร้ายแรงต่อสังคมโดยรวมและไม่สามารถแก้ไข เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เท่านั้น โดยได้มีการ นำมาตรการในการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้แทนการใช้เรือนจำสำหรับ ผู้กระทำความผิดบางประเภทด้วย

การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อ ผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจมีได้ทั้งก่อนและหลังที่ผู้กระทำความผิดจะถูกจำคุกในเรือนจำ มี วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ความผิด ลดผลกระทบในทางลบอันเนื่องมาจากการใช้ เรือนจำ ลดความแออัดขัดเคียดในเรือนจำ และ ประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ “การควบคุมผู้กระทำ

ความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ” มีความหมายใกล้เคียงกับ “การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน” ซึ่งเป็นการใช้มาตรการในการควบคุมและแก้ไขผู้กระทำความผิดแบบต่างๆ ที่ได้กระทำโดยคนในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการแก้ไขผู้กระทำความผิด

มาตรการที่นำมาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดแทนการใช้เรือนจำ เช่น การไม่ฟ้องคดีโดยมีเงื่อนไข การทำงานบริการสังคม การกักขังภายในบ้าน การชะลอการฟ้อง และการควบคุมผู้กระทำความผิด ด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

3.1 แนวคิด ที่มา เกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring ; EM) หมายถึง เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องมือใดๆ ซึ่งประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ ที่ใช้ติดตามตัวหรือที่ใช้สวมใส่ข้อมือ ข้อเท้า หรือ อวัยวะส่วนอื่นใดของผู้กระทำผิด รวมทั้งระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้กระทำผิดได้⁶ เช่น การควบคุมตัวใน บ้าน สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่นๆ ที่มีความเหมาะสมแทนการจำคุกผู้กระทำผิดในเรือนจำ

ในอดีตกระบวนการยุติธรรมมักจะนำระบบเรือนจำมาใช้เป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยและเชื่อว่าระบบเรือนจำจะเป็นมาตรการลงโทษที่ ให้ ประโยชน์แก่สังคมมากกว่าโทษ แต่เมื่อเวลาผ่านไปความเชื่อมั่นในระบบเรือนจำลดลง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสังคมและต่อตัวผู้กระทำความผิด เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชน และปัญหาอื่นๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวจึงเป็นที่มาเกี่ยวกับแนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน การลด การใช้โทษจำคุกและการใช้วิธีการการลงโทษแบบอื่นแทนการลงโทษจำคุก

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ได้้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด การควบคุมผู้กระทำผิดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) ถูกคิดค้นขึ้นในช่วง ปี 1960 – 1970 โดยเป็นส่วนหนึ่งจากการคิดค้นของ Dr. Ralph Schwitzgebel คณะกรรมการในการทดลองด้านจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย(Harvard University) ซึ่งต้องการ

⁶ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556. ข้อ 1.

ประดิษฐ์อุปกรณ์ที่มีประโยชน์ต่อสังคมมีราคาไม่แพงและสามารถใช้เป็นทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิด สามารถกำหนดสถานที่ตั้งของผู้ที่สวมใส่อุปกรณ์ อันจะมีประโยชน์ต่อบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและสังคมทั่วไป โดยต่อมาผู้พิพากษา แจ็ค เลิฟ (Jack Love) ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์เรื่อง ไอ้แมงมุม (Spiderman) ในการนำอุปกรณ์ที่สามารถติดตามผู้กระทำความผิดมาใช้ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิด ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นสำคัญ⁷

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่นวัตกรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งอย่างได้ ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่ควรใช้เป็นหลักทั่วไป แต่ควรจะเป็นเพียงแค่สิ่งที่มาเสริมการลงโทษทางอาญาหรือมาตรการต่างๆ ที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควรนำมาปรับใช้เพื่อการปรับปรุงการลงโทษหรือมาตรการที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อให้มีการลงโทษจำคุกน้อยลง และให้การควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดเป็นไปในลักษณะที่ดีขึ้น⁸

3.2 วัตถุประสงค์ของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

วัตถุประสงค์หลักในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม แบ่งออกเป็น 3 ประการ ประการแรกใช้เพื่อการควบคุม (Detention) เป็นการใช้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมตัวในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ประการต่อมาใช้เพื่อเป็นการจำกัด (Restriction) เป็นการใช้เพื่อจำกัดบุคคลที่กำหนด เช่น โจทก์ เขี้ยว หรือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นคู่ความในคดี และประการสุดท้ายใช้เพื่อการสังเกตเฝ้าระวัง (Surveillance) เป็นการใช้เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคลได้ตลอด 24 ชั่วโมง

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา (Pre-Trial) มักจะนิยมใช้กับผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อจุดประสงค์ในการติดตาม เพื่อให้ผู้ต้องหามาปรากฏตัวต่อศาลตามวันนัด และช่วยป้องกันการก่ออาชญากรรมอื่นๆ ประเทศที่ใช้ระบบนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศไทย เป็นต้น

⁷ ชีตารณฐิติวงศ์. (2553). *การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 21-22.

⁸ วิชัย ลีลาสวัสดิ์. (2557). *การนำเครื่องมือติดตามตัว (Electronic Monitoring) มาใช้กับผู้ถูกคุมความประพฤติในศาลแขวงพระนครเหนือ*. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 13, สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 4-8.

2) การใช้ในลักษณะเป็นทางเลือกในการลงโทษ (Primary Sentencing) ถือเป็นทางเลือกหนึ่งของศาลในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดแทนที่จะสั่งลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด ด้วยการเปลี่ยนเป็นการควบคุมตัวที่บ้าน ประเทศที่ใช้ระบบนี้ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศไทย เป็นต้น

3) การใช้ภายหลังได้รับโทษจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง (Post-Prison) ใช้เพื่อเตรียมตัวระยะสุดท้ายของโทษจำคุก โดยการพักการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ ประเทศที่ใช้ระบบนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นต้น

3.3 ระบบการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมใช้เพื่อเฝ้าระวังพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมในสถานที่คุมขัง เพื่อจำกัดเสรีภาพบางประการ ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและช่วยป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์ที่จำเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) Personal Identification Device (PID) เป็นอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter Device) มีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือที่อาจติดไว้ที่ข้อมือหรือข้อเท้าผู้กระทำความผิด ทำจากวัสดุกันน้ำที่สามารถปรับขนาดแต่ไม่สามารถถอดได้ มีความแข็งแรงทนทานและทนแรงดันสูง

2) สายรัด (Strap) เพื่อป้องกันการทำลายอุปกรณ์หรือเพื่อปรากฏหลักฐาน หากมีการพยายามที่จะทำลายอุปกรณ์ มีลักษณะไม่ยืดหรือหดตัวมีลดความร้อนหรือถูกทำลายและถ้ามีการจำหน่ายอุปกรณ์สัญญาณจะถูกแจ้งเตือนไปยังศูนย์ปฏิบัติการการควบคุมเพื่อแจ้งว่ามีการทำลายอุปกรณ์เกิดขึ้น

3) Monitoring Center หรือศูนย์ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์กลาง (Central Computer System) เมื่อมีการผิดเงื่อนไขหรือทำลายอุปกรณ์จะมีการส่งสัญญาณเตือนมายังศูนย์ควบคุมนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การโทรศัพท์ไปยังบ้านที่มีสัญญาณเตือนเกิดขึ้น (กรณี Radio Frequency หรือ RF) หรือโทรศัพท์เข้ามือถือของผู้กระทำความผิดหรือผู้ปกครอง (กรณี Global Positioning System หรือ GPS) เพื่อสอบถามเบื้องต้นถึงสาเหตุเหตุการณ์ฝ่าฝืนเงื่อนไขและในบางกรณีที่เป็นอาจมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบได้ นอกจากนี้ในระบบ RF จะต้องมีอุปกรณ์สำคัญอีกชนิดหนึ่ง คือ Monitoring Unit (MU) ซึ่งจะติดตั้งในบริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิดเครื่องส่งสัญญาณคู่กับ PID ในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวและตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดยังอยู่ในรัศมีบริเวณที่กำหนดหรือไม่ โดย MU สามารถทำงานตลอด 24 ชั่วโมง หากมีการผิดเงื่อนไขที่กำหนดหาก MU มีการทำงานผิดปกติหรือ

พบว่ามีความพยายามในการรบกวนสัญญาณระบบจะมีการรายงานผลโดยตรงไปยังศูนย์ปฏิบัติการควบคุมทันที⁹

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีที่แตกต่างกันเนื่องจากมีการนำไปใช้ในการควบคุมที่มีระดับความเข้มงวดไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงมีลักษณะที่ปรับเปลี่ยนได้ เช่น จำนวนชั่วโมง การเฝ้าติดตามประจำวัน ระยะเวลาของคำสั่ง มาตรการอื่น ความรุนแรงของคำสั่งสินทรัพย์ ผิดเงื่อนไข เป็นต้น

ระบบเทคโนโลยีอุปกรณ์ในการใช้ติดตามตัวผู้กระทำความผิดประกอบไปด้วยระบบหลัก 3 ประเภทดังนี้

1) ระบบการตรวจสอบ (Passive System) เป็นระบบที่เจ้าหน้าที่ใช้ติดต่อกับผู้กระทำความผิดจากระบบโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบตำแหน่งของผู้กระทำความผิดว่าอยู่ในที่ที่กำหนดหรือไม่ โดยระบบนี้มีจุดประสงค์ในการควบคุมเท่านั้น อีกทั้งระบบนี้ยังสามารถตรวจสอบการเสพยาหรือยาเสพติดได้อีกด้วย

2) ระบบเชิงรุก (Active System) โดยผู้กระทำความผิดจะต้องสวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถส่งสัญญาณและมีอุปกรณ์ส่งต่อสัญญาณติดตั้งไว้ที่บ้านเพื่อส่งสัญญาณมาที่ศูนย์ควบคุมกลางตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อใช้ควบคุม เพื่อใช้ควบคุม จำกัด และสังเกตเฝ้าระวัง ระบบนี้เหมาะสำหรับผู้กระทำความผิดในคดีที่ใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยจะมีการกำหนดพื้นที่ห้ามผู้กระทำความผิดเข้าใกล้เหยื่อ และมีการติดอุปกรณ์ส่งสัญญาณไว้ที่เหยื่อด้วยเช่นกัน หากผู้กระทำความผิดเข้าใกล้เหยื่อจะมีการส่งสัญญาณเสียงดังไปยังเหยื่อ และจะมีการส่งสัญญาณเตือนไปยังผู้กระทำความผิดจากศูนย์ควบคุมกลาง

3) ระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม (GPS) เป็นระบบที่ติดอุปกรณ์เคลื่อนที่ไว้กับตัวผู้กระทำความผิดและใช้ดาวเทียมร่วมกับสถานีภาคพื้นดินในการตรวจหาตำแหน่งของผู้กระทำความผิด โดยระบบนี้จะใช้เพื่อการควบคุม จำกัด และสังเกตเฝ้าระวัง สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้ 24 ชั่วโมง ว่าผู้กระทำความผิดอยู่ที่บ้านหรือสถานที่ที่เหมาะสมหรือไม่¹⁰

จากการที่กรมคุมประพฤติได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการและขั้นตอนในการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วยกระบวนการและขั้นตอนในการขั้นตอนหลัก คือ เมื่อศาลมีคำสั่งพนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการรับคดีและติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้กระทำความผิด จากนั้นพนักงานคุมประพฤติเจ้าของ

⁹ กรมคุมประพฤติ. การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับงานคุมประพฤติ. [แผ่นพับ].

¹⁰ วิชัย ธิลาสวัสดิ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 8. หน้า 5.

สำนวนจะดำเนินการปฐมนิเทศ พร้อมชี้แจงเงื่อนไขและข้อพึงปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ วางแผนการควบคุมและแก้ไขฟื้นฟู ติดตามประเมินผล เพื่อดำเนินการตามแผนการควบคุมและสอดส่อง พร้อมทั้งจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู

นอกจากนี้อุปกรณ์ติดตามตัวเองนำมาใช้ได้กับผู้กระทำผิดทุกประเภทฐานความผิดตามดุลพินิจของผู้มีอำนาจสั่ง ทั้งนี้ เงื่อนไขที่สามารถใช้ในการกำหนดเงื่อนไข การคุมประพฤติ ประกอบ ด้วยห้ามเข้าใกล้พื้นที่ที่กำหนดห้ามออกในพื้นที่ที่กำหนดโดยกำหนดช่วงเวลา กำหนดเส้นทางในการเดินทางและจำกัดความเร็ว เป็นต้น

4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกระทำผิดความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน

4.1 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นต้องมีการแยกการกระทำผิดออกจาก การกระทำผิดของผู้ใหญ่โดยใช้เกณฑ์อายุและลักษณะของการกระทำผิดมาพิจารณา ซึ่งแต่ละประเทศได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่ต้องมีความรับผิดชอบอาญาทั้งเกณฑ์ขั้นต่ำและเกณฑ์ สูงสุดในกรณีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการกระทำผิด ประเทศฟิลิปปินส์ ได้กำหนดเด็กที่มี อายุต่ำกว่า 15 ปี ประเทศสิงคโปร์ เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี ประเทศไทย เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี กระทำผิดถือว่าไม่มีความผิดทางอาญา สำหรับเกณฑ์อายุสูงสุดที่จะถือว่าเป็นการกระทำ ความผิดของเด็ก ประเทศฟิลิปปินส์ อายุสูงสุดของเด็ก คือ อายุ 18 ปี ประเทศสิงคโปร์ อายุสูงสุด ของเด็ก คือ 16 ปี ประเทศไทยคืออายุ 18 ปี เป็นเกณฑ์ขั้นสูง¹¹ซึ่งลักษณะของการกระทำผิด ของเด็กนั้นอาจมีลักษณะที่เป็นการกระทำผิดทางอาญาหรือกระทำความผิดในลักษณะที่ไม่ผิด กฎหมายอาญา แต่เป็นเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เช่น เด็กเร่ร่อนก่อให้เกิดความ เดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น เป็นต้น ในประเทศไทยได้มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำและเกณฑ์ขั้นสูงไว้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ดังต่อไปนี้

คำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

คำว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปด ปีบริบูรณ์

¹¹ ปิยะพร ตันณิกุล. (2558). *กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน*. วารสาร สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18. หน้า 96-114.

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันกฎหมายไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กและแก้ไขให้เด็กอายุครอบคลุมถึงบุคคลที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนข้างต้นแล้ว ต้องพิจารณาถึงสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นอาจมีสาเหตุใหญ่ 2 ประการ ดังต่อไปนี้¹²

สาเหตุแรก เกิดจากสิ่งที่อยู่รอบข้างตัวเด็กและเยาวชน เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้ประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม หากครอบครัวไม่ดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนเท่าที่ควรอาจทำให้เด็กถูกชักนำได้ง่ายและมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดได้ง่าย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ หากสมาชิกในชุมชน มีช่องว่างระหว่างรายได้มาก อาจก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในชุมชน เมื่อบิดามารดาต้องทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัว จึงไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนบุตรหลานทำให้เด็กและเยาวชนอาจก่ออาชญากรรมได้ และปัจจัยด้านชุมชน สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนมีโอกาสเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมรุนแรง เช่น ชุมชนแออัด มีการมั่วสุม สามารถชักจูงเด็กและเยาวชนให้คล้อยตามได้ง่ายต่อการกระทำความผิดอาชญากรรม เป็นต้น

สาเหตุที่สอง เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง อาจเกิดจากพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา เช่น ร่างกายพิการ มีโรคประจำตัว อาจทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อยจึงแสดงออกในทางก้าวร้าว หรือภาวะทางจิตใจหรืออารมณ์บกพร่อง เนื่องจากมีความอดทนต่อสิ่งเร้าภายนอกน้อยกว่าผู้ใหญ่ หรือวามอ่อนด้อยสติปัญญาหรือประสบการณ์ โดยยังไม่มีความคิดที่รอบคอบหรือยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ หรือระดับการศึกษา หรือไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แก้ปัญหาของตนเองด้วยเหตุผล ทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิดได้โดยง่าย¹³

จะเห็นได้ว่าสาเหตุหลักๆ ของการที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 สาเหตุใหญ่ๆ คือ สาเหตุจากสภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก และสภาพแวดล้อมอันส่งผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่เด็กและเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ สถาบันครอบครัว สถาบันเศรษฐกิจและสังคม สถาบันการศึกษา เมื่อพิจารณาจากสาเหตุของการ

¹² ปัญญาพัฒน์ บัวพวงชน. (2547). บทบาทที่ปรึกษากฎหมายในคดีอาญาในการเสนอความจริงต่อศาลเยาวชนและครอบครัว. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 8-10.

¹³ อรุณา วชิรประดิษฐ์พร. (2555). สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับการแก้ไขในเชิงรุก. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10, สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 11-12.

กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากเป็นกรณีที่ไม่ใช่การกระทำความผิดร้ายแรงอาจใช้มาตรการในการเยียวยาหรือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมให้เหมาะสมได้

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 (Convention on the Rights of the Child 1989)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 หรือ Convention on the Rights of the Child 1989 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของเด็กให้ปราศจากการละเมิด เนื่องจากเด็กต้องเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตและเด็กเป็นผู้ที่อ่อนแอไม่สามารถปกป้องตนเองได้ จึงได้มีการตราอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดและสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) หลักการทั่วไป มีลักษณะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่วไปในแง่ทั้งส่วนบุคคล การแสดงความคิดเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกันและอื่นๆ นอกจากนี้เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลเด็กโดยทั่วไปโดยกำหนดไว้ในหลักพึงปฏิบัติของรัฐภาคี

2) หลักการคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็ก ซึ่งหลักนี้มุ่งคุ้มครองมิให้เด็กถูกล่วงละเมิดสิทธิในร่างกาย ชีวิต และเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นการถูกทำร้ายร่างกาย ฆ่า ล่วงละเมิดทางเพศ ขูดรีด หากำไรทางเพศหรือค้ากำไรทางเศรษฐกิจหรือนำเด็กไปเป็นวัตถุแห่งการซื้อขายหรือปฏิบัติต่อเด็กที่ไม่เหมาะสมจนเป็นผลเสียต่อสวัสดิภาพของเด็ก รวมทั้งคุ้มครองให้มีการเยียวยาฟื้นฟูเด็กที่ถูกละเมิดดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้

3) หลักการให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก หลักนี้มุ่งคุ้มครองการให้เด็กได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็ก ให้ได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัย ได้รับการประกันสังคม ได้รับการศึกษาทั้งในแง่ของการเล่าเรียนและ โอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน เพื่อพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4) หลักการคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง หลักนี้มุ่งคุ้มครองให้เด็กได้รับสิทธิในฐานะพลเมืองของรัฐที่มีชื่อ มีสัญชาติ สามารถติดต่อกับครอบครัวมีภูมิลำเนาหรืออยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา ได้รับอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

5) หลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญา มุ่งคุ้มครองให้เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ โดยให้ได้รับผลกระทบจากการต้องถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวน้อยที่สุด สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาความประพฤติ หรือกระทำความผิดทางอาญาคู่ครอบครัวให้ได้รับโอกาสแก้ไขเยียวยาให้สามารถเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม นอกจากนี้ยังมีหลักประกัน มิให้เด็กต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตด้วย

6) หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส มุ่งคุ้มครองเด็กด้อยโอกาส เด็กผู้ขาดไร้ผู้อุปการะ เด็กผู้ตกอยู่ในภัย และเด็กพิการยอมได้รับการดูแลและอุปการะเลี้ยงดูให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป¹⁴

หากพิจารณาในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจะเห็นได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิเด็กจะมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้¹⁵

ประการแรก สิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด (Inherit right) รัฐจะต้องประกันความอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก กล่าวคือ เด็กจะต้องได้รับความปลอดภัยและเมื่ออยู่รอดเป็นทารกแล้ว เด็กจะมีสิทธิตามที่กฎหมายรับรอง โดยจะต้องจดทะเบียนรับรองการเกิดทันที มีสิทธิที่จะมีชื่อ สัญชาติ มีสิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของเด็กเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็กได้

ประการที่สอง หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The best interests of child) กล่าวคือการให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง การพัฒนาทั้งทางด้านจิตใจและร่างกายให้ได้มาตรฐานอย่างน้อยที่สุดจะต้องเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ โดยไม่กระทำการใดๆที่จะเป็นการทำลายชีวิตและอนาคตของเด็ก แต่จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามระดับความสามารถซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ดังนั้นในการดำเนินการใดๆเกี่ยวกับเด็ก รัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดให้ประเทศสมาชิกภายใต้อนุสัญญานี้จะต้องคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งแบ่งได้ 4 ประการ ดังนี้¹⁶

1) สิทธิในชีวิตและการอยู่รอด (Rights to survival) เป็นสิทธิในการมีชีวิตและอยู่รอดนับตั้งแต่คลอดและจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้รับรองให้เด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวและจะต้องรับรองให้มีการส่งเสริมพัฒนาเด็ก รวมทั้งมีสิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อและแม่ของเด็ก มิให้ถูกแยกออกจากบิดามารดา ยกเว้นในกรณี

¹⁴ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child 1989) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child). กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. หน้า 12-13.

¹⁵ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2553). การปรับเปลี่ยนกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานด้านเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. โครงการวิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 8.

¹⁶ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2553). อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 15. หน้า 6-11.

หน่วยงานที่มีอำนาจอาจใช้วิธีทางกฎหมายในการบังคับว่าการแยกจากพ่อและแม่ของเด็กนั้น จำเป็นต้องทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก นอกจากนี้รัฐจะต้องพยายามเพื่อให้หลักประกันว่าบิดาและมารดา หรือผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก รวมทั้งรัฐจะต้องจัดให้มีและพัฒนาสถาบันการอำนวยความสะดวกและการบริการต่างๆ สำหรับการดูแลเด็กตลอดจนในด้านสาธารณสุข เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและได้รับประโยชน์สูงสุด และจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อมุ่งลดการเสียชีวิตของทารกและเด็ก พร้อมกับช่วยเหลือทางการแพทย์ในการดูแลสุขภาพแก่เด็กทุกคนด้วย นอกจากนี้ในกรณีเด็กพิการรัฐจะต้องช่วยเหลือให้เด็กที่พิการทางร่างกายหรือจิตใจได้มีชีวิตที่สมบูรณ์และปกติสุข ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและเอื้ออำนวยให้เด็กมีส่วนร่วมในชุมชน

2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Rights to protection) กล่าวคือ เด็กจะต้องได้รับความคุ้มครองในทุกรูปแบบที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองทางร่างกาย จิตใจ และเพศ การถูกทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท รวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ จากเด็ก ซึ่งรวมไปถึงการกระทำที่จะเป็นการทำร้ายแม้ว่าจะอยู่ในความดูแลของบิดาและมารดา ผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นที่ดูแลเด็กอยู่ในขณะนั้น โดยอนุสัญญาได้ระบุไว้ว่ารัฐจะต้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากการใช้ประโยชน์ทางเพศและการกระทำทางเพศที่มีขอบทุกรูปแบบ นอกจากนี้รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายและกลไกในการคุ้มครองและป้องกันเด็กจากการถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการค้า การผลิตและการแสวงหาเสพพิศ

นอกจากนี้รัฐยังจะต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาหรือได้ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยเด็กจะต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ ว่ามีความผิดตามกฎหมายและหากได้รับแจ้งข้อหา เด็กจะต้องได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสมและให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายภายใต้เงื่อนไขของความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ในกระบวนการพิจารณาความจะต้องมีหน่วยงานและสถาบันที่มีภารกิจเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาหรือได้ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยการใช้มาตรการที่เหมาะสมและไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ แต่ให้ดำเนินการด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น ดูแล แนะนำ ควบคุม ให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์ โดยจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่สภาพการณ์และความผิดของเด็กและมุ่งส่งเสริมให้เด็กที่เคยกระทำความผิดได้กลับคืนสูงสังคมและในกรณีเด็กที่ลี้ภัยเข้ามาภายในประเทศ รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองและให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

3) สิทธิในการพัฒนา (Rights to development) กล่าวได้ว่า เด็กมีสิทธิที่จะพัฒนาตนเองตามความสามารถและศักยภาพเท่าที่เด็กจะทำได้ ซึ่งรัฐจะต้องจัดบริการสาธารณะให้เด็กได้รับการศึกษาบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคน

สามารถเรียนได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาให้มีความหลากหลายและเปิดกว้าง และมีมาตรฐานระเบียบวินัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก สำหรับเด็กพิการรัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษา การฝึกอบรม การดูแลสุขภาพ การบริการด้านฟื้นฟูสภาพการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงาน และโอกาสทางด้านสันตนาการที่จะส่งเสริมให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับสังคมและเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right to participate) ภายใต้หลักประชาธิปไตยเด็กในฐานะที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงควรมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออก รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหาได้รับหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความคิดทุกลักษณะโดยไม่ถูกจำกัดเขตแดนพร้อมกันนี้สามารถกระทำได้โดยทั้งวาจา ลายลักษณ์อักษร ศิลปะ ตามที่เด็กจะแสดงออกได้ รวมทั้งส่งเสริมเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งทางสังคม จิตใจและศีลธรรม

ตามหลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญาที่มุ่งคุ้มครองเด็กจะต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่โดยจะต้องถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวน้อยที่สุด และให้ได้รับโอกาสแก้ไขเยียวยา การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนไม่ต้องถูกควบคุมตัวให้อยู่ในสถานที่กักขังหรือเรือนจำ ไม่ต้องพบกับสภาวะแวดล้อมและสังคมในสถานที่คุมขัง เด็กจะได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับกฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ.1985 (UNITED NATIONS STANDARD MINIMUM RULES FOR THE ADMINISTRATION OF JUVENILE JUSTICE 1985)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแก่คดีเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกว่า กฎกรุงปักกิ่ง (THE BEIJING RULES) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายเน้นความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น นอกจากจะพิจารณาในด้านความรุนแรงของกากระทำ ความผิดแล้วยังต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของเด็กด้วย ซึ่งการกระทำใดที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนจำต้องคำนึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็น

อันดับแรก¹⁷ สำหรับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพของเด็ก (well-being of the juvenile) และการกระทำใดๆ ต่อเด็กจะต้องได้สัดส่วนทั้งกับเด็กที่กระทำความผิดและความผิดที่ได้กระทำลงไป (proportion to the circumstances of both the offenders and the offence)¹⁸ ซึ่งจะต้องไม่คำนึงเฉพาะความร้ายแรงของการกระทำเพียงประการเดียว แต่จะพิจารณาถึงความต้องการของเด็กและสังคมด้วย¹⁹ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญา ผู้พิพากษาต้องพิจารณาถึงภูมิหลัง สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดด้วย²⁰

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนไม่ต้องพบกับสภาวะแวดล้อมและสังคมในเรือนจำหรือสถานที่คุมขัง เด็กและเยาวชนจะได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสังคมในเรือนจำหรือสถานที่คุมขัง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน

4.4 สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายไทย

4.4.1. สิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยมีเจตนารมณ์คุ้มครองและรับรองสิทธิเด็กในหลายมาตรา ดังนี้

1) **ความเสมอภาค** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 ได้กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ บุคคลทุกคนไม่มีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ภาษา เพศ หรือด้านอื่นใดก็ตาม ย่อมได้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ในบทบัญญัตินี้จึงรวมบุคคลที่เป็นเด็กตามกฎหมายด้วย

2) **สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 ได้กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย โดยห้ามกระทำการทรมาน ทารุณกรรมหรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม นอกจากนี้ มาตรา 32 และมาตรา 33 ยังได้กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพในด้านอื่นๆ อาทิ สิทธิความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง

¹⁷ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา 3 วรรคหนึ่ง.

¹⁸ กฎแห่งกรุงปักกิ่ง ข้อ 5.1.

¹⁹ กฎแห่งกรุงปักกิ่ง ข้อ 17.1 (a).

²⁰ กฎแห่งกรุงปักกิ่ง ข้อ 16.1.

และครอบครัว ตลอดจนสิทธิในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เว้นแต่เป็นเรื่องรักษาความมั่นคงของรัฐ คุ้มครองสิทธิของบุคคลอื่น หรือความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน ความเป็นอยู่ส่วนตัวและการนับถือศาสนา ซึ่งบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ ได้รวมถึงเด็กด้วยเช่นกัน

3) สิทธิเสรีภาพในการศึกษา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้กำหนดระดับการศึกษาขั้นต่ำไว้ไม่น้อยกว่า 12 ปี ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐจะต้องคุ้มครองและส่งเสริมในการเลือกศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามความต้องการของประชาชน

4) สิทธิในการรับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 47 และมาตรา 55 กล่าวคือ บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังกำหนดให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในสมกับวัย

4.2.2 ตักศิรัความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชน

1) การใช้เครื่องมือพันนาการกับเด็กและเยาวชนตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 เครื่องพันนาการ หมายความว่า ตรวน กุญแจมือ โซ่ล่าม หรือวัตถุอื่นใดที่มีรูปลักษณะคล้ายคลึงกันหรืออาจนำมาใช้ได้ผลอย่างเดียวกัน²¹ และห้ามใช้เครื่องมือพันนาการใดแก่เด็กและเยาวชน ระหว่างที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานที่ควบคุม²² ระหว่างการถามปากคำหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้เพื่อการพิจารณาคดี เว้นแต่จะหลบหนีหรือมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจให้ผู้อำนวยการมีอำนาจสั่งให้ใช้เครื่องมือพันนาการได้เท่าที่จำเป็น²³ ห้ามใช้เครื่องมือพันนาการ

²¹ ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 ข้อ 3.

²² ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 ข้อ 4.

²³ ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 ข้อ 5.

ระหว่างการเดินทาง แต่หากใช้พาหนะที่อาจหลบหนีได้หรือมีเจ้าหน้าที่ควบคุมไม่เพียงพอ ผู้อำนวยการมีอำนาจอนุญาตให้ใช้เครื่องพันธนาการประเภทกุญแจมือได้เท่าที่จำเป็น²⁴

2) การตีตราเด็กและเยาวชน

การตีตรา หมายถึง ภาวะที่บุคคลหรือกลุ่มชนในสังคมหนึ่งกำหนดว่าอะไรคือความแตกต่างของบุคคลลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร ลักษณะใดที่มีความแตกต่างไปจากที่คนส่วนใหญ่ประสงค์จะถือว่ามีระเบียบเบนส่งผลให้บุคคลสูญเสียชื่อเสียงไม่น่าไว้วางใจหรือเกิดความอับอาย ตลอดจนทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่าของตนลดลงในสายตาของสังคมบุคคลที่ได้รับตราบาปหรือถูกตีตราบาปจะเกิดความรู้สึกว่าตนมีความแตกต่างจากผู้อื่นอย่างที่ไม่พึงประสงค์ (Undesirable difference) ทั้งนี้คุณลักษณะที่จะถูกตีตราบาปดังกล่าวขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่คนจำนวนมากในสังคมนั้นๆ มีอำนาจเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งความหมายของตราบาปเน้นไปที่มุมมองของสังคมที่อ้างอิงจากบรรทัดฐานทางสังคมหล่อหลอมรวมกันเป็นความรู้สึกที่แยกแยะความแตกต่าง (difference) หรือความเบี่ยงเบน (Deviance) ส่งผลให้บุคคลเกิดความต่อต้านจากสังคม โดยผู้ที่ถูกตีตราบาปจะถูกมองจากคนในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะเด่นที่ทำให้เกิดการเสื่อมเสีย (Spoiled Identity)²⁵

แนวทางการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มุ่งเน้นแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งมีเป้าหมายในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ สามารถกลับตนเป็นคนดีสู่อุปการและสังคมได้อย่างปกติสุขโดยไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา (มาตรา 90) และมาตรการแทนการพิพากษาคดี (มาตรา 132) มีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดี โดยไม่ได้มุ่งที่จะลงโทษเด็กและเยาวชน ซึ่งการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้นพิจารณาคดีตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา 90 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำนั้น มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ถ้าปรากฏว่าเด็กและเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ โดยก่อนมีคำพิพากษาหากเด็กและเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและ

²⁴ ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 ข้อ 6.

²⁵ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). *การปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้ติดเชื้อเชไอวี*. หน้า 2-3.

โจทก์ไม่คัดค้าน ทั้งพฤติกรรมแห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมกินสมควรและศาลเห็นว่าเด็กและเยาวชนอาจกับตนเป็นคนดีได้และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง ซึ่งหากศาลเห็นชอบกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูก็จะมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราว ส่วนมาตรการแทนคำพิพากษาคดีมาตรา 132 เมื่อศาลเห็นว่าพฤติกรรมแห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา หรือบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ด้วยร้องขอ เมื่อศาลสอบผู้เสียหายแล้วศาลอาจมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวและมอบตัวจำเลยให้บุคคลดังกล่าวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ โดยกำหนดเงื่อนไข เช่น ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าพนักงานอื่นหรือบุคคลใดหรือองค์การด้านเด็กเข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรับคำปรึกษาแนะนำเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดหรือกิจกรรมทางเลือกหรือจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าจำเลยนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

ถ้ารับเจตนารมณ์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กในประเทศไทยสามารถแบ่งได้ 2 ประการ คือ 1) เจตนารมณ์ที่ต้องการทำให้เด็กกลับตนเป็นคนดีมิใช่แค่การลงโทษเด็กเท่านั้น และ 2) การใช้มาตรการสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ละคนจะต้องมีความเหมาะสม กฎหมายจึงได้กำหนดหน้าที่ของสถานพินิจในการสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ อาชีพ และฐานะของเด็ก ซึ่งต้องหาว่าการกระทำ ความผิดและของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย สิ่งแวดล้อมและสาเหตุแห่งการกระทำ ความผิด แล้วรายงานต่อศาล²⁶ เพื่อให้ศาลพิจารณาข้อมูลต่างๆดังกล่าวประกอบการตัดสินคดีหรือหามาตรการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

5. ความเป็นมาและหลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย

การลงโทษผู้กระทำความผิดที่ชั้อยู่มีด้วยกันอยู่หลายวิธี เช่น การประหารชีวิต การลงโทษทางร่างกาย (corporal punishment) การลงโทษทางการเงิน (monetary sanctions) เป็นต้น แต่สำหรับประเทศไทยได้กำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

²⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 36 (1).

ดังนี้ (1) ประหารชีวิต (2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน และมีการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 แต่โดยส่วนใหญ่ยังมีการลงโทษจำคุกอย่างแพร่หลาย ซึ่งในบางกรณีอาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องกักขังหรือลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้มาตรการเรือนจำ โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่ปลั้งพลาด ผู้กระทำความผิดเล็กน้อย ผู้กระทำความผิดเพราะความจำเป็น ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้หากได้รับโอกาสแก้ไขฟื้นฟูอาจสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก จะมีผลดีมากกว่าผลเสียทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและต่อคนในชุมชน หากผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้รับโทษจำคุกอาจก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้เทคนิคอาชญากรรม ผู้ต้องขังอื่นเรือนจำ เป็นต้น ซึ่งเรือนจำควรเป็นสถานที่ควบคุมผู้ร้ายสำคัญที่เป็นอันตรายต่อสังคมเพื่อมิให้ก่อความเดือดร้อนต่อสังคมภายนอก การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นมาตรการหนึ่งของมาตรการไม่ควบคุมผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษโดยใช้เรือนจำที่ได้รับความนิยมกันมากในต่างประเทศ

5.1 หลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในขั้นตอนก่อนศาลมี

คำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวได้มีการประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ซึ่งได้มีการแก้ไขมาตรา 108 วรรคสาม โดยกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาในชั้นปล่อยชั่วคราว เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นก็ได้ หากผู้ต้องหายินยอม²⁷ และมาตรา 117 วรรคสอง ได้กำหนดว่า ในกรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่น ตามมาตรา 108 วรรคสาม หากปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี²⁸ เหตุผลและความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมาย คือ เนื่องจากปัจจุบันมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงเห็นควรแก้ไขในการนำมาใช้ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งหากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ทำลายอุปกรณ์ดังกล่าวหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นหนีหรือจะหลบหนี และมีให้เรียกประกันเกินสมควร เพื่อให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาสได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108.

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117.

5.2 หลักการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา

5.2.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในขั้นตอนการคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559

ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 ได้บัญญัติให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามคำสั่งของศาล ซึ่งมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้นิยามคำว่า การคุมประพฤติ ไว้ดังนี้

การคุมประพฤติ หมายความว่า การสืบเสาะและพินิจและการควบคุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามคำสั่งหรือหนังสือแจ้งของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ รวมทั้งการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

โดยพนักงานคุมประพฤติดำเนินการหน้าที่ ดังนี้²⁹

1) สืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพความผิด และเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเสียหายและความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง และวิธีการคุมความประพฤติ

2) สอดส่อง ติดตาม สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ ตักเตือนหรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขและสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองได้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

3) ให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 40 หรือ การแสวงหาข้อเท็จจริง ติดตามดูแล แนะนำ แก้ไขฟื้นฟู หรือการดำเนินการใดๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามสมควร โดยให้คำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของบุคคลนั้น ทั้งในด้านสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ ด้านการบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางกายและจิต ด้านการให้ความรู้และการฝึกอบรม ด้านทักษะชีวิต ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีความประสงค์จะทำงาน ให้พนักงานคุมประพฤติสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานสนับสนุนหรือส่งเสริมให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการรับเข้าทำงาน

4) กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามที่ได้ตกลงกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

²⁹ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 มาตรา 14.

5) ส่งตัวให้แพทย์ตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือส่งตัวไปบำบัดรักษาการติดยาเสพติด ความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร

6) จัดการหรือดำเนินการเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะ เช่น ถ่ายภาพ พิมพ์ลายนิ้วมือ ตรวจร่างกาย เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เส้นผม หรือขน เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์บุคคล และเป็นฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งคุ้มครองความประพฤติในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือในกรณีที่มีหลักฐานอันควรถือว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รับการตรวจหรือทดสอบว่ามียาเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

7) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556

8) ให้เข้ารับการอบรมความรู้และทักษะต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยอาจเชิญบุคคลในครอบครัวของบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมการอบรมด้วยก็ได้

9) จัดให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

10) ในกรณีที่เป็นเด็กหรือเยาวชนให้มีการให้คำแนะนำแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวพักอาศัยอยู่ด้วย เกี่ยวกับการเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน และการใดๆที่จำเป็นและเหมาะสม รวมถึงการปรับปรุงตนเองของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวพักอาศัยอยู่ด้วย

11) มอบหมายและกำกับดูแลให้อาสาสมัครประพฤติ

12) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับความประพฤติ การประกอบอาชีพ และพฤติการณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติ

13) รายงานให้ผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการพักการลงโทษหรือการลดวันต้องโทษ จำคุกตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร ซึ่งมีคำสั่งเด็ดขาด เมื่อนักโทษไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข เพื่อให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวดำเนินการต่อไป

14) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ รัฐมนตรีหรืออธิบดีมอบหมาย หรือตามคำสั่งศาล

15) ในกรณีมีความจำเป็นอย่างไรจึงเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติอาศัย หรือทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องกับ และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่นั้น โดยสามารถปฏิบัติงานในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

16) เรียกบุคคลที่สามารถให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีที่ระบุไว้ใน ข้อ 1) หรือ 2) มาพบและให้ถ้อยคำ

17) สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งวัตถุหรือเอกสารอันอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน³⁰

การจัดทำแผนผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กหรือเยาวชน พนักงานคุมประพฤติต้องจัดทำแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟู ให้เหมาะสมกับผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย โดยให้คำนึงถึงความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นคนดีและสามารถกลับคืนสู่สังคม และให้บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์กรการที่รับดูแลเด็กหรือเยาวชน หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงแผนและเงื่อนไขที่กำหนดโดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย³¹ ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจกำหนด หรือพฤติการณ์การคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไป พนักงานคุมประพฤติต้องตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าวและแก้ไขฟื้นฟูเท่าที่จะสามารถกระทำได้ก่อน หากไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ หรือควรจะมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ให้รับรายงานและเสนอความเห็นต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจโดยเร็ว³²

5.2.2 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษ

จำคุก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556

เนื่องจากได้มีประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 89/2 (3) กำหนดให้มีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้นได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่

³⁰ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 มาตรา 15.

³¹ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 มาตรา 16 และมาตรา 26.

³² พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 มาตรา 27.

กำหนดในกฎกระทรวง³³ โดยมีหลักการและเหตุผลบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องโทษด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่มาจากแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีในการควบคุมตัวบุคคลและเป็นเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าเป็นอันมาก ประกอบกับในประเทศไทยเรือนจำมีสภาพแออัดไม่ได้สัดส่วนกับผู้ต้องโทษและไม่เหมาะสมกับหญิงมีครรภ์ซึ่งต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ต้องโทษจำคุกได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม จึงได้มีการปรับปรุงวิธีการขังและจำคุกนอกเรือนจำเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ต้องโทษจำคุกแต่ละราย และเป็นการทุเลาการบังคับโทษจำคุกหญิงมีครรภ์และเปลี่ยนโทษประหารชีวิตหญิงมีครรภ์เป็นจำคุกตลอดชีวิตเพื่อให้บุตรได้รับการเลี้ยงดูจากมารดาและสืบสายสัมพันธ์ทางครอบครัว

ในขณะที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556 ได้ประกาศใช้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 89/2 วรรคหนึ่ง (3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่25) พ.ศ.2550 บัญญัติให้ศาลอาจมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด บัญญัติให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้ต้องโทษในการจำกัดการเดินทางและอาณาเขต โดยข้อ 1 ของกฎกระทรวงดังกล่าว ได้นิยามคำว่า ผู้ถูกจำกัด การจำกัดการเดินทางและอาณาเขต และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไว้ดังนี้

ผู้ถูกจำกัด หมายความว่า ผู้ซึ่งศาลมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้น

การจำกัดการเดินทางและอาณาเขต หมายความว่า ความรวมถึง คำสั่งศาลให้จำคุกโดยวิธีการห้ามออกนอกเคหสถานหรือสถานที่อื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือใดๆที่ใช้ติดตามตัว หรือที่ใช้สวมใส่ข้อมือ ข้อเท้า หรืออวัยวะส่วนอื่นใดของผู้ถูกจำกัด รวมทั้งระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ถูกจำกัดได้

หลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอให้มีการจำกัดการเดินทางและอาณาเขต ต้องยื่นต่อศาลตามคำแนะนำของเจ้าพนักงาน โดยการแนะนำของเจ้าพนักงานต้องคำนึงความอันตรายแก่ชีวิต หากผู้ต้องโทษต้องจำคุกหรือผู้ต้องโทษจำคุกต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตรที่

³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2

พึ่งตนเองมิได้และขาดผู้อุปการะ หรืออาการเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง หรือมีเหตุอื่นๆ³⁴ ที่ควรได้รับการดูแลการบังคับให้จำคุก ซึ่งเจ้าพนักงานอาจเสนอเงื่อนไขห้ามมิให้ออกนอกเคหสถานหรือสถานที่ยื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยก็ได้³⁵

เจ้าพนักงานต้องกำหนดจัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบผู้ถูกจำกัด เพื่อให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถูกตัดแปลง ทำให้เสียหาย ทำลาย เคลื่อนย้าย หรือถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าด้วยกรณีใดๆ ซึ่งหากมีการพบว่าเหตุที่ทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ชำรุดเสียหายหรือไม่สามารถใช้งานได้ตามคำสั่งศาล พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรายงานให้เจ้าพนักงานทราบทันที³⁶ ตามกฎกระทรวงดังกล่าว ข้อ 6 ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้

1) ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกจำกัดฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้นๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ อุปนิสัยและความประพฤติของผู้ถูกจำกัด

2) รายงานข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ที่เป็นเหตุควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตหรือผู้ถูกจำกัดแก่เจ้าพนักงานเพื่อดำเนินการต่อไป

3) สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือผู้ถูกจำกัดตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

4) ตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ เงื่อนไข และแผนดำเนินการที่ศาลให้ความเห็นชอบ

³⁴ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556. ข้อ 2.

³⁵ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556. ข้อ 4.

³⁶ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556. ข้อ 5.

6. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-institutional Treatment) หมายความว่า การใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแบบอื่นๆ แทนมาตรการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ ซึ่งอาจจะมีขึ้นได้ก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะถูกจำคุกในเรือนจำหรือมีขึ้นภายหลังจากผู้กระทำความผิดได้ถูกจองจำในเรือนจำแล้ว³⁷

ในอดีตการลงโทษผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทน มักจะกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายให้ผู้กระทำความรู้สึกผิดรู้สึกเจ็บปวด แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาแนวความคิดการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยเน้นการแก้ไขและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ ยกเว้นกรณีมีการกระทำความผิดที่มีโทษร้ายแรงอาจต้องแยกผู้กระทำความผิดดังกล่าวออกจากสังคมเป็นการชั่วคราวและอาจมีการปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับสู่สังคมและอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้น จึงมีแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ที่กระทำความผิดทางอาญาโดยที่ไม่มีการควบคุมหรือมาตรการที่ไม่ใช้เรือนจำ เช่น การปล่อยตัวชั่วคราว หรือกรณีการคุมประพฤติของเยาวชน เป็นต้น

6.1 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (alternatives justice) ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางเลือก หมายถึง กระบวนการหรือมาตรการใดๆ ที่ใช้สำหรับแสวงหาความยุติธรรมที่มีรูปแบบการปฏิบัตินอกเหนือจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งในคดีอาญากระบวนการยุติธรรมทางเลือกเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกระบวนการนอกเหนือจากการลงโทษที่ศาลใช้กันตามปกติ โดยกระบวนการยุติธรรมทางเลือกนั้นมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานด้านกฎหมายและแนวคิดพื้นฐานด้านการบริหารงานยุติธรรม นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม กลุ่มทฤษฎีว่าด้วยยุติธรรมชุมชน กลุ่ม

³⁷ จูติมา ประเสริฐ. (2553). การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 11.

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐและการบริหารจัดการ และกลุ่มทฤษฎีการไถ่เกตุของความ เป็นต้น

ในอดีตการลงโทษผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งอันตรายและป้องกันสังคม การปรับเปลี่ยนประวัตินี้ มุ่งเน้นความสมานฉันท์ปรองดองให้เกิดในสังคมเป็นหลัก เป็นวิธีการทางทฤษฎีอาชญาวิทยาแนวสันติวิธี (peacemaking criminology) และไม่ใช้ความรุนแรง (non-violence paradigm)³⁸

สำหรับประเทศไทยได้มีแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2552-2555 นิยามคำว่า ยุติธรรมทางเลือก หมายถึง งานการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) ที่เปิดโอกาสให้หน่วยงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชน ชุมชน ฯลฯ มีบทบาทและส่วนร่วมกำหนดแนวทางหลักเกณฑ์กลไกวิธีการและร่วมปฏิบัติงานการป้องกันควบคุมอาชญากรรม จัดระเบียบชุมชน แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายระดับที่ไม่ซับซ้อนรุนแรง และแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการยุติธรรมหลัก เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ความสงบสุขสมานฉันท์ของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ลักษณะสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางเลือก สามารถจำแนกองค์ประกอบได้ดังนี้

- 1) องค์ประกอบด้านข้อพิพาทหรือความขัดแย้ง
 - 2) องค์ประกอบด้านความจำเป็นและความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมรูปแบบเฉพาะ สำหรับข้อพิพาทและคดีความบางลักษณะเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป เช่น กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น
 - 3) รูปแบบวิธีการจัดการความขัดแย้งหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ได้แก่ ลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ การมุ่งแก้แค้นทดแทน การมุ่งเยียวยาความเสียหาย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมผสานกัน
 - 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
- การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้แก้ปัญหาบางประการของการดำเนินการอำนวยความยุติธรรมโดยรัฐและเพื่อแสวงหารูปแบบ กลไก ขั้นตอน และมาตรการของการอำนวยความยุติธรรมที่มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

³⁸ เรียวรุ่ง บุญเกิด. (2557). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : กรณีศึกษา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. หน้า 14.

ประการแรก เพื่อลดผลกระทบของการดำเนินคดี ในอดีตกฎหมายกำหนดโทษส่วนใหญ่เป็นโทษจำคุกเพื่อแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ซึ่งมีได้มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่างๆกับสังคมสร้างปัญหาอย่างมาก เช่น การกระทำความผิดซ้ำที่มีลักษณะร้ายแรงกว่าเดิม เนื่องจากเรียนรู้เทคนิคอาชญากรรมมาจากอาชญากรอาชีพในเรือนจำ

ประการที่สอง เพื่อลดความสูญเสียไม่ว่าจะเป็นชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินของเหยื่ออาชญากรรมผู้กระทำความผิด โดยรัฐต้องดำเนินการสร้างมาตรฐานกลไกในการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานยุติธรรม การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากมีการนำคดีมาสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก ขณะที่ทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมมีอยู่อย่างจำกัด จึงเป็นเหตุให้ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความล่าช้า ไม่สามารถรับมือกับอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน³⁹

6.2 การแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

การแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชน หมายถึง การนำทรัพยากรชุมชนทั้งหลายที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้สังคมยอมรับได้ ได้แก่ ศูนย์งานบริการสังคม บ้านกึ่งวิถี งานคุมประพฤติ งานพักการลงโทษ โครงการปล่อยตัวผู้ต้องขัง สถานบำบัดการรักษาผู้ติดยาเสพติดและสุรา รวมถึงโครงการอื่นๆที่ได้รับการวางรูปแบบเพื่อผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะ ซึ่งรูปแบบของโครงการต่างๆที่ใช้ในการแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชน คือ ระบบการให้บริการอย่างหนึ่งนั่นเอง โดยชุมชนจะเป็นผู้จัดหาบริการที่จำเป็นสำหรับผู้กระทำความผิดที่อาจจะยังอยู่ในเรือนจำและผู้ที่เคยเข้าไปอยู่บ้างแล้ว เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้ได้รับการพักโทษ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ออกไปทำงานทำนอกเรือนจำเป็นการชั่วคราว เป็นต้น⁴⁰

ความเป็นมาของการแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชน เริ่มต้นมาจากยุโรปตะวันตกและประเทศอังกฤษ แต่ได้รับการปรับปรุงให้สมบูรณ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1817 คณะกรรมการแห่งมลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ได้เสนอความเห็นไปยังสภานิติบัญญัติ เพื่อให้มีการจัดตั้งบ้านพักสำหรับผู้กระทำความผิดในชุมชน แต่ข้อเสนอดังกล่าวกลับตกไปเนื่องจากเกรงว่าผู้ต้องขังที่มาพักอยู่ร่วมกันจะทำให้บุคคลเหล่านั้นก่อความเสื่อมโทรมกันเอง แต่

³⁹ เรียวรุ่ง บุญเกิด. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 38. หน้า 16-18.

⁴⁰ จุฬาลักษณ์ ตุละวรรณ. (2544). *แนวทางป้องกันการผิดเงื่อนไขของผู้ถูกคุมความประพฤติโดยอาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 12-13.

15 ปีต่อมา กลุ่มควอเกอร์ส (Quakers) ได้เปิดบ้านพักสำหรับผู้กระทำความผิดแห่งแรกในนิวยอร์ก (New York) ชื่อ Isaac T. Hopper House นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1684 บ้านกึ่งวิถีสำหรับสตรีได้เปิดดำเนินการเป็นครั้งแรกในเมืองบอสตัน (Boston) และอีก 30 ปีต่อมา มีการเปิดบ้านพักแบบเดียวกันนี้ในเมืองฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia) ชิคาโก (Chicago) ซานฟรานซิสโก (San Francisco) และนิวออร์ลีนส์ (New Orleans) ทุกแห่งได้รับทุนสนับสนุนและบริหารงานโดยองค์กรเอกชน โครงการที่ได้รับการยอมรับ คือ โครงการ Chicago Area Projects เน้นการแก้ไขเยาวชนที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดหรือเยาวชนที่รวมกลุ่มกันเป็นแก๊งในพื้นที่บางแห่ง โดยการประสานงานกับชุมชนเพื่อจัดให้มีกิจกรรมในชุมชนนั้นๆ เพื่อพัฒนาความสนใจเชิงบวกให้กับสมาชิกในชุมชน ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม อีกทั้งทำให้สมาชิกในชุมชนรู้และสามารถแก้ปัญหาของตนเอง ส่งผลให้การกระทำความผิดของเยาวชนในพื้นที่ลดลง⁴¹

เนื่องจากการแบ่งแยกผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ การแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน⁴² มีดังนี้

1) ครอบครัวบำบัด (Family Therapy) ผู้พิพากษาศาลเยาวชนมักจะมีคำสั่งให้มีการใช้กระบวนการนี้ สำหรับครอบครัวของเยาวชนที่มีปัญหาและอาจมีการกระทำความผิดขึ้นอีก จากการประเมินพบว่า วิธีครอบครัวบำบัดที่มุ่งเน้นทักษะการสื่อสารภายในครอบครัว (Family communication skills program) จะสามารถปรับปรุงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวให้ดีขึ้นได้

2) โครงการเลี่ยงการควบคุมตัว (Diversion) เป็นโครงการประสานงานระหว่างศาล ตำรวจ และสำนักงานคุมประพฤติ สำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดแต่ตำรวจยังไม่ได้ส่งสำนวนฟ้องให้เยาวชนผู้นั้นเข้ารับอบรมหรือรับการบำบัดรักษา (กรณียาเสพติด) ตามศูนย์พิเศษต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน หากเยาวชนไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกนำตัวกลับเข้าสู่ระบบของศาลเยาวชนต่อไป

3) โครงการแก้ไขฟื้นฟูช่วงกลางวัน (Day Treatment Programs) เป็นการให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนเข้ารับการศึกษาอบรมฝึกอาชีพ หรือทำกิจกรรมในช่วงกลางวันในชุมชนและกลับบ้านในช่วงเย็น เมื่อสิ้นระยะเวลาที่จะหางานให้ด้วย

⁴¹ รพีพร ธงทอง. (2546). ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด : กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 10-12.

⁴² ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2551). การวิจัยการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. กระทรวงยุติธรรม. หน้า 23-24.

6.3 การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

มาตรการลงโทษระดับกลาง (intermediate punishment) หมายถึง การลงโทษหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในทุกกรณีที่มีใช้การลงโทษจำคุก และเป็น การลงโทษที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทั้งนี้ ในกระบวนการลงโทษระดับกลางจะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการหลากหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสมและรองรับกับความจำเป็นในการแก้ไข สาเหตุการกระทำความผิดที่แตกต่างกันของผู้กระทำความผิดแต่ละคน⁴³

วัตถุประสงค์ของมาตรการลงโทษระดับกลาง คือ ช่วยลดภาวะเรือนจำแออัด ปริมาณนักโทษที่ถูกลงโทษจำคุกระยะสั้น ป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังที่อยู่ร่วมกันสามารถเรียนรู้แนวคิดอาชญากรของผู้ต้องขังอื่น ซึ่งง่ายต่อการกระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดที่รุนแรงกว่าเดิมถึงป้องกันการสร้างมตินว่าเป็นคนเคยติดคุกแก่ผู้กระทำความผิดจำคุกระยะสั้น ซึ่งอาจกลับไปอยู่ในสังคมได้ยากและเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ชดเชยความเสียหายแก่ชุมชนและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยแก้ไขผู้กระทำความผิด⁴⁴

รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้⁴⁵

1) มาตรการบังคับระดับกลางในสถานที่ที่จัดไว้ (Residential Intermediate Sanctions) เป็นมาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดโดยไม่อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองและต้องอาศัยอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ในชุมชนในขณะที่รับโทษตามคำพิพากษา เช่น ค่าอาหาร เป็นต้น

2) มาตรการบังคับระดับกลางโดยไม่ใช้สถานที่ที่จัดไว้ (Nonresidential Intermediate Sanctions) เป็นมาตรการที่ผู้กระทำความผิดต้องพักอาศัยอยู่ที่บ้านในขณะที่ต้องเข้าร่วมโปรแกรมภายใต้กฎเกณฑ์และการกำหนดเวลาเข้าออกบ้าน ซึ่งจะรวมทั้งการคุมประพฤติแบบเข้ม การกักขังในบ้าน การควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

⁴³ นันทศรี เทพชล ไซ. (2556). *ยุติธรรมก้าวหน้า: มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม*. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่น 5, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ. หน้า 11.

⁴⁴ คณิง คงบริรักษ์. (2551). *ศาลกับมาตรการลงโทษระดับกลาง*. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 6, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 3.

⁴⁵ จูติมา ประเสริฐ. (2553). *การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 32-33.

3) มาตรการทางเศรษฐกิจและการชดเชยค่าเสียหายโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Economic and Restorative Justice Reparations) มาตรการนี้สัมพันธ์กับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และแหล่งรายได้เศรษฐกิจ ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อยู่บนพื้นฐานปรัชญาที่เน้นความต้องการให้ผู้กระทำความผิดชดเชยความเสียหายที่ได้ก่อไว้กับผู้เสียหายและชุมชนโดยรอบ รูปแบบของมาตรการบังคับในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้แก่ การทำงานบริการสังคม การใช้ค่าเสียหาย การปรับ เป็นต้น

ข้อดีของการนำแนวคิดในการไม่ลงโทษในเรือนจำมาใช้กับผู้ต้องโทษจำคุก คือ ผู้ต้องโทษจำคุกไม่ต้องได้รับประสบการณ์ที่เลวร้ายในเรือนจำ หรือได้รับในช่วงเวลาที่สั้นที่สุด ส่วนข้อเสีย คือ หากระบบการจำแนก ผู้ต้องโทษจำคุกไม่มีประสิทธิภาพที่ดีเพียงพอในการจำแนกผู้ต้องโทษจำคุกที่ไม่เป็นอันตรายออกจากผู้ที่เป็นอันตรายต่อสังคม อาจทำให้ผู้ต้องโทษจำคุกที่เป็นอันตรายหลุดรอดออกมาจากรือนจำและกระทำความผิดซ้ำอีก

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับมาตรการลงโทษระดับกลาง โดยจะใช้ในกรณีการกักขังที่บ้าน เป็นการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในบ้านของตนเองทุกวันในช่วงเวลาหนึ่ง จะออกนอกบ้านได้เฉพาะกรณีไปทำงานหรือไปโรงเรียนหรือรับคำปรึกษาแนะนำ วิธีนี้มักจะใช้เป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งในการคุมประพฤติแบบเข้มงวด โดยใช้ได้ทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ วิธีการตรวจสอบอาจตรวจสอบโดยการรายงานตัวผ่านทางโทรศัพท์ การออกไปสอดส่องที่บ้าน รวมทั้งการตรวจสอบผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

จากการดำเนินการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน พบว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอาจเกิดจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่สาเหตุมาจากตัวเด็กและเยาวชนเองหรือเกิดจากสภาวะแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ด้วยวุฒิภาวะ ความด้อยสติปัญญาหรือการศึกษา เด็กและเยาวชนอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย ดังนั้นการกระทำความผิดของเด็กจึงไม่มีเจตนากระทำความผิดเช่นการกระทำความผิดของผู้ใหญ่ การดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนจึงต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิเด็กและคำนึงถึงประโยชน์ของเด็ก โดยเด็กจะต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ จะต้องมีกลไกการสนับสนุนสิทธิเสรีภาพของเด็กในการจับกุมหรือกักขังน้อยที่สุด อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือรูปแบบหนึ่งที่มีการยอมรับในต่างประเทศให้นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ รวมถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยใช้เป็นมาตรการลงโทษระดับกลางใช้กับการกักขังในบ้านแทนการลงโทษจำคุก เป็นการเบี่ยงจากโทษกระแสดังกล่าวคือการจำคุกเปลี่ยนเป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการยอมรับในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติคุมประพฤติ และ

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556 โดยนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้แทนการคุมประพฤติและแทนการลงโทษจำคุก แต่นำมาใช้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ยังไม่มีการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

7. ทฤษฎี เกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

7.1 ทฤษฎีติดตรา (Labeling Theories)

ทฤษฎีติดตรา เป็นกลุ่มทฤษฎีอาชญาวิทยาที่มีมุมมองต่อสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมแตกต่างไปจากทฤษฎีอื่นๆ กล่าวคือ ทฤษฎีแนวนี้นี้เชื่อว่าการศึกษาที่มองเฉพาะพฤติกรรมอาชญากรรม หรือตัวอาชญากรไม่สามารถทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจปรากฏการณ์อาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง จึงจำเป็นต้องศึกษาอาชญากรรมโดยมองที่ส่วนประกอบของสังคมทั้งหมด หรืออีกนัยหนึ่งการศึกษาอาชญากรรมมีความจำเป็นต้องศึกษาปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมอาชญากรรมนั้นด้วย รวมถึงปฏิกิริยาโต้ตอบจากหน่วยงานของรัฐและของประชาชนในสังคมต่อผู้กระทำความผิดและเหตุการณ์ที่ถูกกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอาญา แนวคิดสำคัญของทฤษฎีดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1.1 การกำหนดเป็นตนเอง (Self-image)

บุคคลจะมีการกำหนดเป็นตนเองหรือการสร้างความสำนึก (Self-image) ตามภาพพจน์ที่บุคคลอื่นกำหนดให้ ดังนั้น บุคคลจะมีความคิดหรือความเชื่อว่าเป็นบุคคลมีบุคลิกอย่างไรขึ้นอยู่กับคนที่คนในสังคมโดยเฉพาะบุคคลที่ใกล้ชิดได้กำหนดความหมายหรือบทบาทหน้าที่ให้ ซึ่งบุคคลที่ถูกกำหนดก็มีแนวโน้มที่จะแสดงออกหรือมีบุคลิกตามความเชื่อที่ตนเองถูกบุคคลอื่นกำหนดให้เป็นเช่นนั้น ดังนั้น ทฤษฎีติดตราจะพยายามอธิบายว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการที่บุคคลมีความเชื่อว่าเป็นอาชญากร ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการที่บุคคลในสังคมได้กำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นอาชญากร

7.1.2 พฤติกรรมเบี่ยงเบนดั้งเดิมหรือครั้งแรก (Primary Deviance)

พฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนครั้งแรกเกิดจากปัจจัยทางชีวภาคจิตวิทยาและสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่ก็ยังเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะไม่สม่ำเสมอ เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งและไม่มียุรูปแบบที่ถาวร นอกจากนี้ หากไม่มีการถูกดำเนินการลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะ

เป็นรูปแบบอย่างไม่เป็นทางการหรือเป็นทางการ พฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนเหล่านี้จะยังคงอยู่แต่ก็มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวและไม่บ่อยครั้ง อีกทั้งยังไม่มีการพัฒนาเป็นรูปแบบที่ถาวร

7.1.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวร (Secondary Deviance)

นักทฤษฎีตีตราเชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรมาจากกระบวนการควบคุมทางสังคม ทำให้บุคคลที่ถูกลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการถูกดำเนินคดีหรือการถูกสังคมนำไปและไม่ให้เข้าร่วมในสังคม การปฏิบัติตามกระบวนการควบคุมนี้จะสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลที่ถูกจับกุมหรือลงโทษทำให้เขาเกิดความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นคนภายนอกสังคมเป็นคนเลวที่สังคมไม่ต้องการ สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดการพัฒนารูสึกนึกคิดและสำคัญตนเองว่าเป็นอาชญากรซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ถาวรตลอดไป

7.1.4 ทางเลือกของบุคคลที่ถูกตีตรา (Alternative Behavior)

แม้ว่านักทฤษฎีตีตราจะเชื่อว่า เมื่อบุคคลถูกตีตราว่าเป็นอาชญากรนั้นยังคงกำหนดพฤติกรรมของตนเองในอนาคต หากแต่การตีตรานอกจากจะทำให้ทางเลือกของบุคคลนั้นมีน้อยลงแล้วยังทำให้บุคคลดังกล่าวควบคุมการเลือกพฤติกรรมต่อไปได้น้อยลงด้วย เนื่องจากการที่บุคคลถูกจับได้หรือออกจากสังคมหรือไม่ก็ถูกสังคมกำหนดให้เป็นคนชั่วหรือคนเลว ท่านที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมอาชญากรรมออกมาเป็นเหตุให้บุคคลที่ถูกตีตราดังกล่าวต้องไปรวมกลุ่มกับบุคคลที่ถูกตีตราหรือประณามเหมือนกัน

เมื่อได้พิจารณาหลักการที่นำเสนอโดยนักทฤษฎีแนวนี้สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคคลทั่วไปอาจมีพฤติกรรมอาชญากรรมครั้งแรกหรือดั้งเดิมได้บ้างเป็นครั้งคราว แต่ไม่สม่ำเสมอและไม่รุนแรง หากแต่เมื่อบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าวถูกดำเนินการตามกลไกควบคุมทางสังคมแล้ว โดยเฉพาะการถูกดำเนินคดีโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ บุคคลดังกล่าวก็จะเข้าสู่กระบวนการกำหนดตนเองเป็นอาชญากรหรือบุคคลผิดปกติ ตลอดจนได้รับความอับอายหรือความเสื่อมเสียจึงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างบุคคลธรรมดาในสังคมได้อีก เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวสร้างรูสึกนึกคิดว่าเป็นอาชญากรที่ไม่สามารถแก้ไขได้จึงได้เพิ่มโอกาสทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรมถาวร

7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา

การกระทำความผิดของบุคคลและการลงโทษเป็นสิ่งที่มิอยู่ในสังคม ส่วนโทษที่ใช้นั้นจะด้วยวิธีใดก็แตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและยุคสมัย โดยทั่วไปแล้วการลงโทษจะมีลักษณะดังนี้ การลงโทษทางการเงิน การลงโทษที่กระทำต่อร่างกาย การลงโทษโดยการตัดออกจากกลุ่ม การลงโทษแบบประจานหรือลดฐานะสังคม แต่สำหรับประเทศไทยได้กำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบ

ทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตามลำดับของการลงโทษนั้นจะต้องมีความยืดหยุ่นต่อการนำไปปรับใช้เพื่อความเหมาะสมกับพฤติกรรมและความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดนั้น กำหนดโดยพิจารณาความถึงรุนแรงของความผิดและกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะนำเหตุผลหรือเพิ่มโทษมาปรับใช้ในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้เหมาะสม โดยพิจารณาทั้งลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพของผู้กระทำความผิดแต่ละกรณีไป และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมความไม่ปลอดภัยของสังคมที่ผู้กระทำความผิดจะกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ ในขณะที่เดียวกันถ้าศาลเห็นว่าไม่เป็นอันตรายต่อสังคม กฎหมายได้กำหนดให้ใช้มาตรการอื่นที่ไม่ใช่การจำคุกเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษจำคุกและมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการทางเลือกที่จะนำไปใช้ต่อผู้กระทำความผิด

สำหรับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษมีการกล่าวถึงในระบบกฎหมายดังนี้

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นวัตถุประสงค์การลงโทษที่มีมาช้านาน รูปแบบการลงโทษมีลักษณะที่รุนแรงแต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนโดยทั่วไป ที่ต้องการเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลตอบแทนเช่นกัน เป็นการลงโทษที่ชัดเจนและให้สาสมกับความผิดเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” การที่สังคมต้องเข้าไปปรับหน้าที่ลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแก้แค้นกันเองเพราะจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายและการแก้แค้นกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าได้รับความเป็นธรรม โดยการลงโทษผู้ละเมิดให้ได้รับผลร้ายที่สาสมและทดแทนกันอย่างยุติธรรม วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นมีจุดอ่อนหลายประการ คือ การลงโทษแก้แค้นทดแทนไม่ได้มองถึงประโยชน์ในอนาคต ไม่ได้พิจารณาถึงการลงโทษนั้นว่าจะมีผลกระทบในการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้นซ้ำอีกหรือไม่ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคมคำนึงถึงแต่ความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่กระทำ ความยากในการวัดขนาดความรุนแรงและความเหมาะสมของโทษกับความผิดว่ามีความเท่าเทียมกันหรือไม่ เพราะในความเป็นจริงสังคมยังไม่มีมาตรการใดที่จะลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความผิดอย่างแท้จริงได้ เนื่องจากการแก้แค้นทดแทนนั้นจะต้องไม่มากเกินไปว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับผลร้ายจากการกระทำของผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดย่อมต้องได้รับการลงโทษ แต่ก็ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับโทษอย่างได้สัดส่วน เมื่อยังไม่มีมาตรการใดๆที่จะวัดความเหมาะสมได้จึงเกิดปัญหาว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรมหรือผู้เสียหายได้รับการตอบแทนที่เป็นธรรมหรือไม่ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนลดความสำคัญลงไปในปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่หมดสิ้นไปจากสังคมเพราะ

ยังสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปในการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษเพื่อทดแทนกับความผิดที่กระทำลงไปอย่างสาสมกัน

การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1.1) การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหายให้กับผู้ถูกระทำ ต้องทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความพึงพอใจและคิดว่าการลงโทษนั้นเป็นสิ่งที่ยุติธรรมสำหรับตนแล้ว

1.2) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เนื่องจากทุกคนในสังคมต้องเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายคือผู้ที่เอาเปรียบผู้อื่นที่ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงต้องถูกลงโทษ การลงโทษผู้กระทำความผิดควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับการที่ผู้ถูกระทำได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ถือว่าผู้กระทำความผิดได้จ่ายหนี้อันเกิดจากการกระทำความผิดให้แก่ทุกคนที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมาย และเมื่อจ่ายแล้วก็ให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและมีฐานะเท่าเทียมกับคนอื่นเหมือนเช่นเดิม

1.3) การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด คือ จำนวนโทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากับความเสียหายที่เขาได้กระทำลงจากการกระทำความผิดนั้น อย่างไรก็ตามอาจมีข้อยกเว้นได้ 2 กรณี คือ กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดก่อขึ้น สามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น และการลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิดได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิดนั้นอีก เช่น ผู้กระทำความผิดได้รับการลดโทษ หรือรอการลงโทษ และให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ เป็นต้น การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายและสังคม โดยโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นควรได้สัดส่วนกับความเสียหาย ความเจ็บปวดที่ผู้เสียหายและสังคมได้รับเพื่อรักษาความยุติธรรมและสมดุลของสังคม

2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) แนวความคิดนี้มาจากแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม ที่เชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากการที่คนไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอันใด ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีเหตุผลและเจตจำนงอิสระในการเลือกหรือไม่เลือกที่จะกระทำสิ่งหนึ่งใดก็ได้ โดยมนุษย์จะเลือกกระทำในสิ่งที่คุณเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่จะไม่เลือกกระทำในสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือความเจ็บปวด มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำความผิดโดยทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าการกระทำผิดนั้นก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่มีผลดีเลย เมื่อ

มนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้ว เขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิดเอง ซึ่งการลงโทษข่มขู่ยับยั้งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อข่มขู่ป้องกันไม่ให้คนอื่นในสังคมกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน เพราะเกรงกลัวต่อการลงโทษ เช่น การลงโทษจำคุกจะทำให้คนทั่วไปเห็นว่า กระทำความผิดแล้วต้องติดคุก ทำให้เกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด เพราะเห็นจากแบบอย่างที่ปรากฏ 2) การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Special Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นรู้สำนึก เจ็ดหลาบ กลัวต่อการลงโทษและไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากได้รับรู้ถึงความเจ็บปวดอันเกิดจากการลงโทษ ทำให้ต้องไตร่ตรองการกระทำของตนเองว่าคุ้มค่าหรือไม่กับความเจ็บปวดที่ได้รับ การลงโทษที่สามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดได้นั้นควรจะต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การลงโทษต้องมีความแน่นอน 2) การลงโทษต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว 3) การลงโทษต้องมีความเสมอภาค 4) การลงโทษต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมและทัดเทียมกับความผิด

3) ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Incapacitation) การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมนี้อาจมีหลักว่า อาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากร หรือถ้าอาชญากรไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิด การลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมนั้นมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือ เป็นการป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันตรงหลักการที่ว่า การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้งมุ่งให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมนั้นมุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยการทำให้อาชญากรหรือผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นได้ สำหรับวิธีการลงโทษที่สนองวัตถุประสงค์นี้และใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน คือ การจำคุก โดยการกักผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมเพื่อให้สังคมปลอดภัย แต่การจำคุกเป็นวิธีที่แยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เพราะการลงโทษจำคุกเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์นี้ไม่ได้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เนื่องจากในท้ายที่สุดแล้ว ผู้กระทำความผิดยังคงต้องกลับมาอยู่ในสังคม ถึงแม้จะเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตก็มักจะมีการลดโทษและเมื่อกลับมาสู่สังคมแล้ว ผู้กระทำความผิดอาจมีความโกรธแค้นสังคมมากยิ่งขึ้น อันเป็นผลต่อเนื่องจากการลงโทษที่เข้าได้รับหรือการปรับตัวให้เข้ากับสังคมยากขึ้น เนื่องจากสังคมไม่ยอมรับเพราะผู้กระทำความผิดมีตราบาปติดตัวว่าเป็นคนขี้คุก ทฤษฎีนี้จึงเป็นการควบคุมผู้ที่เป็นอันตรายโดยใช้มาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อให้สังคมปลอดภัย

4) ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัย

ต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระหรือใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดัน หล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ที่มีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น การกระทำของมนุษย์จึงเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน การกระทำความคิดจึงเกิด ปัจจัยแวดล้อมหลายๆปัจจัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลด้วย การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่ การกระทำความคิดเป็นหลักแต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความคิดของแต่ละ บุคคลและแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น ดังนั้น การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจึงเน้นการแก้ไข โดยพิจารณาลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลหรืออาชญากร โดยเป็นการ บำบัดรักษาแทนการลงโทษเพื่อให้เกิดการเจ็บปวดทุกข์ทรมานดังเช่นการลงโทษด้วยการข่มขู่หรือ ทดแทนมากกว่าเน้นที่การกระทำผิดหรืออาชญากรรม วิธีการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดจึงไม่ เป็นการลงโทษในเรือนจำ แต่อาจให้ผู้นั้นอยู่ในสังคมและใช้มาตรการควบคุมความประพฤติหรือ จำกัดทางกายภาพหรือจิตใจแทนได้ ทั้งนี้ เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นก็เพื่อเปิดโอกาสให้ สังคมได้แก้ไขผู้กระทำผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษจำคุกขึ้นอยู่กับความสามารถของ ผู้กระทำความผิดในการแก้ไขตนเอง แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงเป็นแนวคิดที่ให้ โอกาสคนกระทำผิดได้กลับตัว ให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตัว ทั้งนี้ โดยการพยายามหลีกเลี่ยง ไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการ กลับคืนสู่สังคม โดยใช้วิธีการเลี่ยงการจำคุก เช่น การรอลงอาญาโดยมีเงื่อนไขในการคุมความ ประพฤติ การใช้มาตรการในชุมชนอื่นๆ (Community Sentence) เป็นต้น เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด ได้รับผลกระทบในเรือนจำ นอกจากนี้ยังสามารถใช้มาตรการเลี่ยงโทษในกรณีที่เขาไปรับโทษใน เรือนจำมาแล้วระยะหนึ่ง เพื่อให้อยู่ในเรือนจำและได้รับผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด โดยใช้ วิธีการพักโทษ หรือการทำงานสาธารณะ หรือลดวันต้องโทษ ในขณะที่ใช้การอบรมแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดที่อยู่ในเรือนจำโดยการฝึกวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดมี ความบกพร่องและเป็นเหตุให้กระทำความผิด

5) ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย (Compensation) เป็นทฤษฎีการ ลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ทฤษฎีให้ความสำคัญกับผู้เสียหายที่ต้องได้รับความ คู่คุ้มครองหรือเยียวยาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทำให้การกำหนดโทษของศาลจะต้องบังคับให้ เกิดความพอใจแก่ผู้เสียหายให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด หากผู้เสียหายได้รับการชดเชยก็ได้จะได้รับโทษน้อยลง

6) ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นทฤษฎีที่ พัฒนามาจากแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายข้างต้น โดยทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการประนีประนอม ขอมความกันในคดีอาญาของฝ่ายผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด โดยให้ความสำคัญที่จะมีการทำ ความเข้าใจเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงความเสียหายที่ตนก่อขึ้นแก่ผู้เสียหายและจะต้อง ดำเนินการให้ผู้เสียหายได้สิ่งที่สูญเสีย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดที่เป็น

เด็กหรือเยาวชนโดยใช้กระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัว และให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนตระหนักถึงผลเสียหายที่ตนก่อให้เกิดขึ้นและพยายามเยียวยาความเสียหายนั้น

7) ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์เป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยา คั้งเดิม (The Classical School of Criminology) มีหลักการเบื้องต้นว่าคนเราทำผิดโดยเจตนา และก่อนที่จะลงมือกระทำนั้น ได้พิจารณาไว้คร่าวๆ ถึงผลดีผลเสียแล้วจึงลงมือทำ รัฐจึงควรออกกฎหมายกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ให้ชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณชน เมื่อมีผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้การลงโทษจะต้องทำอย่างรวดเร็วแน่นอนเสมอภาคกันและมีความรุนแรงตามที่กำหนดไว้ การลงโทษย่อมจะมีประโยชน์ต่อสังคมในการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพกฎหมาย การลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ถือว่า การลงโทษทำให้อาชญากรรมลดลง เนื่องจากประการแรกการลงโทษจะมีผลยับยั้ง (deterrence) มิให้มีใครกระทำความผิดอาญา โดยจะมีผลเป็น การยับยั้งทั้งแก่ตัวผู้กระทำความผิดและแก่บุคคลทั่วไป ประการที่สองการลงโทษจะมีผลเป็นการแก้ไข (reformative effect) และฟื้นฟู (rehabilitative effect) ผู้กระทำความผิดโดยทำให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และประการที่สามการลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีก โดยการลงโทษจำคุกเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม ผู้กระทำความผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม

8) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมเป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยา ป้องกันสังคม (Social Defense School of Criminology) มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีก มีหลักการที่สำคัญ คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมบ่มนิสัยมากกว่าการลงโทษ เน้นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ส่วนการลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี โดยได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการป้องกันควบคุมและการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมายอาญา อาทิ การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิด

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

1. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในต่างประเทศ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำความผิดปรับปรุงตนเองได้อย่างเหมาะสมโดยมิต้องใช้การลงโทษแบบผู้ใหญ่ โดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการคุมขังรูปแบบใหม่ที่ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ในการควบคุม และสามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้ตลอดเวลา ตลอดจนการที่เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ เพียงแต่อาจมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมผู้กระทำความผิดให้อยู่ในพื้นที่ การจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่หรือการจำกัดนั้นเป็นมาตรการหนึ่งในการลงโทษ แต่สำหรับเด็กและเยาวชนการลงโทษด้วยวิธีจำคุกถือเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายในการดำเนินการของศาล ส่วนการใช้มาตรการอื่นโดยการนำตัวเด็กไปคุมครองที่สถานคุ้มครองหรือสถานพินิจหรือการจำกัดบริเวณก็ต้องกระทำอย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีทั้งส่วนที่เป็นกฎหมาย Common Law และส่วนที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ตัวบทกฎหมายของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของมลรัฐฟลอริดา คือ The 2018 Florida Statutes

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้เกิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับการพัฒนาในช่วงกลางทศวรรษ 1960 โดยนักจิตวิทยาของฮาร์วาร์ด ชื่อ Robert Schwitzgebel (Gomme, 1995) อุปกรณ์ประกอบด้วยแบตเตอรี่และตัวส่งสัญญาณที่สามารถส่งสัญญาณไปยังเครื่องรับสัญญาณในระยะทางสี่ไมล์ โดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมผู้กระทำความผิดให้ถูก

กักขังภายในบ้านของผู้กระทำความผิดแทนการจำคุก โดยในรัฐฟลอริดาได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลผู้กระทำความผิดทางอาญาสำหรับผู้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

กรมราชทัณฑ์ฟลอริดา (Florida Department of Corrections : FDC) อนุมัติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ในปี 1987 เพื่อติดตามผู้กระทำความผิดเพื่อเพิ่มการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดในชุมชนและเพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มุ่งไปที่ผู้กระทำความผิดทางเพศและผู้กระทำความผิดที่รุนแรง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดทางเพศและได้มีการแบ่งอุปกรณ์ออกเป็น 2 ระบบ

ระบบแรกของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) ที่ถูกนำไปใช้กับกรมราชทัณฑ์ฟลอริดา (Florida Department of Corrections : FDC) ในปี 1998 สำหรับผู้กระทำความผิดที่ถูกตัดสินจำคุกถูกคุมขังที่บ้าน เป็นระบบคลื่นความถี่วิทยุ (Radio Frequency : RF) หน่วยประเภทนี้สามารถใช้เพื่อระบุว่าผู้กระทำความผิดในการจับกุมอยู่ที่บ้านหรือไม่ อุปกรณ์ประกอบด้วยเครื่องส่งสัญญาณขนาดเล็กที่ทนทานต่อการจัดแรงแที่ผู้กระทำความผิดสวมใส่ เครื่องส่งสัญญาณสื่อสารกับหน่วยรับสัญญาณขนาดเล็กที่ผูกติดอยู่กับโทรศัพท์พื้นฐาน หน่วยรับจะแจ้งสถานีตรวจสอบหากสัญญาณหายไป ถ้าเป็นเช่นนั้นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานจะได้รับแจ้งระบบคลื่นความถี่วิทยุสามารถตั้งโปรแกรมให้ทำงานหรือกำหนดเวลาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถออกนอกสถานที่ได้ตามเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ยังสามารถใช้อุปกรณ์ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบตำแหน่งของผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน หรือในการรักษาตามกำหนด ระบบคลื่นความถี่วิทยุ (Radio Frequency : RF) มีค่าใช้จ่ายประมาณ \$1.97 ต่อวัน (Bales et al. 2010) จำนวนผู้กระทำความผิดที่ลดลงในฟลอริดาได้มีการติดตามผ่านระบบคลื่นความถี่วิทยุ (Radio Frequency : RF) ลดลงถึง 99 ในปีงบประมาณ 2551-2552 (Bales et al. 2010)

ระบบที่สองคือการตรวจสอบ GPS ถูกนำมาใช้ในปี 1997 เทคโนโลยีนี้ขึ้นอยู่กับเครือข่ายของดาวเทียม เพื่อระบุตำแหน่งทางกายภาพของผู้กระทำความผิด อุปกรณ์ประกอบด้วยสร้อยข้อมือที่ทนต่อการจัดแรงแ อุปกรณ์ติดตามใช้การส่งสัญญาณที่ได้รับจากดาวเทียมเพื่อคำนวณตำแหน่งของผู้กระทำความผิดและส่งข้อมูลไปยังศูนย์ตรวจสอบผ่านระบบโทรศัพท์มือถือ ข้อมูลนี้ถูกส่งในรูปแบบที่แตกต่างกันเล็กน้อยโดยระบบ GPS แบบพาสซีฟจะจัดเก็บและส่งข้อมูลตามเวลาที่กำหนดไปยังศูนย์ตรวจสอบ ในทางตรงกันข้ามระบบ GPS ที่ใช้งานส่งข้อมูลใกล้เวลาจริงในตำแหน่งของแต่ละบุคคลไปยังศูนย์ตรวจสอบ การส่งสัญญาณแบบเรียลไทม์นี้จะช่วยให้ศูนย์แจ้งเตือนเจ้าหน้าที่คุมประพฤติได้ทันทีเมื่อเกิดการละเมิด ระบบ GPS นี้สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อยกเว้น

พื้นที่บางพื้นที่ที่สามารถเข้าไปอยู่ได้ เช่น โรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ ที่เด็ก ๆ ชุมชนกัน หรือที่ทำงาน)⁴⁶

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นการตรวจสอบผ่านเทคโนโลยีคลื่นความถี่หรือเทคโนโลยี GPS โดยเชื่อมต่อกับโทรศัพท์ของผู้กระทำความผิด เพื่อตรวจสอบผู้กระทำความผิดอยู่ที่บ้านของเขา หรือพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ หากออกนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตถือว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขของการคุมขังด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณจะถูกส่งไปยังศูนย์ที่คอยดูแลและตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์

1.1.1 กฎเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

มลรัฐฟลอริดามีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน แบ่งกฎเกณฑ์ออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาปล่อยตัวชั่วคราวและขั้นตอนหลังมีคำพิพากษาศาล

1) ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ปล่อยตัวชั่วคราว

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นอีกวิธีการหนึ่งของเรือนจำซึ่งตามมาตรา 985.03(18) การกักขัง หมายถึงการดูแลชั่วคราวของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังในสถานที่รักษาความปลอดภัยหรือที่ได้รับการดูแลภายใต้การพิจารณาของศาลหรือการจำหน่ายหรือการดำเนินการตามคำสั่งของศาล

มาตรา 985.255 (1) เด็กที่ถูกจับหรือคุมขังในสถานกักกันจะได้รับการพิจารณาคดีภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากถูกจับกุม ในการพิจารณาคดีศาลอาจสั่งให้อยู่ในสถานกักกันต่อไปได้ ถ้าเป็นไปตามเงื่อนไขได้รับอนุญาต ศาลจะมีคำสั่งให้ใช้วิธีการติดตามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในระหว่างปล่อยตัว มาตรา 985.245 หมายถึงสถานกักกันที่ปล่อยออกจากการรักษาความปลอดภัยหรือเด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่าหลบหนี หรือทำลายอุปกรณ์ตามที่มิคำสั่ง หรือเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดในเขตอำนาจศาลอื่น ในความผิดที่ซึ่งหากกระทำโดยผู้ใหญ่จะเป็นความผิดทางอาญา เด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือละเมิดกฎหมาย และร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพื่อให้กักตัวไว้ป้องกันอันตรายที่ใกล้เข้ามา เพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังตามคำสั่งของศาล เนื่องจากไม่ได้ปรากฏตัวและได้แสดงเจตนาไม่ให้ปรากฏขึ้นหลังจากได้รับแจ้ง⁴⁷

⁴⁶ youth.gov, Electronic Monitoring (Florida), Retrieved October 20, 2018 from

<https://youth.gov/content/electronic-monitoring-florida>

⁴⁷ Article 985.255 The 2018 Florida Statutes

2) ขั้นตอนหลังศาลมีคำพิพากษา

โดยมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องเป็น
ความผิดในคดีดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดทางเพศ
- (2) การประทุษร้ายทางเพศ
- (3) การล่วงประเวณีและการกระทำอนาจารต่อบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี
- (4) ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก
- (5) การค้ามนุษย์

ตามมาตรา 948.30 ได้มีการกำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขว่าเมื่อมีคำ
พิพากษาของศาลเป็นการคุมประพฤติหรือการควบคุมชุมชนสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
ศาลต้องมีการกำหนดเงื่อนไข⁴⁸ มาตรา 794 การประทุษร้ายทางเพศ⁴⁹ มาตรา 800.04 ความผิดลามก
อนาจารที่กระทำต่อหรือต่อหน้าบุคคลอายุน้อยกว่า 16 ปี⁵⁰ มาตรา 827.071 ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก⁵¹
มาตรา 847.0145 การค้ามนุษย์⁵²

เงื่อนไขสำหรับผู้กระทำความผิดดังกล่าวทั้งหมดที่มีวันกระทำ
ความผิดในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2538 ข้อกำหนดเพิ่มเติมที่ใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิด
ทางเพศเท่านั้น คุมประพฤติและวันที่มีการกระทำความผิดอยู่ในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2540
หมวดย่อย (2) ประกอบด้วยบทบัญญัติสำหรับการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์: (a) ใช้เฉพาะเมื่อ

⁴⁸ Article 948.30 The 2018 Florida Statutes

⁴⁹ (c) A person younger than 18 years of age who commits sexual battery upon a person 12 years of age or older, without that person's consent, and in the process does not use physical force and violence likely to cause serious personal injury commits a felony of the second degree, punishable as provided in s. 775.082, s.775.083, s.775.084, or s. 794.0115.

⁵⁰ Article 800.04 The 2018 Florida Statutes

⁵¹ Article 827.071 The 2018 Florida Statutes

⁵² (b) With intent to promote either:

1. The engaging in of sexually explicit conduct by such minor for the purpose of producing any visual depiction of such conduct; or

2. The rendering of assistance by the minor to any other person to engage in sexually explicit conduct for the purpose of producing any visual depiction of such conduct

ศาลวางผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดทางเพศ และ (b) เมื่อศาลเห็นว่าจำเป็นต้องใช้การควบคุม โดยได้ข้อเสนอแนะจากกรมราชทัณฑ์⁵³

ตามมาตรา 948.11 การตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์⁵⁴

(1) กรมราชทัณฑ์สามารถตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่ได้รับการควบคุมได้โดยระบบอัตโนมัติ เมื่อศาลได้กำหนดให้มีการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเงื่อนไขในการควบคุม

(2) ผู้กระทำผิดใด ๆ ที่ถูกควบคุมตัวโดยชุมชนซึ่งฝ่าฝืนข้อกำหนดและเงื่อนไขของการควบคุมของชุมชนและได้รับการบูรณะเพื่อควบคุมชุมชนจะต้องได้รับการดูแลโดยใช้เครื่องมือหรือระบบการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์

(3) สำหรับผู้กระทำผิดที่ได้รับการตรวจสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ กรมราชทัณฑ์จะมีขั้นตอนในการตรวจสอบและรายงานการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของคำพิพากษาของผู้กระทำความผิดตลอด 24 ชั่วโมง รายงานทั้งหมดของการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของคำพิพากษาจะได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าพนักงานคุมประพฤติทันที

(4) กรมราชทัณฑ์อาจทำสัญญากับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือสถานที่และการจับกุมผู้กระทำผิดที่ไม่ปฏิบัติตามที่รายงานโดยระบบการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ สัญญาฉบับนี้มีขึ้นเพื่อให้มีวิธีการตรวจสอบรายงานการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเวลาทำการปกติ

(5) บุคคลใดก็ตามที่ได้รับการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกรมราชทัณฑ์ในขณะที่อยู่ในการกำกับดูแลจะต้องจ่ายค่าบริการให้กับแผนกตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 948.09 (2)⁵⁵

1.1.2 สภาพบังคับหากมีการทำผิดเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

มลรัฐฟลอริดาได้มีบัญญัติกฎหมาย หากเด็กและเยาวชนที่ได้มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการทำลายหรือมีการทำผิดเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสูญหาย ดังนี้

⁵³ Global Positioning System (GPS) Technology Use in Monitoring the Activities of Probationers, (2011): Page 5.

⁵⁴ Article 948.11 The 2018 Florida Statutes

⁵⁵ Article 948.09 The 2018 Florida Statutes

การทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 843.23 การเจาะระบบอิเล็กทรอนิกส์⁵⁶

(1) ในส่วนนี้คำว่า “อุปกรณ์ตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์” จะหมายความรวมถึงอุปกรณ์ใด ๆ ที่ใช้ในการติดตามตำแหน่งบุคคล

(2) เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดโดยเจตนาจงใจและไม่มีอำนาจในการถอดอุปกรณ์นั้น :

(a) การทำลาย เปลี่ยนแปลง ยุ่งเหยิงเกี่ยวกับอุปกรณ์ หรือขัดขวางการทำงานของอุปกรณ์ตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้สวมใส่หรือใช้บุคคลอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามคำสั่งของคณะกรรมการพลริต้าในการตรวจสอบผู้กระทำความผิด

(b) การขออนุญาตหรือชักชวนให้บุคคลให้ถอด ทำลาย เปลี่ยนแปลง ดัดแปลง ทำลาย หรือหลีกเลี่ยงการทำงานของอุปกรณ์ตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต้องใช้หรือใช้ตามคำสั่งศาล หรือคำสั่งของคณะกรรมการพลริต้า

(3) บุคคลที่ฝ่าฝืนในข้อนี้ถือว่าเป็นอาชญากรรมในระดับที่สามซึ่งอาจเป็นโทษได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 775.082, มาตรา 775.083 หรือ มาตรา 775.084 เป็นการเสียค่าปรับหรือจำคุก

1.1.3 ค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

มลรัฐพลริต้าได้มีการเก็บค่าบริการสำหรับบุคคลที่ศาลสั่งในการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กรมราชทัณฑ์อาจมีการเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับบุคคลที่ได้รับการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่อยู่ในการกำกับดูแลจะต้องจ่ายค่าบริการให้กับแผนกบริการติดตามตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ ในอัตราที่อาจไม่เกินค่าใช้จ่ายทั้งหมดของบริการตรวจสอบ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการกำกับดูแลตามที่กำหนดโดยศาลพิจารณาคดี เงินที่เก็บรวบรวมตามหมวดนี้จะนำไปฝากไว้ในกองทุนสรรพากรทั่วไป กรมราชทัณฑ์อาจมีการยกเว้นค่าใช้จ่ายของบุคคลทั้งหมดหรือบางส่วนของค่าใช้จ่ายของการบริการตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ หากพบว่ามีปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ บุคคลผู้กระทำความผิดไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับการชำระค่าใช้จ่าย หรือผู้กระทำความผิดเป็นนักเรียน นักศึกษาและต้องได้รับการรับรอง หรือผู้กระทำความผิดที่มีอายุมากและไม่ได้รับการจ้างงาน หรือผู้ที่มิงานทำแต่สภาพร่างกายมีความบกพร่อง หรือผู้กระทำความผิดมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลครอบครัว และหากการจ่ายเงินดังกล่าวจะทำให้เกิดความลำบากเกินควร

⁵⁶ Article 843.2 The 2018 Florida Statutes

หรือผู้กระทำความผิดได้รับการส่งตัวจากต่างประเทศที่มีการรับรองตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา 494 หรือตามมาตรา 948.09⁵⁷

การพิจารณาทางเลือกสำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญา มาตรา 948.001, F.S. กำหนดการควบคุมชุมชนเป็นรูปแบบของการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดในชุมชนที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่มีข้อจำกัดผู้กระทำความผิดประมาณ 11,500 คน ถูกควบคุมโดยชุมชนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1992 ตามที่กรมควบคุมความประพฤติมีค่าใช้จ่ายประมาณ 4.60 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อผู้กระทำความผิดต่อวัน เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 41.92 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อผู้กระทำความผิดต่อวัน⁵⁸

1.1.4 หน่วยงานที่ควบคุม

1) หน่วยงานที่มีอำนาจในการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและผู้เยาวชน คือ ศาลเด็กและเยาวชนมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจกำหนดเงื่อนไขกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมยุติธรรมเด็กและเยาวชน (Department of Juvenile Justice (DJJ))

2) หน่วยงานที่มีอำนาจในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและผู้เยาวชน คือ ในมลรัฐฟลอริดามีบริษัท 3 เอ็ม เป็นบริษัทของเอกชนที่จัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกรมยุติธรรมเด็กและเยาวชน (Department of Juvenile Justice (DJJ)) โดยนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน บริษัท 3 เอ็ม เป็นผู้นำในการผลิตและให้บริการด้านเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย โดยปัจจุบันใช้ระบบค้นหาตำแหน่งผ่านดาวเทียม โดยบริษัทนี้จะเป็นผู้เฝ้าตามผู้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลาให้เป็นไปตามคำสั่งศาลหรือข้อกำหนดในการคุมประพฤติ โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะมีการรายงานข้อมูลการเคลื่อนที่ของผู้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นแบบรายวันและรายเดือน โดยผู้ที่กำหนดข้อตกลงในการติดตาม คือ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ โดยข้อมูลจะถูกเก็บโดยระบบดาวเทียมในการเก็บรักษา

1.2 ประเทศอังกฤษ

ในทวีปยุโรปประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมและมีจำนวนการใช้งานมากที่สุดถ้าเทียบกับประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปด้วยกัน จากการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้พบว่า ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากใน

⁵⁷ The 2018 Florida Statutes, Article 948.09, 09. Payment for cost of supervision and other monetary obligations.

⁵⁸ The department of corrections, “state of Florida office of the auditor general the use of electronic monitoring within the community control program,” Report No 12011 (February 1993): 5.

ด้านจำนวนการจัดซื้อและรูปแบบของการนำมาปรับใช้ เนื่องจากมีความหลายหลายในการนำมาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

แม้ประเทศอังกฤษจะใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีก็ตาม แต่ปัจจุบันกฎหมายของประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาไว้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร รวมทั้งยังบัญญัติหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษของศาลและอำนาจของศาล เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความรุนแรงของการกระทำความผิดและสภาพของผู้กระทำความผิดเอง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถูกใช้ครั้งแรกในฐานะเป็นเงื่อนไขการให้ประกันตัวในระหว่างพิจารณา โดยเริ่มใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ.1989 แต่ไม่ได้มีการใช้ต่อและได้นำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ.2002 โดยรัฐมีนโยบายใช้เป็นเงื่อนไขการประกันตัวและนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ปัจจุบันมีอุปกรณ์ 3 ประเภทที่ใช้งานอยู่ในประเทศอังกฤษ ได้แก่ การตรวจจับตำแหน่งแบบคงที่ (Radio Frequency หรือ RF) เทคโนโลยีการติดตาม (Global Positioning System หรือ GPS) และการตรวจสอบพฤติกรรม (การตรวจสอบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) เทคโนโลยีคลื่นความถี่วิทยุถูกทำขึ้นโดย NOMS และจัดจำหน่ายโดย G4S (และ SERCO ในช่วง 2-3 เดือน) ประกอบด้วยอุปกรณ์สองชั้น คือ อุปกรณ์ตัวระบุตัวบุคคล (PID) ซึ่งติดตั้งกับข้อเท้าและชุดตรวจสอบ ซึ่งเชื่อมต่อกับแหล่งจ่ายไฟในที่พักของบุคคลที่ได้รับการตรวจสอบ การตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับสัญญาณความถี่วิทยุและตรวจสอบว่ามีบุคคลอยู่ในพื้นที่หรือไม่⁵⁹

ปัจจุบันกฎหมายหลักที่กำหนดหลักเกณฑ์การลงโทษของศาลมีอยู่สามฉบับ คือ The Criminal Justice Act 1991 (CJA 1991) พระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นโดยรัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักร (United Kingdom) ซึ่งใช้บังคับกับประเทศอังกฤษ (England) และประเทศเวลส์ (Wales) เท่านั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดโทษของศาลโดยให้คำวินิจฉัยปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาโทษที่ควรได้รับตามสัดส่วน กฎหมายฉบับที่สอง คือ The Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 (PCC (S) A 2000) เป็นการใช้บังคับกฎหมายอาญาให้อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อให้การบังคับโทษเป็นไปโดยเหมาะสมกับความผิดและผู้กระทำความผิด กฎหมายฉบับที่สาม คือ The Criminal Justice Act 2003 (CJA 2003) เป็นกฎหมายหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันในการกำหนดโทษ เป็นมาตรการทางอาญาเพื่อดำเนินการแก่ผู้กระทำ

⁵⁹ Anthea Hucklesby and Ella Holdsworth. (2016). *Electronic Monitoring in England and Wales*.

ความผิดที่มีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม เพื่อให้อยู่ในความควบคุมและมีมาตรการอื่น ๆ ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้⁶⁰

สำหรับกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนก็มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น Children and Young Person Act 1993 และ Youth Justice and Criminal Evidence Act 1999 เป็นต้น พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวตราขึ้นโดยรัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักร (United Kingdom) ซึ่งใช้บังคับกับประเทศอังกฤษ (England) และประเทศเวลส์ (Wales) เท่านั้น และการควบคุมผู้ต้องโทษโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศอังกฤษอาจเรียกว่า The Home Detention Curfew (HDC) โดยได้นำไปใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรม

1.2.1 กฎเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

ในประเทศอังกฤษการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนในประเทศอังกฤษ จะใช้ใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ขั้นปล่อยตัวชั่วคราวและขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา ใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ และใช้แทนการคุมประพฤติ ดังนี้

1. ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ขั้นปล่อยตัวชั่วคราว

การกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการให้ประกันตัวเด็กและเยาวชน ก่อนศาลมีคำพิพากษา ตามมาตรา 3AA ได้กำหนดว่า การขอให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เด็กหรือเยาวชนจะต้องมีอายุ 12 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หรือกระทำความผิดร้ายแรงหรือความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีโทษจำคุก 14 ปี หรือมากกว่า หรือถูกจับเพราะกระทำความผิดหนึ่งครั้งหรือมากกว่าในความผิดที่มีโทษจำคุกกับความอื่นที่มีโทษจำคุกที่ได้ทำในขณะที่ถูกจำคุกอยู่ ซึ่งคณะทำงาน (A Youth Offending Team) ได้มีความเห็นและแจ้งต่อศาลว่า การวางข้อกำหนดการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสม และศาลเห็นว่าเป็นข้อกำหนดที่จำเป็นและสามารถทำได้ โดยคณะทำงานดังกล่าวประกอบด้วย เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคคลที่แต่งตั้งจากผู้ดูแลระดับนโยบายสุขภาพ (A Health Authority) และหัวหน้าสำนักงานบริหารทางการศึกษา (The Chief Education Officer)

ส่วนเงื่อนไขการกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการให้ประกันตัวกรณีบุคคลอื่น ๆ นั้น ศาลจะไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กับบุคคลซึ่งอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ยกเว้นเข้าเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรกศาลเห็นว่าการไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วบุคคลนั้นจะไม่ได้รับการ

⁶⁰ ซีต้า ธนจิตติวงศ์. (2553). การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 99.

ประกันตัว ประการที่สองศาลเห็นว่าเป็นข้อกำหนดจำเป็นสามารถทำได้ภายใต้การจัดการสำหรับการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ปล่อยให้ประกันตัว ซึ่งสามารถใช้ได้ในแต่ละพื้นที่ ประการที่สามถ้าเป็นกรณีบุคคลอายุ 17 ปี คณะทำงานต้องแจ้งต่อศาลว่า การวางข้อกำหนดให้ควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสม

นอกจากนี้ รัฐมนตรี (The Secretary of State) อาจกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อวางระเบียบในการควบคุมตัวด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างกันแล้วแต่กรณี ซึ่งบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ของประกันตัวนั้นอาจไม่ต้องรับผิดชอบในการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากเข้าข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในคำสั่งของรัฐมนตรี⁶¹

2. ขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา

1) การควบคุมเด็กและเยาวชนโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขังแทนค่าปรับ

โทษปรับตามกฎหมายอังกฤษ PCC(S)A 2000 มาตรา 127 กำหนดให้ศาลสามารถกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดได้โดยพิจารณาจากสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดแล้วกำหนดโทษปรับตามที่เห็นสมควร โดยศาลกำหนดโทษปรับตามความร้ายแรงของความผิดซึ่งต้องคำนึงถึงความเสียหายของทรัพย์สินที่ถูกลักหรือสิ่งของที่ถูกทำลายและฐานะของผู้กระทำความผิดด้วย แต่ถ้าในรายงานการสืบเสาะของศาลไม่เพียงพอที่จะทราบถึงเกณฑ์ในการพิจารณาแล้ว ศาลมีอำนาจกำหนดค่าปรับได้ตามที่เห็นสมควร

การที่ศาลจะทราบฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดศาลจะออกคำสั่งให้จำเลยแสดงหลักฐานของรายได้ของตน เมื่อได้รับคำสั่งจำเลยต้องแสดงหลักฐานต่อศาลก่อนที่จะมีการกำหนดโทษปรับ จึงเห็นได้ว่าศาลมาติสเตอร์ท (Magistrate Court) กำหนดโทษปรับในคดีที่พิจารณาเป็นหลัก ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเยาวชนที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ไม่ว่าจะรับสารภาพผิดหรือปรากฏหลักฐานในคดีว่าผู้กระทำความผิดโทษปรับต้องไม่เกิน 1,000 ปอนด์ (PCC(S)A 2000, มาตรา 135 (1)) แต่ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี โทษปรับที่ศาลจะลงได้ต้องไม่เกิน 250 ปอนด์ (PCC(S)A 2000, มาตรา 135 (2)) แต่ในศาลคราวน์ (Crown Court) ไม่มีข้อจำกัดอำนาจศาลในการกำหนดค่าปรับแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน อย่างไรก็ตามโทษปรับที่ศาลสั่งปรับแก่เยาวชนนั้น ศาลอาจสั่งให้ผู้ปกครองเป็นผู้ชำระค่าปรับได้ (PCC(S)A 2000, มาตรา 137)

ส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นมีอายุมากกว่า 18 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ไม่อาจชำระค่าปรับหรือผ่อนชำระค่าปรับได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังแทนค่าปรับได้ แต่จะใช้โทษ

⁶¹ ซิต้า ธนจิตติวงศ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 103-105.

จำคุกไม่ได้ (PCC(S)A 2000, มาตรา 108) ระยะเวลาที่ศาลควรวินิจฉัยจะกำหนดให้กักขังแทนค่าปรับ ต้องมีกำหนดไม่เกินกว่า (PCC(S)A 2000, มาตรา 139 (4)) 200 ปอนด์ ระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน จำนวนเกิน 200 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์ ระยะเวลาไม่เกิน 14 วัน และจำนวนเกิน 500 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 1,000 ปอนด์ ระยะเวลาไม่เกิน 28 วัน

มาตรการที่กำหนดไว้ใน CJA 2003 มีการปรับปรุงวิธีการบังคับค่าปรับในกรณีที่ผู้นั้นไม่มีเงินเสียค่าปรับหรือหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 300-301 ซึ่งใช้กับการชำระค่าปรับทั้งศาลควรวินิจฉัยและศาลมาจีสเตอร์ทที่จะไม่ใช้การลงโทษจำคุกแทนค่าปรับ โดยอาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

(1) ศาลสั่งให้ทำงานบริการโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน ตามมาตรา 199 ของ CJA 2003 หรือสั่งห้ามออกนอกสถานที่ (Curfew order) ตามมาตรา 204 แทนการชำระค่าปรับ หรืออาจขยายเวลาในการชำระค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิดได้ในเวลาที่คาดว่าเขามีเงินที่จะชำระได้หรือให้ผ่อนชำระค่าปรับ

(2) ในกรณีที่คำสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าตอบแทนหรือการสั่งห้ามออกนอกสถานที่แล้ว หากผู้นั้นฝ่าฝืนการบังคับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามตาราง 8,9,10

(3) ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ ตามพระราชบัญญัติระบบกาจัดการทางถนน ค.ศ. 1988 (The Road Traffic Act 1988)

สำหรับเกณฑ์การคำนวณจำนวนวันที่ทำงานหรือวันที่ถูกห้ามออกนอกสถานที่ที่จะเทียบจำนวนค่าปรับในอัตราเท่าใด ได้มีการกำหนดไว้ในตาราง 31 คือ จำนวนวันที่ศาลจะสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรงต้องไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง โดยมีเกณฑ์ให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรงไม่เกินกำหนด จำนวนโทษปรับไม่เกิน 200 ปอนด์ ทำงาน 40 ชั่วโมง จำนวนโทษปรับเกิน 200 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์ ทำงาน 60 ชั่วโมงจำนวนโทษปรับ 500 ปอนด์ขึ้นไป ทำงาน 100 ชั่วโมง และในกรณีที่สั่งห้ามออกนอกสถานที่ แทนการชำระค่าปรับ มีเกณฑ์คำนวณ คือ จำนวนโทษปรับไม่เกิน 200 ปอนด์ ถูกห้าม 20 วัน จำนวนโทษปรับเกิน 200 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์ ถูกห้าม 30 วัน จำนวนโทษปรับเกิน 500 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 1,000 ปอนด์ ถูกห้าม 60 วัน⁶²

2) การควบคุมเด็กและเยาวชนด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการลงโทษจำคุก

ขั้นตอนที่ศาลใช้มาตรการดังกล่าวเป็นทางเลือกในการลงโทษหรือใช้แทนการจำคุกนั้น เป็นการบริหารกระบวนการลงโทษที่เพิ่มประสิทธิภาพและยังคงรักษาความปลอดภัยให้กับสังคม โดยศาลจะเป็นผู้ออกคำสั่งให้ใช้การควบคุม โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับ

⁶² ซีต้า ธนจิตติวงศ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 136-140.

เด็กและเยาวชนตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 177 ของ CJA 2003 โดยใช้บังคับกับกรณีบุคคลอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ที่ศาลพิพากษาลงโทษ ศาลมีอำนาจกำหนดตามหลักเกณฑ์สั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน สั่งให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด สั่งให้เข้าโปรแกรม สั่งห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด สั่งห้ามออกนอกสถานที่ สั่งห้ามเข้าสถานที่หรือเขตกำหนด สั่งให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด สั่งให้บำบัดรักษาโรคจิต สั่งให้บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด สั่งให้ฟื้นฟูผู้ติดสุรา สั่งให้อยู่ในความประพฤติ และสั่งให้เข้าสู่ศูนย์ฝึกอบรมกรณีที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่หรือห้ามเข้าเขตกำหนด (Exclusion Requirement) ศาลต้องออกคำสั่งให้ใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย เว้นแต่กรณีผู้นั้นไม่ยินยอมให้ใช้มาตรการดังกล่าวตามมาตรา 215 (2) และกรณีที่สถานที่และพื้นที่บริเวณนั้นไม่สามารถจัดการให้ใช้มาตรการดังกล่าวได้ตามมาตรา 218 (4) หรือเมื่อศาลพิจารณาแล้วสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมในการนำมาใช้ ส่วนมาตรการอื่นๆในการลงโทษในชุมชนนั้น อาจมีคำสั่งให้ใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นตามมาตรา 177 (4)

คำสั่งให้ลงโทษในชุมชนนั้น ศาลจะต้องกำหนดเวลาไว้อย่างแน่นอนในคำพิพากษาและต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันออกคำสั่งตามมาตรา 177 (5) คำสั่งของศาลอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ โดยข้อเสนอของรัฐมนตรีตามมาตรา 178 และการฝ่าฝืน การเพิกถอน หรือการแก้ไขคำสั่งให้ลงโทษในชุมชนนั้นกำหนดไว้ในตารางที่ 8 ของกฎหมายนี้ นอกจากนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ลงโทษในชุมชนตั้งแต่ 2 ข้อกำหนดขึ้นไปตามมาตรา 177 นั้น ศาลต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมว่าในแต่ละข้อกำหนดนั้นสามารถปฏิบัติได้⁶³

คำสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด หมายถึง คำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่หรือพื้นที่ใดที่กำหนดภายในเวลาตามคำสั่ง ในกรณีที่คำสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นคำสั่งที่ศาลสั่งโดยการลงโทษในชุมชน จำนวนวันที่ห้ามเข้าเขตกำหนดต้องไม่เกิน 2 ปี ตามมาตรา 205

การควบคุมผู้ต้องโทษโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring Requirement) เป็นคำสั่งที่ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา 215 จะไม่ใช้กับบุคคลที่นอกจากผู้กระทำความผิดที่ไม่ให้ความยินยอมให้ความร่วมมือ ซึ่งก่อนเริ่มบังคับใช้เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบต้องชี้แจงผลกระทบในระยะเวลาที่ตกลงแก่ผู้กระทำความผิด ผู้รับผิดชอบในการควบคุมและบุคคลที่อยู่ภายใต้อนุมาตรา (2) (b)⁶⁴

⁶³ ซีต้า ธนจิตติวงศ์. *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 2*. หน้า 108-110.

⁶⁴ ซีต้า ธนจิตติวงศ์. *อ่าวแล้วเชิงอรรถที่ 2*. หน้า 113-115

กฎหมายประเทศอังกฤษได้ให้ดุลพินิจของศาลที่กำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดไว้กว้าง ซึ่งการควบคุมผู้ต้องโทษโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นมาตรการหนึ่งของการลงโทษในชุมชน (Community Sentence) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน โดยจะต้องมีอายุ 12 ปีขึ้นไป และจะต้องเป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงหรือความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ หรือกระทำความผิดซ้ำ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในลักษณะก่อนศาลมีคำพิพากษาสถานะทางกฎหมายไม่อาจถือได้ว่าเป็นการลงโทษ เนื่องจากยังไม่มีคำพิพากษาว่าเด็กมีความผิดและยังไม่มีกำหนดโทษความรับผิด แต่ในกรณีใช้ภายหลังศาลมีคำพิพากษาแล้วนั้น สถานะกฎหมายถือว่าเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง แต่เป็นการใช้ในลักษณะแทนการลงโทษหลักมาเป็นการลงโทษด้วยวิธีการอื่นแทน

1.2.2 สภาพบังคับหากมีการทำผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

ในประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการติดตามตัวอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 255 โดยให้มีผลบังคับใช้และให้เพิกถอนการอนุญาตและเรียกบุคคลนั้นเข้าจำคุก ซึ่งใน (2) บุคคลที่ถูกเพิกถอนอาจอธิบายสาเหตุเกี่ยวกับการถูกเพิกถอน เพื่อให้มีการพิจารณายกเลิกการเพิกถอน และหากมีการยกเลิกการเพิกถอนให้ปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนไม่ได้ถูกเพิกถอนตั้งแต่แรก แต่หากไม่มีการยกเลิกการถูกเพิกถอนผู้ต้องโทษจะต้องระวางโทษจำคุกตามคำพิพากษาและได้รับการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนเงื่อนไขการชำระเงินตามมาตรา 300 ได้มีการกำหนดข้อบังคับในกรณีไม่มีการชำระเงินกับบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป จะออกหมายจับในข้อหาผิดนัดในการชำระเงินที่ได้รับคำสั่งให้จ่ายโดยการลงโทษ ใน (7) กรณีที่มีการผิดชำระเงินค่างวดใดๆ เมื่อจ่ายเงินส่วนหนึ่งส่วนใดให้แก่บุคคลดังกล่าว ให้ลดจำนวนชั่วโมงหรือวันที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งลงตามสัดส่วนที่ตรงกับจำนวนที่จ่ายเงินให้ทั้งหมด

การละเมิดข้อกำหนดในการตรวจสอบการละเว้นแอลกอฮอล์ (Alcohol Abstinence Monitoring Requirements – AAMR) เกิดขึ้นเมื่ออุปกรณ์ตรวจพบร่องรอยของแอลกอฮอล์ในเหงื่อของบุคคลที่ได้รับการตรวจ เมื่อนำแท่งออกหรือมีการวางเครื่องมือระหว่างแท่งและผิวหนัง หากผู้ให้บริการตรวจพบการละเมิดและแจ้งเจ้าหน้าที่ EMS เจ้าหน้าที่ EMS จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินการ⁶⁵

⁶⁵ Anthea Hucklesby and Ella Holdsworth. *อ้าวแล้วชิงอรุณที่ 1*. Page 39.

นโยบายการละเมิดจะได้รับการควบคุมและมีการกำหนดไว้เป็นอย่างดี ขั้นตอนการจัดการกับการละเมิดจะได้รับการระบุไว้อย่างชัดเจนในเอกสาร โดยใช้ข้อกำหนดเดียวกับข้อกำหนดชุมชนและเปลี่ยนคำพิพากษาไปเป็นการคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการยื่นเรื่องต่อศาลภายใน 10 วันทำการ ผู้รับเหมาจะได้รับการแจ้งผลการพิจารณาภายในหนึ่งวันทำการ⁶⁶

1.2.3 ค่าใช้จ่ายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำ

ความผิดอาญา

ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการกิจการเยาวชนในปี 2010/11 ประมาณ 455 ล้านปอนด์ ค่าใช้จ่ายของการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อยต่อรัฐในปี พ.ศ.2552 ประมาณ 55,000 ปอนด์ ในสถาบันดูแลผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน (Young Offender Institute) 206,000 ปอนด์ ในบ้านเด็กปลอดภัย 76,000 ปอนด์ เฉลี่ยในทุกที่พัก ในขณะที่ค่าตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์มีค่าใช้จ่าย 13.14 ปอนด์ต่อวัน สำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละราย⁶⁷

สรุปแล้วประเทศอังกฤษได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมีการตราเป็นพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ กำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งสถานะทางกฎหมายของการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะใช้ในลักษณะไม่ใช่โทษ เนื่องจากยังคงไม่มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและควรได้รับการลงโทษ และนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับและใช้แทนการลงโทษจำคุก ซึ่งการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะใช้ในสถานะโทษ เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามกฎหมายและกำหนดโทษที่จะต้องได้รับ แต่ใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ นอกจากนี้กฎหมายยังได้มีการกำหนดมาตรการลงโทษหากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือมีการทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้พบว่ามีมูลค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือในด้านสังคม เด็กได้กลับมาใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมลดความเสี่ยงที่จะเรียนรู้เทคนิคอาชญากรรมหรือติดต่อกับกลุ่มอาชญากร ส่วนในด้านเศรษฐกิจเนื่องจากรัฐต้องใช้จ่ายค่าดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสูง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีราคาถูกกว่า ซึ่งช่วยให้รัฐประหยัดงบประมาณในส่วนนี้ ลดจำนวนผู้ต้องขังและลดความแออัดในเรือนจำ

⁶⁶ Anthea Hucklesby and Ella Holdsworth. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. Page 40-41.

⁶⁷ Lara Natale. (2012). Youth Crime in England and Wales. Page 2-3.

1.2.4 หน่วยงานที่ควบคุม

1. หน่วยงานที่มีอำนาจในการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

ในการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ศาลจะต้องมีการหารือกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่ดูแลรับผิดชอบ รายงานการปฏิบัติตามเงื่อนไขและพิจารณารายงานก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง นอกจากนี้ผู้พิพากษาต้องปรึกษากับพนักงานคุมประพฤติและผู้ว่าราชการจังหวัดในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ที่กระทำความผิดจะได้รับการประเมินความเสี่ยงจากกรมคุมประพฤติ แต่โดยหลักแล้วกระบวนการในการพิจารณาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นอำนาจของศาล

กฎหมายประเทศอังกฤษได้ให้ศาลใช้ดุลยพินิจไว้กว้างในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ซึ่งการควบคุมผู้ต้องโทษโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นมาตรการหนึ่งของการลงโทษในชุมชนที่มีกรอบการใช้ดุลยพินิจกำหนดโทษดังนี้

- 1) เป็นทางเลือกในการลงโทษจำเลย
- 2) เพื่อเสริมสร้างการคุ้มครองสาธารณะในชุมชน
- 3) เป็นเงื่อนไขการประกันตัวเคอร์ฟิวสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป ดำรงใช้การตรวจสอบที่อยู่ของนักโทษในการประกันตัวชั้นศาล
- 4) ใช้เฝ้าติดตามผู้ต้องขังตามโครงการปล่อยตัว⁶⁸
- 5) มาตรการดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ได้กับความผิดที่กำหนดไว้ตายตัวตามกฎหมายหรือความผิดตามมาตรา 51A (2) ของพระราชบัญญัติอาวุธปืน ค.ศ. 1968 (The Firearm Act 1968), มาตรา 110 (2) หรือมาตรา 111 (2) ของ PCC(S) 2000 และมาตรา 225-225 ของ CJA 2003
- 6) ก่อนที่ศาลจะกำหนดโทษ ศาลต้องพิจารณารายงานสืบเสาะก่อน (Presentencing Report) ซึ่งรายงานสืบเสาะจะรายงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด ความผิดที่ได้กระทำ รวมถึงเหตุเพิ่มโทษหรือเหตุลดโทษ เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีรายงานก่อนการกำหนดโทษ

⁶⁸ Essex Police. (2011). *PROCEDURE-Electronic monitoring*. (Online). Available : <https://www.essex.police.uk/getmedia/50ad2c96-eead-45af-abd5-46b8151af9d3/E0108-Prcedure-Electronic-Monitoring.pdf>.

โดยการพิจารณาและตัดสินใจในการเลือกชนิดและความเข้มงวดของข้อกำหนดหรือมาตรการนั้น จะต้องประเมินความร้ายแรงของความผิด จุดประสงค์ในการลงโทษ ความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ ความสามารถในการปฏิบัติตามข้อกำหนด และความสามารถของข้อกำหนดในท้องที่บังคับใช้ ส่วนกรอบการใช้ดุลพินิจของศาลในการสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กำหนดไว้ใน SG ข้อ 1.1.33 ว่า การใช้มาตรการดังกล่าวต้องพิจารณาถึงสภาพสิ่งแวดล้อมนั้นเหมาะสมหรือไม่ และควรใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการส่งเสริมและควบคุมการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่ลงโทษผู้กระทำความผิดหรือจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของสาธารณชนและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุด⁶⁹

2. หน่วยงานที่มีอำนาจในการติดตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

ประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติในกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการติดตามผู้กระทำความผิดที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 197⁷⁰ ความหมายของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ คือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดตามคำสั่ง ข้อกำหนดเคอร์ฟิวหรือข้อยกเว้น แต่ไม่มีข้อกำหนดอื่นใดที่กล่าวถึงมาตรา 177 (1) หรือ ข้อกำหนดตามมาตรา 182 (1) หรือ 190 (1) และผู้รับผิดชอบข้อกำหนดการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์บุคคลภายใต้มาตรา 215 (3) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่า 18 ปี ในขณะที่มีคำสั่งของคณะกรรมการคุมประพฤติท้องถิ่นซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้อยู่ในพื้นที่ในเวลาที่จะระบุไว้ในคำสั่งหรือเป็นสมาชิกของทีมงานเยาวชนที่กระทำผิดที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้มีอำนาจในท้องถิ่นในเวลาที่จะระบุไว้ในคำสั่ง ในกรณีอื่นๆเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการคุมประพฤติท้องถิ่นซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เข้าร่วมในพื้นที่เพื่อประชุมตามเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่ง

ตามมาตรา 215 ข้อกำหนดการตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึงข้อกำหนดสำหรับการรักษาความปลอดภัยในการตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ว่าผู้กระทำผิดยินยอมปฏิบัติตามข้อกำหนด ที่กำหนดในคำสั่งในช่วงเวลาที่ระบุในคำสั่งหรือกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบตามคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกำหนดต้องแจ้งผู้กระทำความผิด ผู้รับผิดชอบในการติดตาม และบุคคลใดๆ ซึ่งอยู่ในอนุวรรค (2)(b) ทราบระยะเวลาเริ่มต้นล่วงหน้าก่อน

⁶⁹ ซิด้า ธนฐิติวงศ์. *อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 7*. หน้า 116-118.

⁷⁰ Section 197 Meaning of “ the responsible officer”

กระบวนการติดตามมีการทำสัญญาระหว่างภาครัฐกับเอกชนที่มีการชำระเงินและค่าปรับกับกิจกรรมที่ระบุไว้ ผู้ทำสัญญา EMS เป็นผู้รับผิดชอบในการติดตั้งและถอดอุปกรณ์ รับผิดชอบในการสอบถามจากบุคคลที่ได้รับการตรวจสอบ การฝ่าฝืนคำสั่งและการละเมิดไปยังกรมคุมประพฤติ การดำเนินงานนี้ได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์ตรวจสอบ 2 แห่ง ที่ทำงานตลอด 24 ชั่วโมงทุกวันและสามารถเข้าถึงได้โดยทางโทรศัพท์ไปยังบุคคลที่ได้รับการตรวจสอบ และหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ภาคสนามมีหน้าที่ตรวจสอบติดตั้งและถอดอุปกรณ์และเยี่ยมบุคคลในที่อยู่อาศัยในกรณีที่สงสัยจะมีการละเมิด

2. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นทางเลือกใหม่ในจับกุมเพื่อแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ผู้ที่คำสั่งถูกดำเนินคดีหรือจำเลยมีการหลบหนีในการดำเนินคดี ความยากจนของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีเงินประกันตัวจึงทำให้ถูกควบคุมตัว และเสียโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว รวมถึงปริมาณผู้ต้องขังหรือผู้ต้องโทษในเรือนจำมีปริมาณมากขึ้นจนเกิดความแออัด

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีการนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือปล่อยตัวชั่วคราว โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม เพื่อนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวและใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 ให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ภายหลังได้รับโทษจำคุกมาในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับเข้าสู่สังคมและมีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 เพื่อนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนการคุมประพฤติตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556

2.1 กฎเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

2.1.1 ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา หรือปล่อยตัวชั่วคราว

1. คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี

กรณีศาลอาจปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องมีประกัน รวมทั้งหลักประกัน ดังนั้นศาลอาจสั่งปล่อยตัวชั่วคราว โดยให้ผู้ต้องมีหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่า

จะไปตามนัดหรือหมายเรียก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 111 แต่ทั้งนี้หากศาลเห็นว่ามีความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือ ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่ออันตรายประการอื่น สามารถทำให้สัญญาประกัน โดยอาจลดหลักประกันเหลือไม่เกิน 1 ใน 5 หรือร้อยละ 20 ของเกณฑ์ประกัน หรือศาลอาจไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวและสั่งขังผู้ต้องหาหรือจำเลย (การสั่งปล่อยตัวชั่วคราวเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา)

2. คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคแรก วางหลักไว้ว่า ให้มีประกันตัวและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ในการปล่อยตัวชั่วคราว ดังนั้นศาลจะสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทำสัญญาประกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วศาลจะให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยวางหลักประกันด้วย ซึ่งกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยวางหลักประกันและทำสัญญาประกัน ตามเกณฑ์ประกันที่ศาลกำหนดแล้วก็ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM)

แต่ทั้งสองกรณีข้างต้น จะไม่ให้ใช้ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

กรณีจำเลยหรือผู้ต้องหาที่มีพฤติกรรมหลบหนีหรือ ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่ออันตรายประการอื่นศาลอาจไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวก็ได้ (กรณีเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา)

การสั่งปล่อยชั่วคราวที่ศาลไม่อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกรณีดังต่อไปนี้

- ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ยินยอมให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- ที่พักอาศัยของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีสัญญาณที่รับรองระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเจ้าของที่พักอาศัยไม่ยินยอมให้ติดอุปกรณ์เสริม
- ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการแจ้งสิทธิแล้วไม่ประสงค์ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

- อาชีพและถิ่นที่อยู่อาศัยของผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสภาพไม่เหมาะสมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวประมงซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และต้องเดินทางออกทะเลตลอดเวลา

2.1.2 ขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมผู้ต้องโทษตามมาตรา 89/2(3) ได้กำหนดโทษจำคุกขั้นต่ำที่ต้องได้รับมาแล้ว 2 กรณี

(1) ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม สำหรับโทษตามที่ระบุในหมายตามคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งต้องคุมตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ออกครั้งแรกไม่ว่าจะมีการลดโทษกี่ครั้งก็ตาม

(2) ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี สำหรับจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไปหรือจำคุกตลอดชีวิตซึ่งอาจไม่ใช่โทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด สามารถใช้ได้กับโทษที่ได้รับล่าสุด

หลักเกณฑ์ในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) การใช้มาตรการใหม่นี้จะเน้นไปที่บุคคลที่จะสามารถขอให้ศาลสั่งให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นบุคคล 4 ประเภท ดังนี้

- (1) ผู้ซึ่งต้องจำคุกจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก
- (2) ผู้ซึ่งต้องจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภรรยา หรือบุตร ซึ่งพึ่งตนเองมิได้และขาดอุปการะ
- (3) ผู้ซึ่งต้องจำคุกเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง
- (4) ผู้ซึ่งต้องจำคุกมีเหตุควรได้รับการดูแลการบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ

2.2 ขั้นตอนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบผู้ถูกคุมประพฤติว่าเป็นบุคคลเดียวกันกับที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งคุมความประพฤติ
- 2) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง
- 3) ชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงเงื่อนไขในการคุมความประพฤติและสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษร รวมทั้งผลที่จะได้รับการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ
- 4) แนะนำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงวิธีการใช้และแจ้งข้อปฏิบัติรวมทั้งวิธีการดูแลรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ

5) แจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงการห้ามตัดแปลง ทำให้เสียหาย ทำลาย เคลื่อนย้าย หรือถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ

6) สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติที่ข้อมือหรือข้อเท้าของผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือติดอุปกรณ์ดังกล่าวที่ตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามรูปแบบหรือประเภทของการใช้อุปกรณ์นั้น โดยมีชกซ์ ภายหลังศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจได้แจ้งให้สำนักงานคุมประพฤติดำเนินการคุมความประพฤติโดยใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

7) ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นเด็กหรือเยาวชนจะต้องมีบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์กรที่รับดูแลเด็กหรือเยาวชน หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอ เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงด้วย

2.3 สภาพบังคับหากมีการทำผิดเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง แก้ไขใหม่ได้ กำหนดบทสันนิษฐานไว้ด้วยว่า “ในกรณีที่มิคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตามมาตรา 108 วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลาย หรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี”

การหลบหนีในกรณีให้ประกันตัวหากจำเลยหลบหนีศาลก็จะออกหมายจับ สำหรับกรณีศาลให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวจำเลยแล้ว หากจำเลยหลบหนี ศาลก็ต้องออกหมายจับในทันทีเช่นกัน เพราะถือว่า การให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวก็เป็นการประกันประเภทหนึ่งเช่นเดียวกัน⁷¹

2.4 ค่าใช้จ่ายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 มาตรา 7 “กำหนดให้ใช้เมื่อครบสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีการประเมินความคุ้มค่าและภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตามมาตรา 108 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปล่อยชั่วคราวที่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ให้กำหนดอัตราค่าใช้จ่าย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ซึ่งต้องมีข้อยกเว้นในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ที่ไม่มียุทธภัณฑ์ที่จะชำระด้วย” ดังนั้น

⁷¹ ปาลิตา มณีโชติ (2559) ปัญหาการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวจำเลย
ชั้นพิจารณาของศาล หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ในเรื่องการชำระค่าใช้จ่ายในช่วงแรกศาลต้องเป็นผู้รับภาระในเรื่องค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ให้จำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีไปก่อน สำหรับจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีก็ให้ชำระค่าใช้จ่ายตามปกติ⁷²

2.5 หน่วยงานที่ควบคุม

2.5.1 หน่วยงานที่มีอำนาจในการสั่งการในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คือ ศาล ซึ่งตามคำนิยามจำกัดว่า ผู้ถูกจำกัด หมายความว่า ผู้ซึ่งศาลมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้น

2.5.2 หน่วยงานที่มีอำนาจในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน คือ พนักงานคุมประพฤติ

2.6 การถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ให้พนักงานคุมประพฤติถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ

- 1) ครอบคลุมระยะเวลาตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ
- 2) ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งเพิกถอนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ
- 3) เหตุอื่นใดที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร การถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ให้เป็นไปตามรูปแบบหรือประเภทของการใช้อุปกรณ์นั้นและเมื่อพนักงานคุมประพฤติได้ทำการถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดแล้วให้ตรวจสอบการชำรุดและจัดเก็บอุปกรณ์ดังกล่าว
- 4) เมื่อมีเหตุฉุกเฉินดังต่อไปนี้ ให้พนักงานคุมประพฤติถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติโดยมิชักช้า
 - (1) ผู้ถูกคุมความประพฤติเจ็บป่วยรุนแรง
 - (2) ผู้ถูกคุมความประพฤติประสบอุบัติเหตุร้ายแรงหรือได้รับอันตรายสาหัส

⁷² พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558

3. บทสรุปการเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาพบว่าประเทศที่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตามผู้ที่มีการกระทำความผิดทางอาญานั้นมีการนำมาใช้เป็นมาตรการในการจับกุมวิธีใหม่ที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแทนการทำการลงโทษเพื่อแก้แค้นให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาได้รับผิดที่ร้ายแรงจากการที่ตนได้กระทำความผิดทางอาญา รวมถึงเป็นการลดปัญหานักโทษล้นคุก ซึ่งเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาล โดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของกฎเกณฑ์ หลักการ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญา

ในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีกฎหมายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับเด็กและเยาวชน ไว้โดยเฉพาะ ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กำหนดฐานความผิดไว้ชัดเจนในการกระทำความผิดที่เกิดจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ในขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้ไม่ได้ใช้เพื่อการลงโทษ เนื่องจากศาลยังไม่ได้มีการพิพากษาว่ากระทำความผิดและควรได้รับโทษ และนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้แทนการคุมประพฤติ ซึ่งการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะใช้ในสถานะโทษ เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามกฎหมายและได้มีการกำหนดโทษที่จะต้องได้รับกฎหมายได้ใช้กับฐานความผิดคือ ความผิดทางเพศ การประทุษร้ายทางเพศ การล่วงประเวณีและการกระทำอนาจารต่อบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก การค้ามนุษย์

การพิจารณาการให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาปล่อยตัวชั่วคราว และขั้นตอนหลังมีคำพิพากษาศาล และถ้าบุคคลใดได้ถูกสั่งให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามแทนการจับกุม ผู้ใดฝ่าฝืนโดยการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือฝ่าฝืนคำสั่งถือว่าเป็นอาชญากรรมในระดับที่สาม มีโทษจำคุกหรือปรับ เมื่อมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีค่าใช้จ่ายโดยคำนึงถึงฐานะของบุคคลในการที่ต้องชำระค่าใช้จ่ายในการจับกุม โดยผู้ที่มีอำนาจในการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นอำนาจของศาล โดยหน่วยงานที่เป็นดูแลคนความเรียบร้อยคือ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนของมลรัฐฟลอริดา มีความคุ้มค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจคือ ลดค่าใช้จ่ายของรัฐ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

มีค่าใช้จ่ายประมาณ 4.60 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อผู้กระทำความผิดต่อวัน เปรียบเทียบกับการจำคุก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 41.92 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อผู้กระทำความผิดต่อวัน และยังช่วยลดจำนวนผู้ต้องขัง จึงสามารถแก้ไขปัญหาคriminalแออัดในเรือนจำ ด้านสังคม เด็กและเยาวชนไม่กระทำความผิดซ้ำและสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

ประเทศอังกฤษมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และเยาวชน โดยมีกฏเป็นพระราชบัญญัติโดยเฉพาะ ได้กำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะใช้ในลักษณะไม่ใช่โทษ เนื่องจากศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและควรได้รับการลงโทษ และในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้แทนการกักขัง ใช้แทนการปรับ และใช้แทนการลงโทษจำคุก ซึ่งการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะมิสถานะเป็นโทษ เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดตามกฎหมายและกำหนดโทษที่จะต้องได้รับ โดยได้ใช้กับฐานความผิด คือ กระทำความผิดร้ายแรง หรือความผิดที่เกี่ยวกับเพศ หรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีโทษจำคุก 14 ปี หรือมากกว่า หรือการกระทำความผิดครั้งแรก หรือมากกว่าในความผิดที่มีโทษจำคุกกับความผิดอื่นที่มีโทษจำคุกได้กระทำขึ้นในขณะถูกจำคุก การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนค่าปรับ และในการพิจารณาให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ปล่อยตัวชั่วคราว และขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา และหากบุคคลใดถูกสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) ในการติดตามแทนการจับกุม ผู้ใดฝ่าฝืนโดยการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือฝ่าฝืนคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาต ให้เรียกบุคคลนั้นเข้าจำคุก ค่าใช้จ่ายในการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ที่ 13.14 ปอนด์ต่อวัน โดยผู้ที่มีอำนาจในสั่งให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) เป็นอำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจในการสั่ง โดยหน่วยงานที่เป็นคนดูแลความเรียบร้อยคือ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้มีความคุ้มค่าในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ รัฐเป็นผู้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมาก แต่การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ทำให้รัฐสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้ ค่าตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีค่าใช้จ่าย 13.14 ปอนด์ต่อวัน สำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ด้านสังคม คือ เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวได้อย่างปกติ และไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากลดความเสี่ยงที่จะเรียนรู้เทคนิคอาชญากรรมในเรือนจำ

ในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เหมือนกัน คือ ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ปล่อยตัวชั่วคราว และขั้นตอนหลังมีคำพิพากษาศาล และมีการกำหนดกฎหมายเฉพาะ หากมีการฝ่าฝืนก็จะมีการจำคุก โดยหน่วยงานที่ควบคุมและมีอำนาจในการสั่งการคือศาล ผู้ดูแลและติดตามคือ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ

ส่วนความแตกต่างสำหรับการเก็บค่าบริการในการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
ค่าใช้จ่าย ในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา อาจมีการยกเว้นไม่คิดค่าบริการบางส่วนหรือ
ทั้งหมด โดยคำนึงฐานะของบุคคล แต่ในประเทศอังกฤษ สถาบันดูแลผู้กระทำความผิดที่เป็น
เยาวชน (Young Offender Institute) มีค่าใช้จ่าย 13.14 ปอนด์ต่อวัน สำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละราย
โดยไม่มีการยกเว้นค่าบริการ ค่าใช้จ่าย เหมือนกับมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา

บทที่ 4

วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยเน้นการลงโทษจำคุก หรือการควบคุมตัวเป็นกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก แต่เนื่องจากพบว่ากระบวนการลงโทษแบบเดิมไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟู ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ และมีผลกระทบต่อตัวผู้กระทำความผิดและสังคมโดยรวมมากกว่าผลดี ซึ่งในต่างประเทศได้มีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นแนวคิดกระแสรองเกี่ยวกับการเลี่ยงการควบคุมตัวเป็นการเบี่ยงผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำหรือการควบคุมตัว และมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากำกับควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ประเทศไทยจึงได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดตามผู้กระทำความผิดแทนการจับกุม ซึ่งยังคงมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายประการ ดังเช่น การนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556 ซึ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นอุปกรณ์ใหม่ที่นำมาใช้ในประเทศไทย ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสมในการใช้กับเด็กและเยาวชน จึงมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ในเรื่องการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางสิทธิมนุษยชนในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

1.1 ปัญหาทางสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้มีปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ จึงเป็นที่มาของการศึกษาในหัวข้อปัญหาทางสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ในต่างประเทศองค์การสหประชาชาติได้กล่าวถึงเรื่องความกังวลด้านสิทธิมนุษยชนบางประการเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มติที่ได้รับการยอมรับเป็นที่รู้จักกันในชื่อกฎกติกาของกรุงโตเกียว ซึ่งอ้างถึงความต้องการและสิทธิของผู้กระทำความผิด ระบุเงื่อนไขว่าไม่ควรกำหนดเกินกว่าที่เป็นผลมาจากการตัดสินใจของผู้มีอำนาจพิจารณาดี ในสหภาพยุโรปมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่าสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เป็นเพราะผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและเยาวชนไว้ และมีนักกฎหมายบางกลุ่มได้ให้ความเห็นว่า การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการตีตราเด็กและเยาวชน ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งจะต้องได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการตีตราคือ การทำให้เด็กได้รับความอับอาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้บัญญัติเรื่องการทำให้เด็กได้รับความอับอายไว้ เรื่องความอับอายจึงเป็นเพียงทฤษฎีและไม่มีบทบัญญัติใดบัญญัติห้ามใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชน มีแต่บัญญัติเพียงว่าห้ามใช้เครื่องพันธนาการกับเด็กและเยาวชน การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นการใช้เพื่อกำกับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล เป็นการสร้างความมั่นใจแก่ศาลว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะไม่ละเมิดคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดซึ่งศาลมีสิทธิที่จะรู้ว่าเด็กและเยาวชนอยู่ในสถานที่ใด ละเมิดเงื่อนไขของศาลหรือไม่ เช่น หากศาลมีคำสั่งห้ามออกนอกบ้านในเวลาที่ยกขึ้นและมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตาม ศาลมีสิทธิที่จะทราบได้ว่าเด็กและเยาวชนนั้น อยู่ในบ้านตามช่วงเวลาศาลกำหนดหรือไม่

ในประเด็นเรื่องการห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549 ข้อ 4 บัญญัติว่า ห้ามใช้เครื่องพันธนาการใดแก่เด็กและเยาวชน ระหว่างที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานที่ควบคุม และตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 คำว่าพันธนาการ มีความหมายว่า การจองจำ ที่ใช้จองจำ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การพันธนาการ คือ การจำกัดเสรีภาพทางร่างกาย เครื่องยึดโยงไม่ให้ไปไหน ป้องกันการหลบหนี อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้จองจำและยึดโยงเด็ก เพื่อไม่ให้เด็กหนีไปไหน แต่เป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่เด็กและเยาวชนที่จะไปที่ไหนก็ได้ภายใต้คำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ในขณะที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน คือ การพันธนาการเด็ก เนื่องจากมีรั้วล้อมรอบจึงใช้เป็นที่จองจำเด็กและเยาวชน

ที่กระทำความผิดและทำให้เด็กและเยาวชนถูกจำกัดเสรีภาพในร่างกาย เด็กต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแล จำกัดสิทธิในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนนั้น ดังนั้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้พันนาการเด็กตามนิยามความหมายของระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องพันนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ภายในความควบคุม พ.ศ.2549 และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554

หากการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและต้องได้รับความยินยอมก่อน แล้วการนำผู้กระทำความผิดเข้าไปอยู่ในเรือนจำหรือสถานกักกันเป็นการละเมิดสิทธิหรือไม่ หากการที่ให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในเรือนจำไม่เป็นการละเมิดสิทธิแล้วอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในเรือนจำจะเป็นการละเมิดสิทธิได้อย่างไร เนื่องจากเป็นคำสั่งของศาลและโดยสภาพของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องติดตามตัวผู้กระทำความผิด ถ้าศาลเห็นควรให้ติดตัวแล้วออกไปข้างนอกได้ แต่มีข้อกำหนดเงื่อนไขบางประการเป็นการควบคุมตามคำสั่งศาลว่ามีการปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นมาตรการที่ใช้ปรับปรุงพฤติกรรม ดังนั้น หากการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ย่อมไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน

1.2 ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 (Convention on the Rights of the Child 1989 : CRC)

ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 คือ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กระทบสิทธิเด็กและเยาวชนหรือไม่

เด็กและเยาวชนมีสิทธิจะได้รับการดูแลและช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต รวมถึงการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก และจะไม่ละเมิดเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตามอนุสัญญาสิทธิเด็กมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็ก โดยนิยามว่า เด็กหมายถึง บุคคลใดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่บรรลุนิติภาวะเสียก่อนตามกฎหมายประเทศนั้น ๆ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กยังได้รวมหลักการสำคัญ คือ การไม่เลือกปฏิบัติและเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม ในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีการกำหนดมาตรการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ โดยได้สัดส่วนกับสภาพความผิดที่เด็กและเยาวชนได้กระทำความผิด ซึ่งหากเด็กและเยาว์ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นผู้กระทำความผิด

อนุสัญญาสิทธิเด็กได้ให้ความคุ้มครองโดยให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริงและในการอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์มาใช้จะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมซึ่งในปัจจุบันได้ให้มีการนำอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนในกรณีของเด็กนั้นทำ ความผิดร้ายแรงและเป็นภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนจะไม่สามารถขอใช้อุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์ได้หากตนได้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการปิดโอกาสไม่ให้เด็กที่มีความยินยอมที่จะขอใช้อุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์ได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ถึงแม้การติดอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์เป็นการติดไว้ที่ข้อมือและข้อเท้าเพื่อติดตามตัวผู้กระทำความผิด และมีเงื่อนไขในการใช้โดยการจำกัดพื้นที่แต่ก็เป็นการจำกัดบางพื้นที่ โดยอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์ไม่ใช่เครื่องพันธนาการเหมือนกับกุญแจมือหรือล่ามโซ่ ซึ่งจะทำให้เกิดความอับอายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย อุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์จึงเป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้กับเด็กและเยาวชน

ดังนั้น การนำอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนจึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิเด็กตามอนุสัญญาดังกล่าว เนื่องจากเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสมและเป็นการลดอันตรายน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการนำเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดเข้าสถานพินิจหรือเรือนจำ ซึ่งเป็นการจำกัดการเดินทางมากกว่าการสวมใส่อุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์และยังไม่ต้องถูกตราหน้าว่าเป็นคนขี้คุก อีกทั้งยังเป็นการตัดโอกาสในการเรียนรู้การก่ออาชญากรรมจากผู้กระทำความผิดรายอื่นที่อยู่ในคุก ดังนั้น การนำอุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์มาใช้จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 โดยเด็กและเยาวชนยังสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว และเป็นวิธีการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

1.3 ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1933 : ICCPR)

ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง คือ การใช้อุปถัมภ์เด็กทรอนิกส์มีวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนหรือไม่

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 10.3 “ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย”

เห็นได้ว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีจุดมุ่งหมายในการฟื้นฟูให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมและให้มีการปฏิบัติโดยการจำแนกเด็กและเยาวชนออกจากผู้ใหญ่ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายไทยจะมีวิธีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการทั่วไป เช่น ในกรณีภายหลังศาลมีคำพิพากษาบุคคลที่จะขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ต่อเมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นใช้มาตรการใหม่จะเน้นไปที่กลุ่มผู้ต้องขังชราหรือป่วยระยะสุดท้าย กลุ่มที่ต้องออกไปดูแลและภรรยา หรือพ่อแม่ที่แก่ชราและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และกลุ่มนักโทษที่มีเหตุทุเลาการลงโทษ เมื่อพิจารณากรณีนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจึงควรมีวิธีหรือเงื่อนไขเป็นการเฉพาะเนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีที่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมและทำให้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดวิธีการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

เมื่อพิจารณาแล้วหากมีการนำมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้กับเด็กและเยาวชนเป็นวิธีการที่ไม่มีความเหมาะสม เช่น การขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายหลังมีการพิพากษาบุคคลนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 ศาลจะมีคำสั่งให้จำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายศาลที่ออกตามคำพิพากษานั้น หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต จึงจะสามารถขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) ได้ ซึ่งหากมีการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนจะเป็นมาตรการที่ไม่มีความเหมาะสมและกระทบสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ดังนั้น ควรจะมีการกำหนดมาตรการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนแยกต่างหากจากผู้ใหญ่

2. ปัญหาทางกฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน

ปัญหาทางกฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก คือ ปัญหาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และประเด็นที่สอง คือ ปัญหาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556

2.1 ปัญหาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม

ในการพิจารณาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ

1) ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาล ในกรณีการปล่อยตัวชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบ หรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น” พบว่า การปล่อยชั่วคราวกฎหมายได้กำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาล เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลมีการใช้ดุลพินิจในกลั่นกรองอย่างกว้างขวาง เพื่อมุ่งเน้นด้านประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย แต่การใช้ดุลพินิจนั้นหากใช้ตามอำเภอใจปราศจากเหตุผลไม่มีการควบคุมตรวจสอบก็อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นได้⁷³ เช่น คดีที่มีความร้ายแรง และจำเลยมีแนวโน้มที่จะหลบหนีสูง หรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิดมีลักษณะรุนแรงกระทบกระเทือนต่อประชาชนส่วนรวม เช่น คดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา ไตร่ตรองไว้ก่อนและโดยทารุณโหดร้าย ศาลก็จะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แต่คดีบางส่วนเป็นคดีที่มีโทษไม่สูงมาก และพฤติการณ์ในการกระทำความผิดก็ไม่ได้มีลักษณะรุนแรง แต่มีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้ศาลไม่มั่นใจว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือไม่ เพราะข้อมูลที่เสนอต่อศาลมีไม่เพียงพอ หากมีการรวบรวมข้อมูลที่เพียงพอศาลก็อาจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อป้องกันการหลบหนี⁷⁴

2) ปัญหาในการใช้กฎหมาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ตอนท้าย “แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่ง

⁷³ สุรินทร์ มากชูจิต. ระบบปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา ศึกษาใช้หลักประกันในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555)

⁷⁴ วรทยา สุริยา, สหกรณ์ อึ้งเจริญวงศ์ และคณะ. วิเคราะห์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring), ผลงานสัมมนาวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร “ผู้บริหารศาลยุติธรรมระดับกลาง” รุ่นที่ 13 ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ – 30 มีนาคม 2559

ให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น” พบว่า ในการขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี แม้บุคคลที่ขอลดอายุชั่วคราวให้ความยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แต่กฎหมายไม่อนุญาตให้บุคคลนั้นสามารถขอลดอายุชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่จากการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 30 ในส่วนที่เกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราวได้มีหลักการและเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับกรณีที่ผู้นั้นยินยอม⁷⁵ แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวมีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งปล่อยตัวชั่วคราว หรือศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อป้องกันการหลบหนีในกรณีผู้นั้นยินยอม แต่ในกรณีบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ศาลจะไม่อนุญาต จึงเป็นการใช้กฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากหากบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการขอประกันตัวเพื่อปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งจะเห็นว่าได้มีการลดทอนเสรีภาพน้อยกว่าการที่จะส่งต้องเด็กและเยาวชนไปสถานพินิจ

เมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้น หากมีการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชน ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของชาติจึงควรมีวิธีการกำหนดการโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูให้กลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ ซึ่งทางเลือกในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาค่าที่เด็กและเยาวชนจะไม่ต้องไปอยู่ในสถานพินิจ และไม่ต้องเรียนรู้การก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ในทางกฎหมายการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนเป็นหลักประกันตามอนุสัญญาเด็ก ว่าเด็กจะไม่ถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การจับกุม กักขัง หรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนจะช่วยให้เด็กและเยาวชนถูกลิดรอนเสรีภาพน้อยที่สุดและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม จะเห็นได้ว่าจากเดิมที่ต้องจับกุมตัวเด็กและเยาวชนจะต้องนำตัวส่งไปยังสถานพินิจและคุ้มครอง

⁷⁵ สภานิติบัญญัติ, แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 (ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หลักเกณฑ์การบังคับคดีผู้ประกัน และการอุทธรณ์ คำสั่งศาลที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว, ราชวาระหนึ่ง หน้า 1.

เด็กและเยาวชน แต่หากใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะทำให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะไปอยู่กับครอบครัวและใช้ชีวิตอย่างปกติ

เมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ จากที่ได้ศึกษามาในบทที่ 3 ผู้เขียนเห็นว่าควรนำหลักเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ มาปรับใช้ เนื่องจากทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา โดยมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ชั้นปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งสถานะทางกฎหมายของการนำมาใช้ในขั้นตอนนี้จะใช้ในลักษณะไม่ใช่โทษ เนื่องจากยังไม่มีคำพิพากษาว่าเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและควรได้รับการลงโทษ ในส่วนของประเทศอังกฤษก็มีการกำหนดกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับเด็กและเยาวชนเช่นกัน โดยมีการตราเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยทั้งการนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ปล่อยตัวชั่วคราว ได้มีการกำหนดว่าเด็กหรือเยาวชนอายุ 12 ปี ขึ้นไป หรือมีการกระทำความผิดร้ายแรง หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีโทษจำคุก 14 ปี หรือมากกว่า หรือหากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งเป็นการที่กฎหมายให้การคุ้มครองในกระบวนการพิจารณาสำหรับเด็กและเยาวชน

ดังนั้น หากมีนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนควรมีการจำกัดขอบเขตของการใช้ดุลพินิจและต้องสามารถควบคุมและตรวจสอบได้ จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการพิจารณาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ศาลทุกศาลปฏิบัติไปในทางเดียวกัน จึงควรมีการพิจารณาเพื่อจัดกลุ่มคดีที่มีความเหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ควรจะต้องมีการจำแนกให้มีความเหมาะสม เพื่อให้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวสำหรับเด็กและเยาวชนสามารถควบคุมและตรวจสอบมิให้เกิดการหลบหนีได้

2.2 ปัญหาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556

ในการพิจารณาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ ปัญหาการใช้กฎหมาย ในกรณีที่ผู้ขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นบุคคลที่ถูกจำคุกมาก่อนแล้ว และต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี หรือเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นตามกฎหมายกระทรวงจึงจะสามารถขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 ให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ภายหลังได้รับโทษจำคุก

มาในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับเข้าสู่สังคม การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในชั้นตอนคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจัดการเดินทางและอาณัติ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดโทษจำคุกขั้นต่ำที่ต้องได้รับมาแล้ว 2 กรณี

(1) ได้รับโทษจำคุกมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม สำหรับโทษตามที่ระบุในหมายตามคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งต้องดูตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดที่ออกครั้งแรกไม่ว่าจะมีการลดโทษที่ครั้งก็ตาม

(2) ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี สำหรับโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิตซึ่งอาจไม่ใช่โทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด สามารถใช้ได้กับโทษที่ได้รับล่าสุด

ทั้งกรณีตาม (1) และ (2) จะสามารถขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) โดยบุคคลที่จะสามารถขอให้ศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นบุคคล 4 ประเภท ดังนี้

(1) ผู้ซึ่งต้องจำคุกจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก
(2) ผู้ซึ่งต้องจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภรรยา หรือบุตร ซึ่งพึ่งตนเองมิได้และขาดผู้อุปการะ

(3) ผู้ซึ่งต้องจำคุกเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

(4) ผู้ซึ่งต้องจำคุกมีเหตุสมควรได้รับการดูแลการบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 89/2 ตามบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ คือ โดยสภาพของเรือนจำหรือทัณฑสถานในปัจจุบันมีสภาพแออัดมีความไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขังหรือจำคุก ประกอบกับเทคโนโลยีในการควบคุมตัวได้มีการพัฒนาก้าวหน้ามาก จึงสมควรปรับปรุงวิธีการสำหรับการขังหรือจำคุกเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพผู้ที่ถูกขังหรือจำคุก⁷⁶

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์ข้างต้น ไม่เหมาะสมในการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชน เนื่องจากการใช้กฎหมายดังกล่าวจะพิจารณาถึงลักษณะของความผิดหรือประวัติของผู้กระทำความผิด ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เกิดผลร้ายต่อสังคมก็จะถูกควบคุมในเรือนจำที่มีความหนาแน่นและแข็งแรง แต่เมื่อคำนึงถึงผู้กระทำความผิดที่

⁷⁶ รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 1 วันอังคารที่ 13 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ หมายเลข 301 อาคารรัฐสภา 2

กระทำโดยความพลาดพลั้ง หรือไม่ได้กระทำความผิดโดยเจตนา หรือกระทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หากมีการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้กับเด็กและเยาวชนจะเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี เพราะผู้ที่ขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ตามมาตรา 89/2 วรรคแรก จะต้องเป็นผู้ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม สำหรับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งต้องดูตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ออกครั้งแรกไม่ว่าจะมีการลดโทษกี่ครั้งก็ตาม หรือได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี สำหรับโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิตซึ่งอาจไม่ใช่โทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด สามารถใช้ได้กับโทษที่ได้รับล่าสุด และถึงแม้มาตรา 89/2 (3) จะมีหลักการและเหตุผลให้มีการแก้ไขปัญหาเรื่องสภาพความแออัดของสังคมและเป็นมาตรการทางเลือกใหม่ในการคุมขัง แต่เงื่อนไขในการขอใช้อุปกรณ์นั้น ไม่มีความเหมาะสมหากมีการนำมาใช้กับเด็กและเยาวชน

เมื่อพิจารณาของต่างประเทศ จากที่ได้ศึกษามาในบทที่ 3 ผู้เขียนเห็นว่าควรนำหลักเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ มาปรับใช้ เนื่องจากทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา กำหนดอายุและกำหนดในฐานะความผิดเกี่ยวกับเพศ การค้ามนุษย์ ซึ่งกฎหมายได้ให้การคุ้มครองทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และเด็กและเยาวชนที่เป็ผู้ถูกกระทำ ในส่วนของประเทศอังกฤษก็มีการกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับเด็กและเยาวชนเช่นกัน โดยมีการตราพระราชบัญญัติเฉพาะ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนในขั้นตอนหลังมีคำพิพากษา เด็กและเยาวชนที่ถูกศาลพิพากษายังสามารถขอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แทนค่าปรับได้ โดยจะต้องคำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในการกระทำความผิดครั้งแรกของเด็กและเยาวชนด้วย ซึ่งการกระทำของเด็กและเยาวชนอาจไม่ใช่การกระทำด้วยความเจตนา เด็กและเยาวชนอาจได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจและเป็นตราบาปติดตัวกับการที่ตนทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการที่เด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในสถานพินิจยังเป็นการไปอยู่ร่วมกับบุคคลที่มีมีการกระทำความผิดเป็นเหตุให้อาจเกิดการเรียนรู้การก่ออาชญากรรม เมื่อเด็กและเยาวชนกลับออกมาอาจทำให้กระทำความผิดมากกว่าเดิม การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยจึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข สำหรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ

ดังนั้น การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาควรนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่สิบสองปีขึ้นไปแต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ โดยเด็กที่อายุต่ำกว่าสิบสองปีนั้นการพัฒนาทางความคิด สติปัญญาและจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ขาดความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมาย

อาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... มีสาระสำคัญคือการปรับเปลี่ยนเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่จะรับโทษทางอาญาจากเดิมที่กำหนดสิบปีเป็นสิบสองปี ตามมาตรา 73 และมาตรา 74 และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่วางหลักว่าการจับกุมและควบคุมตัวเด็กห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ โดยนำมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดฐานแข่งรถในทางโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก หรือความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาจึงไม่ขัดต่อกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับเด็กและเยาวชนยังช่วยทำให้ลดปัญหาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้

3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

3.1 ปัญหาสถานะทางกฎหมายของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือที่ศาลหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมได้นำมาใช้ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าผู้กระทำความผิดจะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้นพบว่า ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชน แต่มีปัญหาที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีสถานะทางกฎหมายเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนในประเทศอังกฤษ และมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีความคล้ายกันในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาและและใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา ซึ่งการใช้ก่อนศาลมีคำพิพากษานั้น สถานะทางกฎหมายไม่อาจถือได้ว่าเป็นการลงโทษ เนื่องจากศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดและยังไม่มีกำหนดบทลงโทษ แต่การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายหลังศาลมีคำพิพากษา สถานะทางกฎหมายถือว่าเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนมีความผิดและควรได้รับ

การลงโทษ แต่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการลงโทษที่มีผลเสียต่อเด็กและเยาวชนมากกว่าการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับประเทศไทยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีการนำมาใช้หลากหลายขั้นตอนตั้งแต่ขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาและขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการนำมาใช้แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด สถานะทางกฎหมายถือว่าเป็นโทษหรือไม่ นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในลักษณะไม่ใช่สถานะโทษ จะเป็นการใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ซึ่งเป็นมาตรการที่ศาลนำมาใช้โดยวางเงื่อนไขไว้ว่าห้ามออกจากบ้าน ประกอบเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว ไม่ได้ใช้ในฐานะเป็นโทษหรือมาตรการแทนการลงโทษ แต่ใช้เพื่อกำกับแทนคำสั่งศาลเมื่อมีการปล่อยตัวชั่วคราว เช่น ห้ามออกนอกประเทศ และมีการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้เพื่อตรวจสอบตำแหน่งว่าผู้กระทำความผิดยังคงอาศัยอยู่ภายในประเทศ เป็นต้น

ประการที่สอง การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในสถานะของโทษ จะเป็นการใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

ขั้นตอนแรก ใช้แทนการลงโทษจำคุก คือ เป็นการเบี่ยงผู้กระทำความผิดออกจากโทษจำคุก หรือที่เรียกว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment หรือ IPP) ซึ่งมาตรการลงโทษระดับกลางถือว่าเป็นโทษและใช้ในลักษณะเป็นมาตรการแทนการลงโทษ โดยใช้แทนการลงโทษหลักหรือเป็นทางเลือกแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งในคดีของเด็กและเยาวชนศาลอาจพิจารณาให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการสั่งเข้าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งเป็นการใช้ในสถานะโทษหรือมาตรการแทนการลงโทษ

ขั้นตอนที่สอง ใช้เพื่อกำกับดูแลตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในกรณีอื่น ๆ เช่น ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัย กรณีตัวอย่างของศาลที่สั่งให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น กรณีเมาแล้วขับ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นมาตรการลงโทษเพื่อความปลอดภัย และสั่งให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้

ขั้นตอนที่สาม ใช้เพื่อกำกับดูแลปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ เพื่อดูว่ามีการผิดเงื่อนไขตามคำพิพากษาที่ศาลกำหนดไว้ในการคุมประพฤติหรือไม่

กล่าวโดยสรุปแล้วสถานะทางกฎหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นได้ทั้งโทษและไม่ใช้โทษ ขึ้นอยู่กับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้เป็นรายกรณี ว่าศาลเห็นควรจะใช้ในบริบทใด หากใช้ในขั้นตอนการปล่อยตัวชั่วคราวหรือก่อนศาลมีคำพิพากษา สถานะทาง

กฎหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ย่อมไม่ใช่โทษ หากแต่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาแล้วว่าเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลอาจสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายหลังมีคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขคุมประพฤติ หรือใช้กำกับดูแลตามคำสั่งของศาลในกรณีอื่น ๆ ซึ่งในกรณีนี้สถานะทางกฎหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์คือโทษ เนื่องจากศาลมีคำพิพากษาและได้กำหนดโทษแล้ว

ดังนั้น สถานะทางกฎหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนศาลมีคำพิพากษาจะนำมาใช้ในลักษณะที่ไม่ใช่โทษ แต่การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนก็เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กไม่ต้องถูกคุมขังระหว่างถูกจับกุมหรือระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับไปอยู่กับครอบครัว อาจใช้ร่วมกับมาตรการครอบครัวบำบัด ชุมชนบำบัด สามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีและแก้ไขปัญหาคriminal ความผิดซ้ำ อีกทั้งยังเป็นหลักประกันสร้างความมั่นใจแก่ศาลว่าระหว่างพิจารณาคดีผู้ต้องหาจะไม่หลบหรือละเมิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

ส่วนสถานะทางกฎหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลังศาลมีคำพิพากษาจะนำมาใช้ในลักษณะโทษ โดยถือเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง แต่เป็นการลงโทษในลักษณะของการเบี่ยงจากการลงโทษจำคุก ซึ่งใช้เป็นมาตรการแทนการลงโทษ เช่น ใช้แทนการลงโทษจำคุก หรือใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เป็นต้น อาจใช้ร่วมกับมาตรการกักขังที่บ้าน การรอกการลงโทษ การทำงานบริการสังคม หรือมาตรการอื่นใด เมื่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ภายหลังศาลมีคำพิพากษามีสถานะเป็นโทษจึงสามารถช่วยป้องกันอาชญากรรมได้ เพราะการลงโทษส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีมลทินติดตัว หรือถูกตีตราว่าเป็นอาชญากร ทำให้บุคคลทั่วไปกลัวการถูกลงโทษและไม่กล้ากระทำความผิด และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้นั้นมีการนำมาใช้เป็นมาตรการมุ่งแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับประสบการณ์จากการถูกลงโทษ ได้รับการอบรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการสำนึกผิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในที่สุดจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเคารพกฎหมายไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ

3.2 ปัญหาอำนาจในการติดตามและขั้นตอนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

ในต่างประเทศได้มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรถึงขั้นตอนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรม และองค์กรหรือบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ดูแลผู้กระทำความผิด รวมถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสำหรับประเทศไทยการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมเป็นเรื่องใหม่และการนำมาปรับใช้กับเด็กและ

เยาวชนยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรืออำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน จึงเป็นที่มาของการศึกษาปัญหาอำนาจในการติดตามและขั้นตอนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้หลายขั้นตอน แต่ในประเทศอังกฤษได้มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษาโดยใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ และแทนการลงโทษจำคุก ส่วนมลรัฐฟลอริดาประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ในชั้นปล่อยตัวชั่วคราวและในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษาโดยใช้เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติ

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน แต่มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุกว่า 18 ปี หรือผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ให้มีการนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (3) และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 ให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้แทนการลงโทษจำคุกและคุมประพฤติ

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถนำมาใช้ได้หลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะมีสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป โดยควรนำมาใช้ในขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประการแรก ใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยแบ่งออกเป็นชั้นตรวจสอบการจับและใช้เป็นมาตรการอื่นตามที่ศาลกำหนด

ขั้นตอนแรก ใช้ในชั้นตรวจสอบการจับ ตามที่ได้ศึกษาจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 72 และมาตรา 73 จะเห็นได้ว่า กรณีที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนกฎหมายได้มีแนวคิดในชั้นตรวจสอบการจับเป็นขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา ไม่ให้ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตั้งแต่ในชั้นตรวจสอบการจับ โดยส่งให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองดูแล และปล่อยตัวกลับบ้าน แต่อาจมีคำสั่งหรือเงื่อนไขกำหนดในระหว่างการปล่อยตัวกลับบ้าน เช่น มีคำสั่งห้ามออกจากบ้าน ห้ามเที่ยวกลางคืน เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำกับดูแลเด็กให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ซึ่งการตรวจสอบ

การจับโดยทั่วไปจะต้องมีการสั่งขังและประกันตัว แต่กฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนกำหนดให้ไม่ต้องมีการสั่งขัง ศาลสามารถสั่งให้บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่นดูแล แต่ศาลอาจมีคำสั่งหรือกำหนดเงื่อนไขให้มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย

ขั้นตอนที่สอง ใช้เป็นมาตรการอื่นตามที่ศาลกำหนด ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 90 และมาตรา 132 จะเห็นได้ว่า ศาลอาจมีคำสั่งในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวเด็กและเยาวชนโดยจัดให้มีการทำแผนฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งในขั้นตอนนี้ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับแผนฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นใจแก่ศาลว่าเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่กำหนดในแผนฟื้นฟู

ประการที่สอง ใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยแบ่งออกเป็นการใช้ในชั้นคุมประพฤติและใช้เป็นมาตรการอื่นแทนการลงโทษ ดังนี้

ขั้นตอนแรก การใช้ในชั้นคุมประพฤติภายหลังที่ศาลได้มีคำพิพากษา และศาลกำหนดให้มีการคุมประพฤติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พนักงานคุมประพฤติต้องจัดให้มีการทำแผนการคุมประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมกับผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย โดยคำนึงถึงความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ และให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้วย ซึ่งในขั้นตอนนี้ศาลอาจมีคำสั่งให้มีการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจกำหนด หรือพฤติการณ์การคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไป พนักงานคุมประพฤติต้องรายงานต่อศาลและเสนอความเห็น โดยเร็ว เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนแผนการคุมประพฤติหรือแผนการฟื้นฟู

ขั้นตอนที่สอง ใช้เป็นมาตรการอื่นแทนการลงโทษ ซึ่งตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 90 และมาตรา 132 การจัดทำแผนฟื้นฟูสามารถทำได้ภายหลังศาลได้มีคำพิพากษาและกำหนดโทษแล้ว หากศาลเห็นว่ากรจัดทำแผนฟื้นฟูจะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะเป็นประโยชน์มากกว่าการลงโทษเด็ดด้วยมาตรการอื่น ซึ่งศาลอาจมีการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับการจัดทำแผนฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วย เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ศาลว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะปฏิบัติตามคำสั่งและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด เช่น ศาลอาจมีคำสั่งห้ามเด็กออกจากบ้านและมีคำสั่งให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อตรวจสอบตามคำสั่งศาล เป็นต้น

จากการศึกษาขั้นตอนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำ

ความผิดได้ทุกขั้นตอน ทั้งก่อนศาลมีคำพิพากษาและภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยมีวัตถุประสงค์ไว้เพื่อกำกับดูแลให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยเฉพาะคำสั่งเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพการเคลื่อนไหวหรือที่อยู่ของเด็กและเยาวชน

จากประเด็นเรื่องขั้นตอนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ได้มีปัญหาในเรื่องอำนาจในการติดตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละขั้นตอนว่าหน่วยงานหรือองค์กรใดจะเป็นผู้มีอำนาจในการติดตามการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ในประเทศอังกฤษ และมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลเป็นองค์หลักในการสั่งให้มีการควบคุมติดตามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่การติดตามด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นหน่วยงานเอกชนที่ได้ทำสัญญากับรัฐในการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และมีเจ้าหน้าที่ของบริษัทในการดูแลติดตามเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล และหากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือคำสั่งของศาลจะต้องรับรายงานให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทราบทันที

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมโดยกรมคุมประพฤติ เป็นหน่วยงานหลักในการนำร่องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การดำเนินการติดตามดังกล่าวยังขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์ ดังนั้น ในการประกวดราคาซื้อเครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ จึงได้กำหนดเงื่อนไขว่าต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงาน⁷⁷ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรมคุมประพฤติได้กำหนดให้บริษัทเอกชนที่ประมูลการจัดซื้อเครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์จะต้องทำงานร่วมกับกรมคุมประพฤติในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ และมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา มีบริษัทเอกชนเป็นผู้เฝ้าติดตามสถานที่อยู่และการเคลื่อนไหวในแต่ละวันแบบเรียลไทม์ (Real time) เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคำสั่งศาลหรือข้อกำหนดในการคุมประพฤติเด็กและเยาวชน ซึ่งสำหรับในประเทศไทยเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ศาลจะเป็นผู้กำหนดบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลเด็กและเยาวชนในปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ ดังนั้น หน่วยงานหรือบุคคลใดจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามเด็กและเยาวชนจึงต้องขึ้นอยู่กับคำสั่งหรือเงื่อนไขของศาล แต่ปัจจุบันในขั้นตอนการปล่อยชั่วคราวและขั้นตอนการคุมประพฤติ หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการติดตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คือ กรมคุมประพฤติ แต่ในอนาคตหากมีการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีความชัดเจนในเรื่องของอำนาจหน้าที่ในการติดตาม กำกับดูแลอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลอาจกำหนดให้มีหน่วยงานเฉพาะที่ดูแลเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นี้

⁷⁷ ประกาศกรมคุมประพฤติ เรื่อง ประกวดราคาซื้อเครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิด ด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding)

3.3 ปัญหาสภาพบังคับและค่าใช้จ่ายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือที่สร้างความมั่นใจต่อศาลว่า ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้กระทำความผิดจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดและไม่ละเมิดคำสั่งของศาล ดังนั้น โดยส่วนใหญ่จึงมีการกำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบ หากผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดละเมิดต่อคำสั่งหรือข้อปฏิบัติที่ศาลกำหนด และการดำเนินการควบคุมผู้ถูกกล่าวหาและผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการใช้เทคโนโลยีที่จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดหาหรือจัดซื้ออุปกรณ์ จากประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาปัญหาสภาพบังคับและค่าใช้จ่ายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

จากการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของต่างประเทศ พบว่า ประเทศอังกฤษถึงแม้ว่าจะใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี แต่ได้มีการตรากฎหมายเฉพาะในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้และมีการกำหนดเงื่อนไขในการฝ่าฝืนการติดตามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 255 และการฝ่าฝืนการชำระค่าใช้จ่ายในการติดตามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 300 โดยหากมีการฝ่าฝืนตามมาตราดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ให้เพิกถอนการอนุญาตและเรียกบุคคลนั้นเข้าจำคุก

ส่วนมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 843.23 เกี่ยวกับการทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยถือว่าเป็นอาชญากรรมระดับสาม และกรณีฝ่าฝืนเงื่อนไขได้มีการบัญญัติความรับผิดชอบไว้ตามมาตรา 985.411 แล้วแต่กรณีความรับผิดชอบที่ศาลกำหนด

สำหรับประเทศไทยหากเด็กและเยาวชนได้กระทำละเมิดคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในคำสั่งหรือเงื่อนไขดังกล่าวนั้นได้กำหนดสภาพบังคับไว้เรียบร้อยแล้ว เช่น หากคิดเงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราว ก็จะไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว หากคิดเงื่อนไขคุมประพฤติก็จะเป็นไปตามเรื่องคุมประพฤติ โดยไม่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ แต่หากในอนาคตมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ติดตามตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด อาจทำให้มีการแก้ไขกฎหมายโดยการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีที่ศาลจะมีคำสั่งหรือเงื่อนไขใดที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตัวเด็กและเยาวชน ศาลอาจอนุญาตให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้ เพื่อกำกับดูแลเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นอุปกรณ์ติดตามตัวที่ใช้ระบบดำเนินการผ่านสายโทรศัพท์ หรือระบบการค้นหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม จึงมีค่าใช้จ่ายในการเช่าหรือซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การจะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้พบว่าก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายสูง ในต่างประเทศการคุมขังนักโทษโดยวิธีการใช้เรือนจำมีชั้นตอนและคุณภาพที่สูง จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในแต่ละวันที่

ใช้ในการดูแลนักโทษสูงตามไปด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พบว่าการใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีความคุ้มค่าและราคาถูกกว่าการคุมขังโดยวิธีการใช้เรือนจำ แต่ในประเทศไทยค่าใช้จ่ายในการคุมขังนักโทษโดยวิธีการใช้เรือนจำในแต่ละวันประมาณ 120 บาท และเนื่องจากปัจจุบันมีปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ยิ่งทำให้ค่าใช้จ่ายต่อคนมีราคาสูงมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีค่าใช้จ่ายในแต่ละวันประมาณ 200 ถึง 300 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจมีจำนวนมากกว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียตลอดจนความคุ้มค่าหรือประโยชน์ทางสังคม (Social Benefit) จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อาจจะไม่ใช่ประเด็นแรกในการพิจารณา เพราะอย่างไรก็ตามการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแม้จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่าย แต่ในขณะเดียวกันหากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศเป็นการคืนคนดีสู่สังคมอย่างแท้จริง⁷⁸

ในประเด็นเรื่องหากมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมแล้ว หน่วยงานหรือองค์กรใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องงบประมาณ หรือให้ผู้กระทำความผิดเข้ามามีส่วนร่วมในการเสียค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในประเด็นนี้เห็นว่าการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ในเมื่อรัฐเป็นผู้กำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งโดยปกติค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการใช้มาตรการกับผู้กระทำความผิดรัฐเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายอยู่แล้ว หากมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อาจเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่าง ผู้ที่มีฐานะดีกับ ผู้ที่มีฐานะด้อยกว่า ดังนั้น เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่มีฐานะดีกับผู้ที่มีฐานะด้อยกว่า รัฐบาลอาจเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด

⁷⁸ สุมนทิพย์ จิตสว่าง จุฑิยา เพชรมณี. (2550). *โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด*. หน้า 206.

ตารางที่ 4.1 ประเทศที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน

หัวข้อ	ประเทศที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน		
	มลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	ประเทศไทย
1. กฎหมาย	The 2018 Florida Statutes	1. The Criminal Justice Act 1991 (CJA 1991) 2. The Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 (PCC (S) A 2000) 3. The Criminal Justice Act 2003 (CJA 2003)	
2. อายุเด็กและเยาวชน	ตั้งแต่อายุ 13 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี	1.อายุ 12 ปี บริบูรณ์ 2.อายุ 17 ปี บริบูรณ์ และเข้าข้อยกเว้น	ตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี
3. ประเภทคดี	1.ความผิดทางเพศ 2. การประทุษร้ายทางเพศ 3. การล่วงประเวณีและการกระทำอนาจารต่อบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี 4. ถ่วงละเมิดทางเพศเด็ก 5. การค้ำมนุษย์	1. กระทำความผิดรุนแรง 2.ความผิดเกี่ยวกับเพศ 3.ความผิดที่มีโทษ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีโทษจำคุก 14 ปี หรือมากกว่า 4.กระทำความผิดครั้งแรกหรือมากกว่าใน ความผิดที่มีโทษจำคุก กับความอื่นที่มีโทษจำคุกที่ได้ทำในขณะที่ ถูกจำคุกอยู่	1.ความผิดเกี่ยวกับเพศ 2.ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 3.ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 4.ความผิดเกี่ยวกับการแข่งรถในทางตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 5.ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 6.กระทำความผิดครั้งแรก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

หัวข้อ	ประเทศที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กและเยาวชน		
	มลรัฐฟลอริดา ประเทศ สหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	ประเทศไทย
4. ขั้นตอน การใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์	- ขั้นตอนก่อนมีคำ พิพากษาศาลปล่อยตัว ชั่วคราว - ขั้นตอนภายหลังมีคำ พิพากษาศาล คุม ประพฤติ	- ขั้นตอนก่อนมีคำ พิพากษาศาล ปล่อยตัว ชั่วคราว - ขั้นตอนภายหลังมีคำ พิพากษาศาล คุม ประพฤติ	
5. หน่วยงาน ที่ควบคุม	หน่วยงานที่มีอำนาจสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ : ศาล กรมยุติธรรมเด็กและ เยาวชน (Department of Juvenile Justice (DJJ)) หน่วยงานที่มีอำนาจใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ : กรมราชทัณฑ์ฟลอริดา Florida Department of Corrections โดย เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ	หน่วยงานที่มีอำนาจสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ : ศาล หน่วยงานที่มีอำนาจใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ : คณะกรรมการคุม ประพฤติ	หน่วยงานที่มีอำนาจสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ : ศาล หน่วยงานที่มีอำนาจใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ : พนักงานคุมประพฤติ
6. ค่าใช้จ่าย	มีการเก็บค่าใช้จ่าย สำหรับการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ แต่ในบางกรณีมีการ ยกเว้นไม่เก็บค่าใช้จ่าย	มีการเก็บค่าใช้จ่าย สำหรับ การใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์	

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญานั้นมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน กรณีไม่ถูกควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมและหาแนวทางหรือมาตรการอื่นที่เหมาะสมในการควบคุมเด็กและเยาวชนแทนการควบคุมตัวไว้ในสถานที่คุมขัง โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชน และแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. สรุป

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) คือ เครื่องมือรับส่งสัญญาณที่ใช้ติดตามตัวผู้กระทำความผิดแทนการจำคุก ใช้สวมใส่ข้อมือหรือข้อเท้า หรืออวัยวะส่วนอื่นใดของผู้ถูกจำกัด โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ถูกจำกัดได้

ระบบการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือ อุปกรณ์ส่งสัญญาณ (ระบบการส่งสัญญาณ : Radio Frequency หรือ RF) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามตัวของผู้กระทำความผิด โดยสวมที่ข้อมือหรือข้อเท้า เพื่อส่งสัญญาณไปยังตัวรับสัญญาณว่าผู้กระทำความผิดอยู่ที่ไหน ส่วนที่สองคือตัวรับสัญญาณ (ระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม : Global Positioning System หรือ GPS) เป็นอุปกรณ์รับสัญญาณที่ติดตั้งอยู่กับที่ เช่น บ้าน ที่ทำงาน เป็นต้น เพื่อส่งสัญญาณไปยังศูนย์ควบคุมว่าผู้กระทำความผิดใส่อุปกรณ์อยู่ตลอดเวลา และอยู่ในพื้นที่ที่ศาลกำหนดหรือมีการทำผิดเงื่อนไขหรือไม่ ส่วนที่สามคือระบบควบคุมกลางเพื่อตรวจสอบและรับรายงานการทำงานของอุปกรณ์และหากอุปกรณ์ถูกทำลาย ระบบจะทำการแจ้งเตือนทันที

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น เป็นมาตรการหนึ่งของการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-

institutional Treatment) เป็นการเบี่ยงจากการลงโทษกระแสนหลักที่ศาลมีคำพิพากษาให้มีการจำคุก หรือกักขังมาเป็นการใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุก ซึ่งถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ นั้น มีสถานะทางกฎหมายแตกต่างกันไปตามบริบทในการใช้งาน หากใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือปล่อยตัวชั่วคราว การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ถือว่ามีสถานะเป็นการลงโทษ แต่เป็นมาตรการหนึ่งที่ศาลใช้แทนการควบคุมก่อนมีการพิจารณาคดีและเป็นหลักประกันสร้างความมั่นใจแก่ศาลว่าระหว่างพิจารณาคดี ผู้ถูกกล่าวหาจะไม่หลบหนีหรือละเมิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนด แต่หากมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายหลังศาลได้มีคำพิพากษาแล้วว่าจำเลยกระทำความผิดจริงและจะต้องได้รับการลงโทษ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถือว่ามีสถานะทางกฎหมายเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง แต่เป็นการลงโทษในลักษณะของการเบี่ยง (Diversion) จากการลงโทษกระแสนหลักที่จะต้องจำคุก เป็นการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทน ซึ่งอาจมีการนำมาปรับใช้ร่วมกับมาตรการกักขังที่บ้าน (House arrest) และติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อกำกับดูแลว่าผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่ตั้งให้อยู่แต่ภายในที่พักอาศัย

จากการศึกษาพบว่า ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในต่างประเทศมีความเห็นหลากหลายและแตกต่างกัน บางกลุ่มเห็นว่า การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างหนึ่ง เนื่องจากทำให้ทราบตำแหน่งที่อยู่และการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดความอับอายเพราะทำให้สังคมทราบว่า เป็นผู้กระทำความผิด การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดก่อน ในขณะที่บางกลุ่มเห็นว่าไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้กระทำความผิดได้กลับมาใช้ชีวิตกับครอบครัวและชุมชน ไม่ต้องถูกตราหน้าว่าเป็นคนขี้คุก คุณภาพชีวิตดีขึ้นและเป็นการตัดโอกาสเรียนรู้เทคนิคอาชญากรรมจากผู้กระทำความผิดรายอื่นในสถานที่คุมขัง จึงเห็นว่าการถูกจำคุกเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากกว่า

จากผลการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในประเทศไทยพบว่า ถึงแม้ประเทศไทยจะมีระบบกฎหมายและเป็นระบบจารีตประเพณี แต่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดา เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ในขั้นปล่อยตัวชั่วคราว และในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยประเทศไทยใช้แทนการลงโทษจำคุก และประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐฟลอริดาใช้เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติ

จากการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในต่างประเทศ พบว่าศาลจะเป็นองค์กรหลักในการพิจารณาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยบริษัทเอกชนเป็นผู้มีหน้าที่ในการติดตามเด็กและเยาวชนว่าปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดหรือไม่ หากมีสัญญาณแจ้งเตือนดังขึ้น หรือพบความผิดปกติจะต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดูแล ติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทราบทันที เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการติดตามตัวเด็กและเยาวชนได้ทันทั่วทั้งที่ หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นโดยจงใจ และไม่มีอำนาจในการถอดอุปกรณ์นั้น ท้าย เปลี่ยนแปลง หรือขัดขวางการทำงานของอุปกรณ์ตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้สวมใส่หรือบุคคลอื่น ให้ศาลเพิกถอนใบอนุญาตและเรียกบุคคลนั้นเข้าจำคุกหรือชดใช้ค่าเสียหาย กำหนดให้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ใช้บริการ ทั้งนี้การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมส่วนมากจะประสบความสำเร็จ เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่อวันในการดูแลผู้กระทำความผิดสูงกว่าค่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงมีความคุ้มค่า และเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการดูแลผู้กระทำความผิด ภาพแออัดในเรือนจำลดลง คุณภาพชีวิตของผู้กระทำความผิดที่กลับสู่สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมโดยมีการนำมาใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม เพื่อนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และใช้ในขั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 ให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ภายหลังได้รับโทษจำคุกมาในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับเข้าสู่สังคม และมีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 เพื่อนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในขั้นตอนการคุมประพฤติตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556

เนื่องจากในต่างประเทศได้มีการยอมรับให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ประเทศไทยจึงควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาปรับใช้ทั้งในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ในชั้นตรวจจับ การปล่อยตัวชั่วคราวและใช้เป็นมาตรการอื่นตามที่ศาลกำหนดและภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยใช้เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติ ใช้แทนการเข้าศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชน และใช้เป็นมาตรการอื่นตามที่ศาลกำหนดเช่นเดียวกับการใช้ในขั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา ดังนั้น เมื่อนานาประเทศต่างยอมรับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

ประเทศไทยก็ควรนำการติดตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้เด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน นอกจากจะเป็นเครื่องมือสร้างความมั่นใจให้แก่ศาลว่าเด็กและเยาวชนที่ได้ถูกติดตามโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) จะกลับตนเป็นคนดี ไม่ละเมิดเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของศาลและไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ยังเป็นประโยชน์ให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลในครอบครัวและสังคมอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะ

ด้านกฎหมาย

1. ควรมีการบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/3

มาตรา 89/3 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดฐานแข่งรถในทางโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก หรือความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่สิบปีแต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ร้องขอ หรือเมื่อพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก หรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้จำคุกเด็กและเยาวชนโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ตอนท้าย

บทบัญญัติเดิม “แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรงหรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

แก้ไขใหม่ “ แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุตั้งแต่สิบสองปีแต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ เมื่อ พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขัง ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวร้องขอ หรือศาลเห็นสมควรหรือคู่ความร้องขอให้ขังโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้

ด้านหน่วยงาน

1. ควรกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจและหน้าที่ในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ชัดเจน

ด้านค่าใช้จ่าย

1. ไม่ควรเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและ
อาณาเขต พ.ศ.2556
- กฎแห่งกรุงปักกิ่ง หรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม
เกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน
- กรมคุมประพฤติ. การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับงานคุมประพฤติ. [แผ่นพับ].
- กุศล บุญเย็น. (2541). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.
เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ และคณะ. (2529). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย “โครงการ
พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย”. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
คณิต ฅ นคร. (25384). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
คะเนิง คงบริรักษ์. (2551). ศาลกับมาตรการลงโทษระดับกลาง. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษา
ผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 6. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.
คะเนิง ภาไชย. (2541). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬาลักษณ์ ตูละวรรณ. (2544). แนวทางป้องกันการคิดเงื่อนใจของผู้ถูกคุมความประพฤติโดย
อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี. (สารนิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- ชีต้า ธนฐิติวงศ์. (2553). การควบคุมตัวผู้ต้องโทษ โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- ฐิติมา ประเสริฐ. (2553). การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาคณะนิติศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2553). การปรับเปลี่ยนกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะในการทำงานด้านเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. โครงการวิจัย
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันท์ศรี เทพเฉลย. (2556). ยุติธรรมภิวัฒน์: มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
กระบวนการยุติธรรม. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่น 5.
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ. กระทรวงการต่างประเทศ.

ประกาศกรมคุมประพฤติ เรื่อง ประกวดราคาซื้อเครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำความผิด ด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ปาลิดา มณีโชติ. (2559). ปัญหาการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวจำเลยชั้นพิจารณาคดีของศาล. บทความวิจัย. หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปิยะพร ตันณีกุล. (2558). กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน. วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18, 96-114

ปัญญาพัฒน์ บัวพวงชน. (2547). บทบาทที่ปรึกษากฎหมายในคดีอาญาในการเสนอความจริงต่อศาลเยาวชนและครอบครัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

รพีพร ชงทอง. (2546). ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด: กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.

ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องมือพันธนาการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม พ.ศ.2549

เรียวรุ่ง บุญเกิด. (2557). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.

วรัทยา สุริยา, สหกรณ์ อึ้งเจริญวงศ์ และคณะ. วิเคราะห์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring). ผลงานสัมมนาวิชาการ หลักสูตรผู้บริหารศาลยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 13. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.

วิชัย ถิลาสวัสดิ์. (2557). การนำเครื่องมือติดตามตัว (Electronic Monitoring) มาใช้กับผู้ถูกคุมความประพฤติในศาลแขวงพระนครเหนือ. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 13. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.

- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). *การเลือกปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้ติดยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ.
- สุมนทิพย์ จิตสว่าง และจิตติยา เพชรมณี. (2550). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ “โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิด”. สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- สุรินทร์ มากชูจิต. (2555). *ระบบปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา ศึกษาใช้หลักประกันในคดีอาญา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2551). *การวิจัยการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- อรอุมา วชิรประดิษฐพร. (2555). *สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับการแก้ไขในเชิงรุก*. ผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ.2532
- Anthea Hucklesby and Ella Holdsworth. (2016). *Electronic Monitoring in England and Wales*. University of Leeds.
- Essex Police. (2011). *Procedure-Electronic Monitoring*. (Online). Available: <http://www.essex.police.uk/getmedia/50ad2c96-eead-45ad-abd5-46b8151af9d3/E0108-Procedure-Electronic-Monitoring.pdf>.
- Lara Natale. (2012). *Youth Crime in England and Wales*.
- The department of corrections. (1993). “*State of Florida office of the auditor general the use of electronic monitoring within the community control program*”. Report No 12011.
- The 2018 Florida Statutes
- Youth.gov. (2018). *Electronic Monitoring (Florida)*. Retrieved October 20, 2018
- From : <http://youth.gov/content/electronic-monitoring-florida>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวีริศ กิตติพงษ์พัฒนา
วัน เดือน ปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2557
สถานที่ทำงาน	ศาลแรงงานภาค 6 อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	นิติกรปฏิบัติการ

